

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

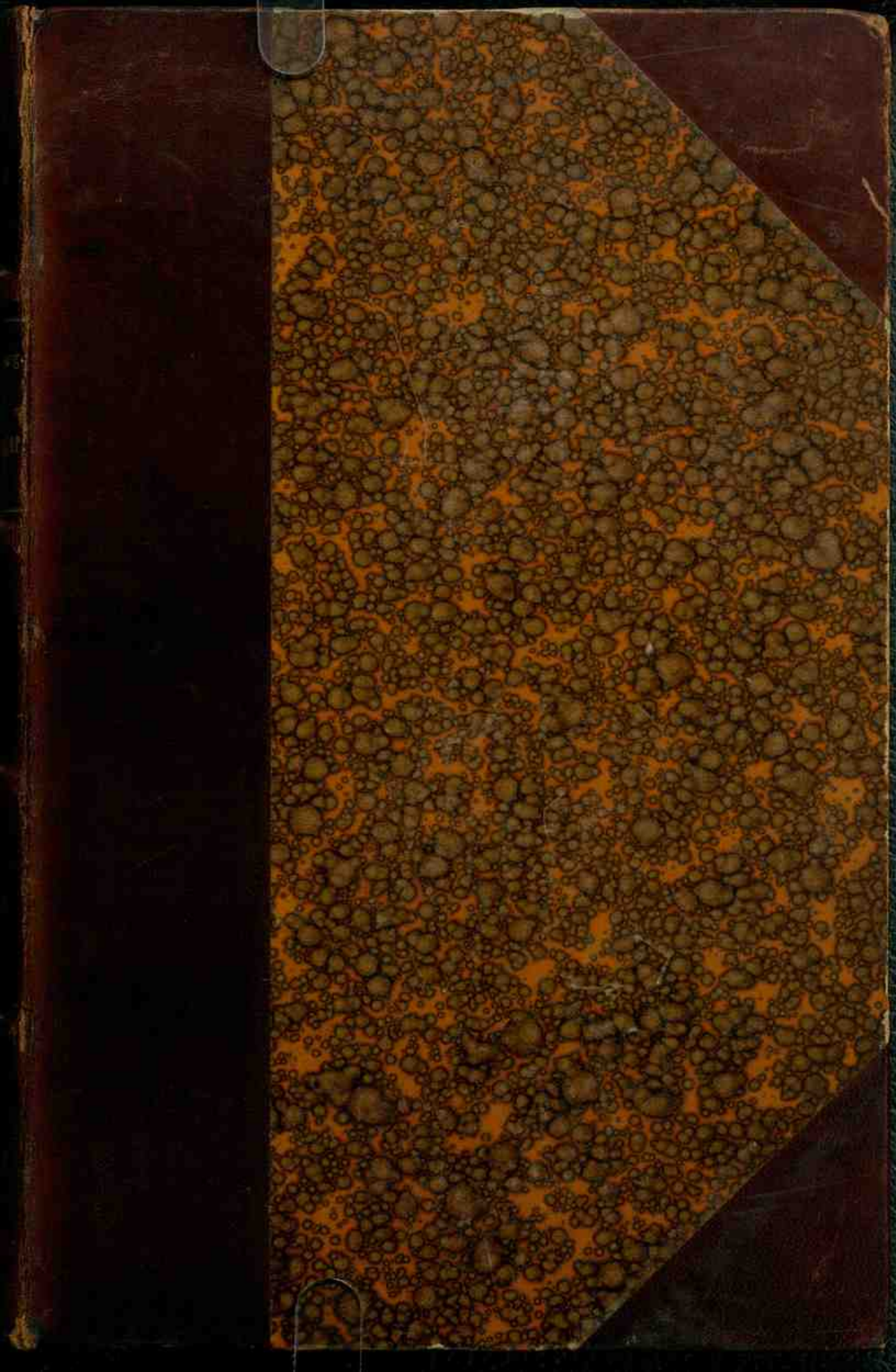
Forfatter(e) Author(s):	Rosenberg, P. A.
Titel Title:	<u>Smaa Fortællinger.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	København : Nationale Forfatters Forlag, 1910
Fysiske størrelse Physical extent:	152 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

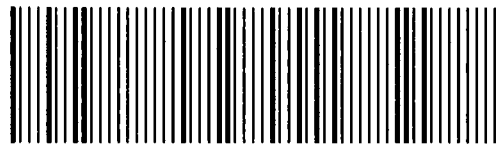
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57, - 248

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130023095034

P. A. ROSENBERG SMAA

FORTÆLLINGER

4410 3311

KØBENHAVN
NATIONALE FORFATTERES FORLAG
1910

SMAA FORTÆLLINGER

SMAA
FORTÆLLINGER

AF

P. A. ROSENBERG

KØBENHAVN
NATIONALE FORFATTERES FORLAG
1910

T. R. THOMASSENS BOGTRYKKERI. KØBENHAVN.

INDHOLD

En Erindring fra Lyngby Sø	Side	7
Et Offer paa Friheden	—	15
Menneskeslægtens Velgjører	—	27
88	—	43
En Videnskabsmand	—	53
To Brødre	—	68
Hvorledes Alteroda fik sin Brønd	—	81
De to Førere paa Gemmi	—	92
Miniaturmaleren	—	107
Michelangelos Ven	—	117
Aladdins Sønner	—	127
Den arabiske Guldmønt	—	135
Æventyret om det visne Blad	—	144
Æventyret om de tre Brødre	—	150

EN ERINDRING FRA LYNGBY SØ

LYNGBY SØ! Skjønt det bedste af *Thomas Langes* Digtning binder hans Navn til Jylland, som jo ogsaa var hans Hjemstavn — for mig er Minde om ham uopløselig knyttet til Lyngby Sø.

Han boede de sidste Somre, han levede, i en af Længerne, der hører til Sorgenfri Slot og vistnok tidligere har tjent til Embedsbolig for Slottets Funktionærer. Fader var den Gang bosat i Lyngby. Han og Lange var Skolekammerater fra Viborg Skole og Barndomsvenner; deres første Digte udgav de anonymt sammen med en tredje Kammerat, nulevende Kaptejn Michael Gjørup. Om Eftermiddagen kom Lange tidt over til os; saa opfriskede han og Fader gamle Minder ved Kaffen.

Lange „gav“ aldeles ikke „Digteren“. Hvad han sagde, var kun sjælden paafaldende eller betydeligt, men det havde altid en Smag af noget fint. Hans Lune var elskværdigt og harmløst; og trods den ingeniørlunde skaansomme Maade, hvorpaa hans Bøger blev behandlede i den radikale Presse, ytrede han sig yderst sjælden med Uvilje, endnu mindre med Hæftighed om dette literære Fæno-

men, der ellers i Faders Kredts var det sorte Dyr, Genstanden for Alles Had og Haan. Heller ikke Romantikeren mærkede man noget til i Thomas Langes Væsen. Han kunde, naar Lejligheden kom, udtale sig med dyb Overbevisning om de Idealer, som han ansaa for Tilværelsens bærende Kræfter; men han *søgte* aldrig denne Lejlighed. Ofte mod-sagde han paa det ivrigste Fader, naar denne er-klærede de nyere Forfatteres realistiske Methode for en Afvej, der maatte ødelægge al Kunst. „De har fundet noget nyt“, plejede han at sige; „lad os bare faa det med! Idealerne lader de nok være med at tage Livet af; de er mere sejglivede end som saa.“ En Gang bebrejdede han mig, at jeg i et Digt havde brugt Ordet „sælsom“. „Det er ikke noget levende Ord,“ sagde han, „det er en kunstig Stilblomst, noget forældet romantisk Rageri.“

Naar det saa var smukt Vejr og stille, endte Dagen jævnlige med, at vi spadserede ned til Lyngby Sø og lejede en Baad. Min Broder og jeg roede, medens Lange styrede, og Fader nød sin korte Pibe, liggende paa Toften bag i Baaden, stirrende lige op i Himlen. Der taltes da meget lidt. Helst gled vi i Stilhed langs Kystlinjen for at lægge bi i en eller anden sivfyldt Bugt. Undertiden havde vi Fiskestænger med og kastede da Snørerne ud, naar vi havde fundet os et kjønt Sted. Om vi nogen Sinde fangede nogen Fisk, mindes jeg ikke; jeg tror ikke, vi gjorde det.

Hvor har jeg gennemkrydset Lyngby Sø i hine Dage sammen med min Broder, snart i en Leje-baad, der ikke var større, end at vi kunde slæbe den over Tangen, som den Gang skilte Lyngby

og Bagsværd Sø fra hinanden, snart i de noget større Robaade, naar vi havde „Selskab“ om Bord! Mange, mange af vore „Passagerer“ fra denne lyse Tid er siden dragne paa den lange Rejse, deriblandt de to „gamle“, som vel var vor ædleste Fragt. Disse Aftener vil jeg ingen Sinde kunne glemme. Til min Ungdoms Minder hører, saa længe jeg lever, Billedet af Thomas Lange, som han sad dør med Haanden paa det svagt knirkende Ror og en Cigarstump i Munden. Han havde en ligefrem gaadefuld Evne til at faa saadan en Stump til at vare i det uendelige, uden at Ilden nogen Sinde gik ud; mer end én Gang har min Broder og jeg hemmelig væddet om, at nu *var* Langes Cigar da gaaet ud; saa tog han i det kritiske Øjeblik et Drag, dybt, sikkert, afgørende — og atter glødede den røde Lava bag Askens hvide Dække.

Der er en enkelt Aften blandt de mange! Det er den, jeg vil fortælle om, inden jeg har glemt dens Enkeltheder. Allerede nu har Erindringens Aftenrøde begyndt at afløse Hukommelsens skarpe Daglys, hvad denne Periode af mit Liv angaar; der kan være Unøjagtigheder i Gengivelsen, men i det væsentlige er den sand. Jeg véd det, fordi der for mig i denne Smule Oplevelse var noget af en Opdagelse, og ofte, naar jeg i senere Aar læser Thomas Langes Bøger, maa jeg mindes den.

Vi havde roet en Stund, tavse som sædvanlig, langs Søens nordlige Rand, da Lange foreslog at lægge bi og kaste Snørerne ud. Aftenen var meget smuk, kølig efter den varme Dag. Ude over Bankerne om Bagsværd stod Skjæret af den ned-

gaaende Sol. Engene dampede. En Bondegaard oppe i Landet med høje Popler lignede i den hvide Taage et fantastisk Drømmesyn. Fra de skraat stillede Aarer dryppede Draaberne i Vandet én for én, og omkring Stævnen klukkede de spæde Bølger, der med Nød og næppe formaaede at sætte Baaden i en svagt vuggende Bevægelse.

Ved Aftensbordet havde vi haft en livlig Disput angaaende Emile Zola, hvis første Romaner netop den Gang satte det læsende Europa i Fyr og Flamme. Min Svoger, Karl Mantzius, havde gjort mig opmærksom paa dem, og jeg hørte, som jeg gjør endnu, til den store Franskmands ivrige Beundrere; jeg saa i ham en ny Tid fremsætte sit Program og frydede mig navnlig over hans radikale Nedsabling i „Nos auteurs dramatiques“ af Salondramatikerne Dumas og Sardou. Med megen Møje havde jeg faaet Fader overtalt til at læse „La fortune de Rougon“, L'assommoir“ og „La curée“. Hvert femte Minut under Læsningen kylede han det gule Bind henad Gulvet; jeg samlede det taalmodig op og bragte ham det paany — det hang tilsidst i Laser! — men mine Bestræbelser for at omvende ham mislykkedes totalt. Lange indtog én efter min Mening ganske bisar Stilling til Spørgsmaalet. Han deltog ikke i Faders Forbandelser, men ærgrede mig til Gengæld ved at paastaa, at Zola i Virkeligheden var Romantiker.

Hvordan det nu gik eller ikke, kort efter, at vi havde lagt Baaden til Ro mellem Sivene, brød Diskussionen paany ud i lys Lue, og i Samtalens Hede lod jeg den Bemærkning falde, at den ro-

mantiske Poesi manglede Virkelighedens Valuta og derfor var en Seddelpenge, som kun havde Værdi, saa længe man var enig om at have Tillid til det Institut, der udstedte den. Da slap Lange Rorpinden, rettede sig i Vejret og sagde med en Stemme, som dirrede af Harmel „De bruger store Ord, unge Mand! Hvem har givet Dem og Deres Afguder Myndighed til at afgøre, hvor langt *Virkelighedens* Rige strækker sig. Har De været i den Banks Kældere, De snakker om, og talt dens Kapitaler? Bilder De Dem ind, at De eller nogen levende Sjæl kan regne Naturens Rigdom ud i Skillemønt? Jeg har ogsaa en Smule Kendskab til den, og jeg siger Dem: saa længe Verden staar, kan alle Jordklodens Digtere rolig udstede deres Anvisninger — er de kun underskrevne med et ærligt Navn, saa er der ingen Fare for Fallit, tro De mig! Se Dem omkring! Er det ikke andet end Vand, Luft, Jord og Træer, dette her? Naar De opløser det i de 63 Grundstoffer, hvoraf det bestaar, har De saa udtømt dets Virkelighed? Jeg kan forsikre Dem, at det Baand, der binder min Sjæl til den Verden, som nu aander omkring os, det er ingen Løgn, skjønt det hverken kan maales i Alenmaal eller vejes paa en Bismar. I Aften-solens Lys derovre, i Sivenes og Træernes Susen, i Vandets Rislen føler jeg evige Magter nærværende; det er ingen Indbildning; de *er* her — nu — i dette Øjeblik, og det er værst for den, som ikke mærker dem.“

Han lagde sig tilbage mod Rælingens Rand, aabenbart lidt overrasket over sin egen Voldsomhed. Saaledes havde jeg aldrig før hørt ham tale.

En kort Tid gik hen i Tavshed; der var ingen af os, som følte Trang til at svare.

Lange saa mod det røde Skær i Vest med et alvorligt, næsten strængt Udtryk i de ellers milde Øjne. Men efterhaanden glattedes Ansigtets Linjer; han lod Haanden glide ned i Vandets Overflade og sagde, aabenbart for at sige noget, der kunde lede Tankerne andet Steds hen: „Det er ganske lunkent. I skulde tage jer et Bad, I unge Røvere! — Se nu, den Skurk! Han har faaet mig til at holde en hel Prædiken, og imens er min Cigar gaaet ud.“ Det utrolige var virkelig sket! Vi kom alle til at le, og Freden var genoprettet.

Der gik vel et Kvarters Tid, hvor Talen drejede sig om ligegyldige Ting; Lange deltog kun lidt i den; han sad med et ejendommeligt Smil om Munden. Paa én Gang raabte han: „Tag Snørerne ind og gør Baaden los, saa skal jeg vise jer noget!“ Vi adlød. „Ro saa og bryd jer ikke om, hvordan jeg styrer!“ Vi fulgte atter en Tid lang Søens nordre Rand i vestlig Retning saa nær Kysten, at den tætte Sivskov idelig sydede mod Baadens Spanter. Pludselig drejede Lange Stævnen lige ind mod Land. Vi var godt i Fart og gled rask ind gennem Sivene, der nejede sig hvislende til alle Sider, og Fader rejste sig allerede op i Baaden med et Udraab: „Hvad Fanden, vi gaar jo paa Land!“ Men Lange raabte leende: „Lad bare mig!“ Og se — Sivene delte sig! Og i Stedet for, som vi alle havde ventet, at rende Baaden op i Strandkanten, gled vi ind i aabent Vand, som i en smal Stribe strakte sig foran os langt ind i Landet, et Løb med uregelmæssig bugtede

Bredder, langs hvilke Strækninger af flade Græstuer skiftede med Ellebuske og Birkekrat.

„Hvad i al Verden er dette?“ udbrød vi alle tre paa én Gang.

„Det er min Hemmelighed,“ svarede Lange smilende; „ingen kender den uden jeg. Det er mit Rige. Jeg har ærlig og redelig selv opdaget det.“

Og videre gled vi som op ad en Flod med mange Krumninger og Bugter. Til begge Sider sumpet Mosegrund med enkeltstaaende Grupper af Buske, hist og her en slank Birk, som lyste hvidt i det gryende Maanelys. Vi roede og roede. Undertiden udvidede Floden sig til en Bredning, en Slags Sø, hvorfra endnu smallere Vandstriber forgrenede sig ind i Mosedraget. Andre Steder snævrede Løbet sig sammen, saa Aarerne maatte tages ind og Baaden stages igennem.

Vi var alle tre forunderlig grebne. Det var en hel lille Verden for sig selv. Og vi, som havde besejlet Lyngby Sø paa Kryds og Tværs, vi havde ikke anet denne Verdens Tilværelse! At der mellem Frederiksdal Landevej og Søen laa et bredt Mosedrag, det vidste vi nok; flere Gange havde vi ogsaa forsøgt at trænge derind fra Landsiden og havde maattet opgive det, fordi man sank i til over Knæene i den svampede Grund; men at man kunde komme derind fra Søen, derom havde hverken vi, eller saa vidt jeg véd, nogen Anden mindste Kundskab. Det var Langes Opdagelse; og i Virkeligheden var den skjulte Vandvej kun tilgængelig paa dette ene Sted, som laa forsvarlig dækket af tætte Sivmasser.

Jeg tror, vi fortsatte vor Rotur henimod en halv

Time. Hver ny Omdrejning af Løbet gav os et nyt lille Billede. Tilsidst snævredes det tæt sammen og gik over i en Række Pytter, hvor Baaden ikke kunde komme ind. Saa vendte vi og gled i det klare Maanelys tilbage. „Flere af disse Punkter her paa vor Vej har jeg givet Navn,“ sagde Lange, „nu vil jeg overlade jer at døbe Resten. Men lad ingen Uindviet nogen Sinde betræde mit Æventyrs Land!“ tilføjede han med et Smil, der spillede mellem Spøg og Alvor. —

Nu røber jeg Hemmeligheden, nu, saa længe efter hans Død. Jeg gad vidst, om Nogen siden har gjort ham Opdagelsen efter, eller om den skjulte Vandverden den Dag i Dag ligger ubekendt bag Sivene som i mine unge Dage! —

Da vi i den sene Aften roede hjem over Søen, stod Maanen rund og gul over Lyngby Kirketaarn. Myggene sværmede. De dirrende Slag oppe fra Kirkebakken forkyndte, at Klokken var ringet elleve.

Just som vi løb ind i den lille Rende bag ved Jernbanedæmningen, hvor Baadene plejede at ligge fortøjede, bøjede Lange sig hen imod mig og sagde: „Naa, unge Radikaler, som kender Verden ud og ind, — kan De se, *De kjendte ikke engang Lyngby Sø!*“

*

*

*

Mange Aar efter læste jeg hos Taine den berømte Definition paa Poesi: „At digte er at aabne en Verden.“

Da tænkte jeg paa min afdøde Ven og Roturen paa Lyngby Sø hin Sommeraften.

ET OFFER PAA FRIHEDEN

(OMRIDS TIL EN ROMAN)

PAA en Grundlovsdag i Aaret 1862 tager denne sandfærdige Roman sin Begyndelse.

Der var Femte-Juni-Fest i Landsbyen S. Komiteens Formand, Løjtnant Bast til Nedbygaard, havde været saa heldig at faa to af Hovedstadens bedste Talere ud til Festen. Den ene var en Skuespiller fra det kgl. Teater; han var tillige Patriot og holdt ildfulde politiske Taler, der henrev alle Tilhørerne ved deres Billedpragt samt ved Organs Velklang. Hans ivrige Beundrere forsikrede, at han kunde deklamere op af en Kogebog, saa Taarerne maatte styrte En ned ad Kinderne. Den anden Københavner var en af „Førerne“, en indflydelsesrig Politiker af det national-liberale Parti. Han baade skrev i Bladene og holdt Taler over de store politiske Grundproblemer, som dengang sysselsatte alle Europas tænkende Hjerner.

Festens højtidelige Del bedes Læseren selv tænke sig forløben: den pyntede Menneskemængde, mest bestaaende af velhavende Bønder med Koner og Døtre, — thi S. var en Landsby, men besad et stort og rigt Opland —, den flagsmykkede Fest-

plads med Udsigt over det blaa, solbeskinnede Hav, den nysudsprungne Bøgeskov, hvis lysegrønne Kroner gennembølgedes af Sommerens lune Brise, Musiken, Talerne, Sangene, Begejstringen o. s. v. — alt dette maa Læseren godhedsfuldt tænke sig udmalet af en moderne Romanforfatter.

Det kommer nemlig slet ikke Historien ved. — Efter Festen var der Spisning i Telte. I Hovedteltet sad de københavnske Berømtheder bænkede ved Bordets Hædersende, omgivet af den sløjfeprydede Komité med Løjtnant Bast i Spidsen. I passende Afstand — nogenledes i Proportion med Vedkommendes Hartkorn — fulgte saa Byens og Egnens Gaardmænd Side om Side paa de smalle Bænke. Nederst de unge Karle.

Under Spisningen randt fremdeles Veltalenhedens Floder med Mælk og Honning. „Føreren“ holdt et kort humoristisk Foredrag. Han tog sit Udgangspunkt i Holbergs „Den politiske Kandestøber“, idet han paaviste, at det, vi fordrer af vore Politikere, netop er, at de uafbrudt skal „støbe Staten om“ (o: give os nye Love), og at gamle Fader Holberg, hvis han kunde se op fra sin Grav, vilde forfærdes over den Opdagelse, at ikke han, men Herman von Bremenfeld havde været det politisk fremsynte Geni.

Foredraget blev holdt med ypperlig Pointering og imponerede den lyttende Skare over al Maade.

Skuespilleren ydede sit Bidrag i Form af en svulmende Dityrambe til det danske Folk, Folkets Marv, Menigmand „Det danske Folk er som Klitterne paa Jyllands Vestkyst, Værnet mod Ha-

vets Rasen“ (a-Lydene bredt og klangfuldt baarne) — „Bølgerne kan i Stormens Tid skylle dem bort, men snart samler de sig atter og staar tæt, Hærde ved Hærde“, — (Bjørnsons første Fortællinger var netop udkommet og havde gjort norske Vendinger populære) —, „rede til Kamp for vor Arv og Odel!“ Hurra! —

De fleste af Tilhørerne tog Talerne som et Festtilbehør. Men i *Ens* Bryst og Hjerne brændte det! Ordene, Billederne, Klangene af de vel skolede Stemmer vakte Anelse om en Kultur af Tanke og Fantasi saa langt ud over, hvad han var vant til at se omkring sig, — vakte tillige en rasende Attraa efter at være som en af hine udødelige ved Bordets Hædersende, forenet med en bitter, utaalmodig Følelse af Begrænsning og Utilstrækkelighed.

Denne ene var Jens Larsen, en ung, køn Bondekarl, som havde faaet Plads ved den nederste Bordende, desformedelst at hans jordiske Eje indskrænkede sig til to gode Næver paa Skaft, en grønmalet Kiste, et Sæt Vadmelstadsetøj foruden Hverdagshabitten samt en uægte Merskumpibe. Han tjente hos Byens rigeste Gaardmand, Mads Olsen, og „var vel set“ baade af sin Husbond og af sine Kammerater paa Gaarden, skønt han havde Ord for at være „lidt anderledes end som andre“, hvilket ikke plejer at anbefale en Dannemand her i Verden. Imidlertid var det maa-ske netop af den Grund, at Mads Olsens eneste Datter, den lysblaaøjede Inger Marie, havde faaet Kig paa Jens. Eller var det hans ranke Krop, hans krøllede Haar, hans store, graa Øjne? —

Hvo ved? Kvindehjertets Dyb er uudgrundeligt. I hvert Fald: de to unge syntes godt om hinanden og kunde selvfølgelig ikke tænke paa at faa hinanden. Det gjorde de paa Historiens nuværende Tidspunkt heller ikke; men det var dog kommet saa vidt, at Jens Larsen laante Inger Marie de Bøger, han skaffede sig til Gennemlæsning hos Præsten og Skolelæreren, for siden om Aftenen, efter endt Dagværk, at diskutere Indholdet med hende. Vel var det ikke som hint ulykkelige Par i Dantes: „Helvede“, Elskovsbøger, de to unge studerede sammen, men ogsaa ved de aandelige Flamme, som en Almanak eller Rejsebeskrivelse udsender, kan Amor tænde sin Fakkell.

I Jens Larsens Bryst brændte altsaa en Brand, der, lig Wessels navnkundige, var tændt i begge Ender. Beruset af Talernes Ild og maaske lige saa meget af Tanken om Inger Maries Følelser, naar Rygtet om en Sejr bares til hende, rejste han sig fra sin Plads ved Bordets nederste Ende og bad om Ordet.

De nærmest siddende Bønderkarle stirrede forfærdede paa ham og rykkede uvilkaarligt til Side, saa at en aaben Plads til begge Sider adskilte ham fra hans Standsfæller. At en ganske almindelig Tjenestekarl vovede at tale ved en festlig Lejlighed som denne, i to „udlærte“ Københavneres Nærværelse, — det var (paa den Tid!) en saa vanvittig Tanke, at Jens Larsens Bekendte alle som en opgav ham i samme Nu.

Fra den øverste Bordende drejedes en Række forundrede, men ingeniunde uvillige Øjenpar ned imod ham. En af „Folkets Marv“ vilde tale — saa

meget des bedre! Det var jo almindelig bekendt i Partiet, at man maatte „have Bønderne med.“

Og saa *talte* Jens Larsen — for første Gang i sit Liv! Da han begyndte, vidste han ikke, hvad han vilde sige. Kun at noget trængte paa indefra, Glæde, Begejstring, eller hvad det nu var, og at Hemmelsen samtidig meldte sig: han havde jo intet lært, hvordan skulde han saa kunne tale? Men som Riflerne i Bøssens eller Kanonens Løb, blev selve Hemmelsen en Fremhjælp, der gav Ordene forøget Kraft og Ild. Kammeraternes dæmpede Fnisen ophørte snart, og under stigende Opmærksomhed talte Jens Larsen om det, han følte.

Først naturligvis om Klenodiet, Frihedens kostelige Gave, den folkekære Konges kongelige Skænk, Grundloven. „Men nu er det jo saadan, at en stor Gave giver et stort Ansvar, og saa kommer det jo an paa, om vi er Mænd for at bære Ansvaret. For vi Mennesker er jo ikke Engle. Og mange onde Magter vil Frihedens Sol sagtens ogsaa lokke frem, som Vorherres Sol lokker Orme og Snoge frem af deres Huler. Saa kommer det jo an paa, at de gode Magter beholder Overtaget. Jeg har læst engang i en Rejsebeskrivelse, at naar Karavanerne holdt Rast i Ørkenen om Natten, saa tænder de et Baal for at skræmme de vilde Dyr bort. Og skal noget kunne skræmme de onde Magter, saa maa det vist være, at der tændes saadanne mægtige Baal, Oplysningens Baal, over det hele Land. Jeg tror, vi maa sætte vore Kræfter ind, vi Bønder, paa at lære saa meget som muligt, for at vi kan blive Frihedens Gave værdige.“

Billedet om Baalet i Saharas Ørken gjorde Lykke ved den øverste Bordende. Det var i Tidens Stil og noget af en Træffer; man saa forundret paa hinanden. Efter Talens Slutning tonede et højlydt „Bravo!“ fra selve „Føreren“s Mund, og Skuespilleren ved det kgl. Teater hastede med dramatiske Skridt ned langs Bænkene for at slaa Armene om Jens Larsens Skuldre og trykke Levendegørelsen af Folkets Marv til sin brede Bringe.

Allerede under Talen havde det rygtet sig, at Jens Larsen „talte“, og før han under jublende Bifald sluttede, var Teltaabningen fyldt af en tæt-pakket, lyttende Klynge, hvoriblandt Inger Marie Madsdatter, der tudede af Sindsbevægelse som et Sluseværk.

Sejren var stor og ubestridelig. Jens var Dagens og Aftenens Helt. Han blev komplimenteret fra alle Sider, og et Par Dage efter var hans Tale refereret i „Fædrelandet“ med de mest smigrende Kommentarer. Selv gik han omkring som en beruset. Det var Længslen efter Kundskab og Lys, han havde givet Udtryk; men den Maade, hvorpaa Ordene ligesom af sig selv formede sig paa hans Læber og vandt et forunderligt farverigt Liv — Veltalenhedens store Hemmelighed! — havde overrasket ham selv om muligt i endnu højere Grad end hans Tilhørere. Han besad altsaa Evner, hvorom ingen havde drømt, ikke engang han selv. „En saadan Bonde er en Hæder for sin Stand,“ stod der i „Fædrelandet“. „De kan drive det til de højeste Æresposter!“ havde den begejstrede Skuespiller udraabt. Veltalenhed var for

Datidens Politikere, den gyldne Nøgle, som lukkede op overalt. —

Det faldt lidt vanskelig i den nærmest følgende Tid at gaa til det daglige Slid som sædvanlig. Dog hjalp det noget, at alle Omgivelserne, lige fra Svinedrengen op til selveste Mads Olsen, viste ham kvalificeret Agtelse. Han var med et Slag blevet S.s Stolthed. Ved næste Folkefest kaaredes han enstemmig som Taler. Atter brusede Ordene frem, Billederne fra hans nødtørftige Læsning meldte sig som af sig selv i lykkelige Forbindelser, han følte sig som baaret paa brede Vinger gennem et tonende Rum. Og Bifaldet, Jublen, var om muligt stærkere end første Gang. —

At Inger Maries Følelser under disse Omstændigheder blev drevet op som ved et Højtryk, siger sig selv. En smuk Dag røbedes Forholdet, og skønt Mesalliancen var stor og uimodsigelig, gav Mads Olsen uden alt for mange Indsigelser sit Samtykke. Svigersønnens Talent hjembar sin skønneste Sejr! —

Kun ét fordunklede Glæden i Inger Maries Barm.

I Mellemmummene mellem de for Resten hyppigt indtrædende Folkefester og politiske Møder var Jens Larsen begyndt at søge sit Publikum, hvor han fandt det, hvilket i S. med skæbnesvanger Nødvendighed vilde sige: paa Kroen. Den megen Talen krævede en tilsvarende Fugtelse af Organet. Der var altid en eller anden, som var villig til at spendere, og stedse hyppigere hændte det, at Jens var usikker paa Benene, naar han om Aftenen vendte hjem til Gaarden,

hvor han foreløbig indtog en Slags Forvalters eller Forkarls Plads.

Og samtidig med at Kravet paa Oplysning stedse formuleredes i kraftigere og mere sammensatte Vendinger, aftog de faktiske Bestræbelser for at indvinde dens Velsignelser i stedse stigende Grad: Jens Larsen læste i den senere Tid langt mindre, end han talte. —

Saa kom Frederik den Syvendes Død. Hele Landet sendte Deputationer til København i Anledning af Begravelsen, og det er en Selvfølge, at Jens Larsen blev Ordfører for sin. I Hovedstaden gjorde den unge, smukke, kvikke Bondekarl stormende Lykke. Han blev inviteret i de national-liberale Grosserer-Kredse, hos Hages og Puggaards, blev kuret til af slanke Grossererdøtre og æstetisk dannede Valkyrier. Gentagne Gange udbragtes hans Skaal, og ved en saadan Lejlighed sammenlignede Taleren, en anset Politiker, ham med Oehlenschlägers Aladdin. —

Jens Larsen vendte hjem, bedækket med Hæder og opfyldt af Trang til Meddelelse. Gang paa Gang maatte han i Kroen for den andægtig lyttende Kres berette om de Vidundere, han havde oplevet, og da Beretningen for hver Gang berigedes med nye Smaatræk, hentede dels fra Virkeligheden, dels fra Fortællerens livlige Fantasi, — saa voksede ogsaa Antallet af de ledsagende røde Snaapse. Bestandig hyppigere vendte Jens hjem til Gaarden i mer eller mindre omtaaget Tilstand. —

Krigen brød ud. Jens var paa Grund af en Fejl ved den højre Fod ikke udtaget til Soldat; men

i det hjemlige Koncilium, hvor Krigens skiftende Skæbner ivrig diskuteredes, indtog han, som ventelig var, den ledende Stilling. At Kendsgerningerne saa smertelig underkendte hans fortrøstningsfulde Spaadomme, rokkede ingenlunde hans Prestige, thi paa dette Punkt delte han Skæbne med de ansete københavnske Blade og for Resten med saa godt som alle de selvbestaltede Spaamænd, der søgte at holde Modet oppe hos Befolkningen. —

Lammelsen efter Nederlaget var frygtelig. Det var, som alt Liv var standset, som stod det danske Folkehjerte stille; men langsomt vendte Blodet tilbage i Aarerne, Ryg efter Ryg rettede sig, Haand efter Haand ræktes frem for ved Sved og Slid at generhverve os Retten til at kaldes et Folk. Og nu kom der en Tid, hvor Veltalenheden sank i Kurs. Den havde bragt os altfor bitre Skuffelser. Man følte instinktmæssig, at det var ganske andre Evner, dem, der nu maatte til. —

Mads Olsen var død, og Jens havde overtaget Gaarden ved Inger Maries Side. Men ogsaa i denne forholdsvis beskednere Virksomhed viste Veltalenheden sig som en temmelig værdiløs Udstyring. Og da Besøgene paa Kroen ingenlunde aftog hverken i Antal eller i Intensitet, gik det jævnt, men sikkert ned ad Bakke med Bedriften. Glorien om Jens Larsens Hoved blegnede.

„Han har et godt Snakketøj,“ sagde de andre Bønder, „men der skal mere til at styre en Gaard i disse Tider.“ —

Docent Fjords epokegørende Reformer af vort Landbrug hørte ikke til den Kres af Studier,

hvormed Jens Larsen forøgede sit Fond af Oplysning.

Han talte endnu til Stadighed ved Folkefesterne, men hans Taler blev mere og mere en stivnet Gentagelse af de Vendinger, hvormed han i tidligere Dage havde fejret sine Triumfer. Navnlig hans første Tale om Oplysningen og de vilde Dyr gik saa ofte igen, at Tilhørerne omsider kunde den udenad og smilede til hinanden, naar han kørte frem med den.

Hertil kom, at den omtaagede Tilstand, der var en naturlig Følge af de røde Snapse, nu ikke blot indfandt sig efter Talerne, men ofte indledede dem. Det kunde træffe, at Jens Larsen mødte svinglende paa Tribunen.

„Han er et fordrukkent Skvalderhovede,“ sagde Bønderne tilsidst. —

Inger Marie gjorde, hvad hun kunde; men den megen Virak, hendes Husbond i Tidens Løb havde inddrukket, gjorde ham ikke særlig modtagelig for Tilrettevisninger. For at undgaa den trykkende Stemning i Hjemmet søgte han paa ny Kroen, hvor de røde Snapses Genius let og hurtigt hensatte ham i den løftede Sindstilstand, der tillader Fantasien at ombytte Nutidens triste Graa med Fortidens (eller Fremtidens) rosenrøde Skær. Og med Gaardens Drift gik det stadig ned ad Bakke.

Hvordan det gik med det national-liberale Parti, er Almenheden bekendt. Det forsvandt som Dug for Solen, som Avner for Vinden, og dets Sted kendtes ikke mere, som der staar i den hellige Skrift. — — —

Der var Grundlovsfest i S. Et af Aarene efter det første Provisorium. Stemningen var ikke meget høj. En Lammelse af lignende Art, som den efter Nederlaget 1864 bredte sig over Nationen. Tilfældet, som vise Mænd har kaldt Nemesis, vilde, at hin „Fører“ fra den første Grundlovsfest i S. var tilstede — ikke som Taler; thi der var ingen mer, som ønskede at høre paa ham, — han var i Besøg hos Stedets Præst, en gammel Skolekammerat.

Blandt Talerne var derimod Jens Larsen.

Den Dag havde han, før Højtideligheden begyndte, indtaget et ualmindeligt Kvantum af de røde Snapse, som, medens alt andet omskiftedes, urokkelig havde bevaret deres opstrammende Egenskaber. Da Jens Larsen betraadte Tribunens Lægtegulv, faldt hans Øje paa hin detroniserede Fyrste fra de svundne Dage, som ved Præstens Side indtog en Plads i forreste Række. Under Indtrykket af dette Syn optog han ved en nærliggende Association sit Yndlingstema, og med vanlig Fart, kun snublende over de vanskeligere Konsonantforbindelser, afhaspede han den velkendte Tekst om Oplysningens Baal og de vilde Dyr. Men midtvejs glippede Hukommelsen. Synet af den Mand, der havde været Vidne til hans første Triumf, gjorde en rent ud hypnotiserende Virkning paa ham, og under Tilhørernes Haanlatter maatte han forlade Talerstolen uden at have faaet Ende paa sin Tale.

„Det er sidste Gang, han taler her!“ raabte den forbitrede Sognefoged, Festkomitéens Formand.

Senere paa Aftenen spaserede „Føreren“ i den

lille Lund, hvor Festen afholdtes. Fra Danseteltet lød Musikens Toner, og fra de mindre Telte til begge Sider hørtes livlig Tale og Klirren af Glas. „Føreren“ vankede alene hen ad Skovvejen i dybe, dystre Tanker. Da standsede han pludselig ved at se en Skikkelse, som laa i den lave Grøft ved Siden af Vejen. Det var en halvgammel Bonde- mand, som aabenbart var bukket under for Fest- stemningens og Spirituosaens forenede Virkninger.

„Føreren“ bøjede sig ned til ham.

„Sover De, Mand?“ spurgte han.

„Nej, jeg gør ikke,“ svarede Jens Larsen; thi det var ham, der laa i Grøften, „jeg ligger og tænker.“

„Er det Dem, Jens Larsen,“ mumlede den for- henværende Stormand. „Herregud, skulde vi to mødes saadan?“

„Jo vel, Deres Velbaarenhed,“ svarede Jens Larsen med et Glimt af halvbevidst, sarkastisk Lune, „saadan skulde vi to mødes!“

MENNESKESLÆGTENS VELGØRER

HVORLEDES jeg som niaarig Ungersvend først stiftede Bekendtskab med „Menneskeslægtens Velgører“, kan jeg nu ikke længer mindes tydelig. Kun foresvæver det mig dunkelt, at en brun Sukkerstang af dem til 1 Skilling, som falbødes hos Landsbyens Høker, spillede en vis Rolle ved denne Lejlighed. Et Besøg i hans lille Værelse hos Skolelæreren, hvor han førte en beskeden Tilværelse som pensioneret Toldbetjent, husker jeg derimod bestemt. Jeg blev trakteret med en sortagtig Drik af hans eget Fabrikat, som han hædrede med Navnet „Slaaenvin“. Den havde en overnaturlig Evne til at snærpe Ens Mund sammen, men var efter Opfinderens Forsikring i Stand til at kurere næsten alle Slags Sygdomme, „en ren Livselixir“. Jeg hørte paa ham med en niaarigs Andagt; kun naar han kaldte sin Vin velsmagende, forekom det mig, at han overdrev. Conradsen lavede for Resten ogsaa Medicin af Hyldebær og tilbød den ædelmodig til Egnens fattige. Den blev, eftersom den leveredes gratis, brugt af adskillige, indtil Distriktslægen lagde sig imellem.

Vi foretog mangfoldige Ekskursioner i Forening, Conradsen og jeg. De havde bestandig det samme ophøjede Formaal. Naar jeg nu tænker paa disse Udflugter, staar de for min Fantasi med alle Eventyrets Farver. At de Principer, hvorefter de udførtes, ofte var saare fantastiske, og at Resultaterne altid paa en haabløs Maade lignede hverandre, gjorde for mit Vedkommende intet; og for hans iøvrigt lige saa lidet. Naar Conradsen indfandt sig ved Præstegaardshavens Stengærde og kaldte paa mit Navn, var jeg altid rede, selv om jeg skulde bryde af midt i mine Bestræbelser for at sætte Robinson Crusoe eller Rinaldo Rinaldini over i Virkelighedens Verden ved Hjælp af en Hesselkæp og en rød Klud, hvad der den Gang var min Yndlingsbeskæftigelse. Naar han med sit lyse Smil betroede mig, at han „havde udgrundet noget“, lyttede jeg efter med Spænding, og naar han anviste mig min Del af Arbejdet, tog jeg fat med brændende Begejstring. Der var noget ved den gamle Mand, som tiltrak og betog mit Barnehjerte.

Han havde gjort den Iagttagelse, at Luften i de gæve Bønders Stuer altid var i høj Grad beklumret, en naturlig Følge af den overnaturlige Frygt, som man paa Landet nærede, og til Dels endnu nærer, for aabne Vinduer. Conradsen læste nu tilfældigvis en Morgen i „Dagbladet“ en hygiejnisk Artikel om alle de Rædsler, beklumret Luft kan drage ned over Menneskene: Katarrh, Asthma, Ptisis, Pleuritis etc., og dybt rystet besluttede han sig straks efter Læsningen til at gøre noget. Tilfældet vilde yderligere, at en anden mo-

derne Opfindelse samtidig havde banet sig Vej til den lille By; det var de saakaldte Eau-de-Cologne-Forfriskere. Væbnet med en saadan foretog vi en hel Uge igennem en Runde fra Gaard til Gaard i Sognet, formanende og sprøjtende, modtaget i Førstningen med en mistroisk Undren, sluttelig med kraftige Anmodninger om at gaa ad Helvede til.

Stakkels Conradsen! Var han kommen for sent til Verden? — eller maaske for tidlig? Møllerens Søn, den flabede Student, havde døbt den gamle „Menneskeslægtens Velgører“, og alle Beboerne i S. kendte ham under dette Navn. Det anfægtede ham ikke det mindste. Han bar sit Hoved med en vis militærisk Anstand, og ud af hans lyseblaa, rødrandede Øjne, som laa begravne i et Hav af Folder og Hudposer, skinnede bestandig den mest uforfalskede Livsglæde. Han var over al Beskrivelse skaldet, hvilket yderligere fremhævedes af hans uforholdsmæssig høje Nakke, hvorpaa der ikke fandtes saa meget som en Antydning af et Haar. Næsen hængte som en Kalkuns Snabel ned over Munden, og jeg kan huske, at jeg som lille Dreng levende beskæftigede mig med det Spørgsmaal, hvorledes det var muligt for ham at faa sin Mad ind i Munden uden at løfte Næsen i Vejret med Haanden. —

En Dag i Sommeren 1867 havde det været lumert Vejr lige fra Morgenstunden. Conradsen og jeg dryppede af Sved, medens vi sammen vandrede frem ad den lange, solstegte Landevej, der saa lige som en Lineal strækker sig fra S. til den nærmeste Landsky V. Conradsen havde „udgrun-

det“ noget nyt, men bevarede den mest haardnakkede Tavshed desangaaende, indtil vi, røde i Ansigterne som kogte Hummere og vaade til Skindet, standsede ved Granplantagen, der omgiver det venlige V.

Conradsen betragtede mig med et filosofisk Smil, medens han aftørrede sit Ansigt med et blaatærnet Lommetørklæde af Størrelse som et Hestedækken.

„Min kære, unge Ven,“ begyndte han i en paa én Gang venlig og alvorlig Tone, „hvilken bitter Erfaring har du nu gjort paa denne gode Dag?“

Jeg gloede paa ham, som jeg plejede ved lignende Lejligheder.

„Tal kun frit!“ opmuntrede han.

„Jeg sveder,“ svarede jeg.

„Rigtig, du sveder! Det er fuldkommen rigtig sagt: du sveder. Det gør jeg med, og enhver, der paa en saadan velsignet Solvejrsdag vandrede ad denne Vej, vilde svede som vi. — Hvad er nu herved at gøre?“ — Han saa triumferende paa mig, som om han havde opkastet dette Spørgsmaal mindre i Haab om at faa det besvaret end for at give mig et Indtryk af Besvarelsens Vanskelighed.

Jeg gloede atter paa ham.

„Jeg har udgrundet det,“ sagde han, og en Afglans af det velsignede Solvejr lagde sig over hans kobberskinnende Ansigt. „Forkorte Vejen for den vandrende kunne vi ikke. At plante en Lund, som Philemon og Baucis, vilde unægtelig tage for lang Tid. Men vi kunne til den trætte Fodgængers Lise oprejse Bænke langs Grøftens

Rand, hvorpaa han udmattet af sin Gang kan hvile, og vi ville straks lægge Haand paa Værket.“

Lad mig med Hensyn til Conradsens Maade at udtrykke sig paa straks bemærke, at jeg véd ikke, hvor han havde den fra. Den udmærkede sig ved et vist gammeldags patriarkalsk, stundom høj-poetisk Sving, som tiltalte mig i høj Grad. Hans Kendskab til Digtekunsten indskrænkede sig vistnok til nogle Digte af Pram og Thaarup — navnlig den sidste citerede han med Forkærlighed. Om det var Faderen, som nok ogsaa havde været en Særling, eller noget i hans Sind, der havde ledet ham i denne Retning, skal ieg ikke kunne sige. Hvad Poesi angaar, ser man ofte Mennesker med instinktiv Sikkerhed vælge netop det, de i Følge deres Individualitet har Brug for.

Medens vi gik den samme Vej tilbage, udviklede han for mig de praktiske Forholdsregler, som var nødvendige til Projektets Iværksættelse. Fra Skolelærerens Huggehus hentede vi en Sav og en Spade. Udrustede hermed samt med et Bræt og et Par Stolper begav vi os atter paa Vej. Med megen Møje blev Stolperne gravede halvvejs ned i Jorden. Det viste sig derefter, at Afstanden mellem dem var et Stykke længere end det medbragte Bræt, hvisaarsag Conradsen gravede begge Stolper op igen trods min beskedne Forespørgsel, om det ikke var nok at flytte den ene. Omsider passede Brædtet, men da vi havde glemt at tage Søm med, maatte jeg tilbage til Huggehuset og erhverve mig det fornødne Kvantum. Da Sømmene blev huggede i Brædtet, flækkede det. Conradsen bandt det omhyggeligt sammen med Sejlgarn;

og endelig smilede Aftensolen til vor fuldbragte Gerning.

„Nu ville vi sætte os her bag Hegnet,“ sagde Conradsen, „og af Hjertet fryde os ved at se den første trætte Vandrer nedlade sig paa vore Hænders Gerning. Og i Morgen ville vi fortsætte det begyndte Værk.“

Da vi var komne til Sæde bag det tætte Pilehegn langs Vejen, trak Conradsen en Sukkerstang af dem til 1 Skilling op af Lommen, rakte mig den og sagde: „Kære, unge Ven, nyd den som en Belønning for din ihærdige Flid i Dag! Jeg har taget en Flaske Slaaenvin med, som vi vil tømme sammen til Dagens Ære. Thi jeg kan sige dig, hvad du vel næppe véd: i Dag for 68 Aar siden saa jeg Dagens Lys. Jeg har gjort mig det til Regel altid at øve en god Gerning paa denne min Geburtsdag. Spis, drik og vær glad!“

Under Nydelsen af de nævnte Herligheder gled Tiden nogenlunde, medens vi ventede paa den første trætte Vandrer. Nogle Bønder var gaaet forbi. Der kunde gaa Timer, inden nogen fandt Anledning til at benytte sig af vore Hænders Gerning, og jeg begyndte at kede mig lumsk. Endelig kom der en! Det var en svær Bondekone, som skred frem ad Vejen, tæt belæst med Krukker og Pakkenelliker og nu stønnende og pustende nærmede sig vort Udkigspunkt.

Da hun saa Bænken, standsede hun.

„Pas nu paa!“ hviskede Conradsen til mig med en Stemme, der dirrede af Sindsbevægelse.

Ogsaa jeg var spændt. Saaledes maa en Fuglefænger være til Mode, naar Fuglen nærmer sig

hans Fælde, eller en Fisker, naar Floddet bevæger sig. Og Fuglen gik i Fælden.

„Næ, se dog!“ mumlede Konen fornøjet, idet hun satte sig paa Bænken. Der lød et Krak, et Skrig og et fortvivlet: „Ih, Jøsses Kors da!“ og ledsaget af Bænkens flækkede Bræt samt alle sine Pakker og Potter rullede den trivelige Madamme ned ad Grøfteskraaningen, indtil hun med et solidt Bums havnede paa Bunden.

Conradsen sprang frem, og jeg fulgte ham. „De stødte Dem dog forhaabenlig ikke, min gode Kone?“ spurgte han deltagende.

„Aa—aa!“ klagede hun. „Jeg er mestendels lamslaaet over hele Kroppen. Aa, Gud bedre! Aa! Jøsses Kors da!“ I det samme fik hun Øje paa Conradsen under hans velmente Forsøg paa at hjælpe hende op, og med en brat Overgang i Stemningen, der ellers ikke er almindelig blandt hendes Standsfæller, vedblev hun i en skingrende Tone: „Saadan et gammelt Toskeho'de skulde dog have mere Forstand end at rende her om Aftenen paa Landevejen og bryde Arme og Ben paa Folk med sine Tosserier. Véd han det, Kunradsen!“

Conradsen prøvede, afbrudt af skarpe Tilrettevisninger, paa at forklare hende sine Hensigters Renhed, medens han samtidig hjalp hende at opsamle hendes Ejendele. Al hans Veltalenhed var imidlertid spildt. Det sidste, vi hørte af hendes Mund, var den bitre Betegnelse af Conradsen som „et gammelt Toskeho'de“, hvilken hun maa have fundet mere træffende end nogen som helst an-

den, thi hun betjente sig mindst ti Gange deraf under deres kortvarige Replikskifte.

Medens vi langsomt vandrede hjemad, sagde Conradsen til mig: „Du har nu gjort en ny Erfaring, der er nok saa bitter som den i Morges. Vent ingen Tak af Mennesker for, hvad du foretager dig til deres Bedste! Men kære, unge Ven“ — han saa paa mig med sine milde, lyseblaa Øjne — „lad aldrig sligt afholde dig fra ufortrødent at gøre, hvad du anser for din Pligt.“

„Har De aldrig faaet andet end Utak, Hr. Conradsen?“ spurgte jeg.

Det gav et Ryk i ham. Uden at vide det havde jeg rørt ved hans ømmeste Punkt. Selv den mest begejstrede Idealist trænger til Menneskenes Samstemning; selv den mest troende Sjæl faar Tvivl om sine Anskuelsers Rigtighed, naar han staar fuldkommen alene. Og dertil kom, at Conradsen var forfængelig — en stakkels, ynkelig, mager Forfængelighed, der aldrig fik anden Næring end Illusionernes Morgendug.

„Om jeg *aldrig* har faaet andet end Utak?“ gentog han tøvende; „ja, det tør jeg . . . det har jeg ikke Ret til at sige. Stundom, undertiden, om end sjældent ganske vist, har man dog vist mine Bestræbelser nogen Anerkendelse.“

„Hvordan det?“ spurgte jeg interesseret.

Han stirrede hjælpeløs ud i den dæmrende Sommerkvæld. Det varede noget. Endelig kom det halvt sagte: „Man har en Gang taget min Buste.“

Ordet var mig ikke ubekendt, men jeg trængte til nærmere Oplysninger. „Var det saadan en Statue som Hesten paa Kongens Nytorv?“

„Ja — men ikke *saa* stor — ikke . . . hm! . . . ikke i Legemsstørrelse.“

„Naa, kun Hovedet!“ udbrød jeg, glad over at have grebet det.

Dette „kun“ saarede ham paa ny.

„Der var mere end Hovedet,“ sagde han i en lidt ærgerlig Tone, „*noget* mere. Det . . . *det var et Knæstykke*. — Farvel, min lille Ven!“ tilføjede han nervøst, „du maa skynde dig hjem til Præstegaarden; det er vist din Sengetid.“

Med besynderligt Hastværk ilede han ind ad Skolelærerens Havelaage; og jeg travede hjem, grundende over, hvorledes en Statue af Conradsen maatte tage sig ud i Knæstykke. —

Næppe var jeg kommen indenfor Præstegaardens Territorium, før jeg modtoges af et kraftigt: „Hvor har du været henne, din Rad? Er det en Tid at komme hjem paa?“

Den talende var imidlertid en Person, hvem jeg aldeles ikke mente at skylde Regnskab for mine Handlinger, og som jeg tilmed hadede af Hjertet, fordi han altid gjorde sig morsom paa min Bekostning. Det var Møllerens Søn, Studenten, som tilligemed en Kammerat, der nød sin Ferie i Møllen, var paa Visit i Præstegaarden. De to Herrer og et Par unge Damer, der opholdt sig paa Gaarden for at indføres i Husholdningskunsten, havde taget Plads paa en lille Høj, der vendte ud mod Landevejen, hvorfra jeg kom.

„Det kommer ikke Dem ved, hvor jeg har været,“ svarede jeg studs. „Men for Resten har jeg været ude med Conradsen.“

„Det gamle, skaldede Bistruplem!“ — Han

vendte sig til den ene af de to unge Damer. „Frøken Sperling, hvor kan De føre det over Deres ømme Hjerte at lade denne lille Spire gaa og blive gjort bedærvet i Kvistetagen?“ Her dunkede han sit dumme Hoved med Sølvknappen paa sin Stok.

„Det har jeg ikke noget at sige over,“ svarede Frøken Sperling rødmende; men som om hun praktisk vilde modbevise denne beskedne Forsikring, vendte hun sig om til mig og sagde: „Du vèd godt, at din Bedstefader ikke kan lide, du gaar ud saa sent om Aftenen med Conradsen.“

„Ja, men det var hans Fødselsdag,“ indvendte jeg.

„Død og Pine,“ udbrød Studenten, „holder den gamle Fødselsdag i Dag? Det maa der jo kunne baseres noget Grin paa.“

„Ja, op med Grinet, Ferdinand!“ lød Kammeratens skrattende Røst.

Det var i hine Tider, hvor man opfostredes i Studenterforeningen med Grin og Idealitet.

„Hvad om vi i Morgen overraskede ham ved Frokosten med en Hædersgave og en Serenade?“

„Jeg foreslaar en Redekam baade til Hædersgaven og Serenaden,“ indskød Kammeraten.

„Nej, Død og Pine, Ras!“ grinede Møllersønnen, „det maa s'gu ikke gøres for groft, ellers opdager han det.“

Jeg havde med stigende Indignation hørt paa dette skændige Komplot. Nu kunde jeg ikke dy mig længer.

„I skulde rigtig skamme jer at gøre Nar ad den stakkels gamle Mand!“ raabte jeg med Graaden i Halsen. „Det skal jeg nok fortælle til Bedstefader.“

„For mig gerne, Hvalp!“ svarede Ferdinand. „Kom nu, Ras, og lad os faa Krikkerne sadlede; det er blevet sent. Adieu, mine Damer! Au revoir!“

Da jeg var kommet i Seng, laa jeg længe vaa-gen og tænkte paa den stakkels Conradsen, og hvor onde de i Grunden alle sammen var imod ham, skjønt han mente det saa godt med alle; og jeg lovede højt og helligt, at om ogsaa alle andre var onde imod ham, vilde jeg aldrig være det. Med disse fromme Tanker sov jeg ind. Men den næste Dag glemte jeg over mine Lege ganske de to Studenters falske Anslag, og først da jeg kort efter Middag saa dem komme ind ad Have-laagen, fo'r det gennem mit Hoved, at deres Plan vistnok nu var lykkedes.

Og saaledes var det virkelig. Rød i Hovedet af Harme hørte jeg Ferdinand berette Frøken Sperling det Puds, han og Ras samme Formiddag havde spillet den gamle Mand.

„Da vi var færdige med vores Sang,“ fortalte han, „rullede Taarerne ham ned ad Kinderne, og efter at have snydt den lange Snabel en halv Snes Gange af Rørelse meddelte han os, at han aldrig havde drømt om en saa smigrende Opmærksomhed, at det vilde staa uudslettelig indgravet i hans Erindring osv. De maa dog se Sangen, Frøken Sperling; jeg har været saa dristig at tage en Afskrift med udtrykkelig til Dem. Ras og jeg har skiftevis lavet hver sit Vers. Nu kan De sige os, hvem der har været heldigst.“

Derefter foredrog han det hele mageløse Vittighedsprodukt, jævnligen afbrudt af Frøkenens, Rasmus' og sin egen skraldende Latter:

„I Petersens Skolelokale,
 hos Skolelæreren,
 bor som en enlig Svale
 den store Conradsen.
 Hvor rundt om Degnekæret
 den smækre Vidje staar,
 dèr gaar han nu, besværet
 af Alderdom og Aar.“

„Det burde egentlig hedde: af Alderdom og Haar,“ tilføjede Ras; „men det syntes Ferdinand var for groft.“

„Selvfølgelig blev vi trakterede med den liflige Drue, han selv har opfundet, og hvorom Ras skriver saa løftende her i Visen:

„Han laver Bær af Hylden
 til prægtig Medicin;
 hans, hans er ene Skylden,
 at vi fik Slaaevin!“

„Men véd De, hvad der var det allerbrillante-
 ste,“ afbrød den højlig smigrede Ras. „Da den gamle var bleven oplivet af Saften, betroede han os, at han én Gang før i sit Liv havde modtaget en lignende „Deputation“, som han kaldte det. Der boede for et Par Aar siden nogle unge Malere til Leje hos Lærer Petersen i Sommerferien. De har naturligvis haft deres evige Sjov med Conradsen, og inden de rejste bort, tog den ene af dem, efter Conradsens Udsagn, hans „Buste“ og forærede ham Kunstværket.“

„Ja, og véd De saa, hvad det var,“ afbrød Ferdinand ham, halvkvalt af Latter. „De kan umulig gætte det. Det var et uhyre Pibehoved, hvorpaa Raden havde malet en glimrende Karikatur af den

gamle og under Billedet med ildrøde Bogstaver skrevet: G. A. L. E. Conradsen.“

Dette var altsaa Knæstykket! —

Hen ad Aften kom Conradsen listende op til Havegærdet og betroede mig henrykt den Hæder, der var bleven ham til Del, og skjønt jeg kun var 9 Aar gammel, havde jeg dog en Fornemmelse af, at det vilde være Synd at fortælle ham den rette Sammenhæng.

*

*

*

Ikke et halvt Aar efter vilde Skæbnen, at jeg kom til at staa ved Conradsens Dødsleje.

Udenfor Skolelærerens Gaard fandtes en mudret Dam, som bar Navnet „Degnekæret“. Den havde ofte spillet en Rolle i Conradsens Fantasier. En Gang havde han paatænkt at anlægge et „Forlystelsessted“ ved dens Bred. En anden Gang var det faldet ham ind, at dens skidengule Vover var en bestandig Trusel imod Skoleungdommens Liv, især om Vinteren, naar Frostten havde stivnet dens Flade, og Børnene tumlede sig derpaa med deres Slæder og Pigkæppe. Saa havde han gjort et Forsøg paa at „sænke dens Vandstand“, som han udtrykte sig, ved at bære Indholdet bort i Spande, og jeg havde trolig staaet ham bi, indtil den Gaardmand, i hvis Vandingssted vi tømte Spandene, gjorde Indsigelse. — Dette Kær blev Aarsagen til Conradsens Død.

Det var i Vinteren 1867 en haard Frost. Allerede i Begyndelsen af December laa Kæret dækket af et tyndt Lag Is og blinkede lokkende ad de unge betræskoede af begge Køn, som efter Skoletiden væltede ud fra det kalkede Rum, hvor

Degnen holdt Skole. En af dem, en rødhaaret Tøs fra Fattighuset, hvis Moder var død uden at have opnaaet hverken borgerlig eller kirkelig Vielse, et mislykket lille Væsen, som ingen ofrede en Tanke paa undtagen Sogneraadet, der ønskede hende Pokker i Vold — denne uheldige Skabning vovede sig ud paa Isen og faldt igennem. De andre Børn opløftede et Skraal, som kaldte Conradsen til. Han vadede ud og tog Barnet op. Vandet naaede ham til midt paa Livet. Efter at have givet den højt brølende Sidse Paalæg om at gaa hjem og faa rent paa, hvad hun visselig havde trængt til i det sidste halve Aar, gik han ind og lagde sig til Sengs. Under den paafølgende Sygdom — det blev en stærk Forkølelsesfeber — ødelagde han i Følge Distriktslægens Paastand alle dennes Forholdsregler ved at fylde sig med Hyldebærmikstur. Den sidste Dag, han levede, bad han om, at jeg maatte blive hentet til ham. Jeg var angst ved Tanken om at skulle se ham; men Bedstefader skammede mig ud, tog mig ved Haanden og fulgte mig selv ned til den døende.

Han saa slet ikke slem ud, kun meget bleg og udtæret naturligvis, men de rødrandede, lyseblaa Øjne var saa venlige som altid, og skjønt hans Stemme var svag, havde den dog endnu sin gamle Klang.

Han smilede glad til mig og lagde sin klamme Haand paa mit Hoved. „Vil du blive lidt hos mig, min kære, unge Ven?“ sagde han.

Jeg stammede et Ja og begyndte at græde.

„Ak ja, ak ja,“ sukke han, „du har været mig til megen Glæde i mine Dage. Husk paa,

hvad jeg har sagt dig, min Dreng! Man skal aldrig afholde sig fra at gøre sin Pligt. Verden kan være haard, men før eller siden kommer dog Anerkendelsen.“

Han laa længe og stirrede op i Loftet med et lykkeligt Udtryk i Øjnene.

„Jeg reddede dog den lille Sidse,“ sagde han endelig; „her har været mange i disse Dage og spurgt til mig.“

Et Øjeblik efter rakte han Bedstefader sin Haand. „Kære Hr. Pastor,“ sagde han, „jeg har ingen Slægtinge her i denne Verden. Lad Skolelæreren og den gode Dreng dør vælge sig en Erindring om mig hver, men alt mit øvrige Eje skal tilfalde Byens Fattige.“

Stakkels Conradsen! Alt hans Eje var ikke 20 Kroner værd.

Bedstefader nikkede, trykkede hans Haand og spurgte, om han ikke ønskede at berettes. Han svarede Ja, og Bedstefader gik et Øjeblik ud af Stuen for at besørge det fornødne hentet. Da han var gaaet, drejede den gamle Hovedet om mod mig og sagde: „De skal ikke rejse noget Monument. Det maa heller alt sammen gaa til de fattige.“ Jeg kunde se paa hans Øjne, at han ikke længer var sig fuldt bevidst. Jeg hulkede højt.

Pludselig blev han urolig og gjorde nogle Forsøg paa at rejse sig. „Jeg synes gerne,“ sagde han i afbrudte Sætninger, „at den lille Sidse kunde have set ind til mig, inden jeg døde.“

Han faldt tilbage paa Pudden med lukkede Øjne. Hen paa Aftenen døde han stille uden senere at være kommen til Bevidsthed. Jeg fik som Arv

efter ham en gammel Salmebog med hans Navn og Konfirmationsdato paa Titelbladet.

Hvem der rejste det besynderlige Jernkors over ham paa Kirkegaarden, véd jeg ikke bestemt, men jeg tror nok, det var den skikkelige Skolelærer Petersen.

Den lille Sidse, som ikke saa ind til sin Redningsmand inden hans Død, var uden Skyld. Hun var død i Fattighuset et Par Dage før han af Lungebetændelse.

ADJUNKTEN har selv fortalt mig Historien og ikke paalagt mig Tavshed. Derfor tror jeg mig berettiget til at fortælle den igen, skjøndt Adjunkten lever endnu som en agtet Medborger af den lille By K., og skjøndt Historien ikke lader Adjunkten fremtræde i noget egenlig pate-tisk Lys.

I en forholdsvis ung Alder var han saa heldig at blive udnævnt til Adjunkt ved den lærde Skole og Opdragelsesanstalt i K. Han skulde bo paa Anstalten og føre Tilsyn med Eleverne. Denne Bestilling var tilfaldet ham fordi han var den yngste af Lærerne og ugift, og honoreredes ham ved et beskedent Tilskud til hans knappe Begyn-delses-Gage. Da han blandt andet skulde være Lærer i Zoologi — Geologi var iøvrigt hans Sær-studium — overdroges Nøglerne til og Opsynet med Skolens sjelden smukke og righoldige Mu-sæum ham. Han følte sig som en Konge, da han første Gang foretog en Analyse ved dette til Videnskaben indviede Alterbord, hvor *han* var absolut og ubetinget Hersker.

Hin Eftermiddag, da Adjunkten fik Besøg af 88, var han lige kommen fra det første Lærermøde, hvor Rektoren havde udbedt sig hans individuelle Mening angaaende et Par tvivlsomme Krabater, som havde moret sig med at indespærre Inspektørens gamle Terrier i Skoleskabet umiddelbart inden Geografitimen, og som endvidere havde solgt deres Søndagsbuxer til en omvandrende Jøde samt forsøgt at debitere den haandgribelige Usandhed, at de havde „tabt“ dem. Adjunkten havde udtalt sig om disse Forseelser, og Rektoren havde lyttet til med synlig Interesse. Det havde været som en engelsk Politikers Jomfrutale i Parlamentet. Og Rektoren havde nikket med Hovedet og to Gange sagt: „Meget godt — meget godt.“

Nu stod Adjunkten ude paa den store Sten-trappe, som førte op til Skolen og nød sin Cigar, medens han i Erindringen gennemgik sin Triumf paany. De to Syndere, hvis Sag havde været paa Bane ved Lærermødet, og som var sig dette vel bevidste, kom luskende forbi ham og søgte at læse deres Skæbne i hans Øjne; men han knuste dem med et iskoldt Blik. De bøjede angergivent Nakkerne, idet de aftog deres Kasketter. Adjunkten fulgte dem med Øjnene, hvorved han kom til at vende Ansigtet ind mod Skolebygningen og Ryggen til Vejen, som førte forbi den. Da var det, at han pludselig modtog et mægtigt Slag i Ryggen, som bragte ham til at tabe Cigaren og gjøre et Par ufrivillige Skridt op ad Trappen. En freidig Stemme, som han øieblikkelig kjendte, hilste ham samtidig med et dundrende:

„Satan lyne mig, der har vi jo 92. Om Forladelse, tabte du Kvalmepeteren? — Kan du kende mig igen — hvad?“

Adjunkten vendte sig. En kraftigt bygget Svend med gult Mundskæg og Haar, iført en blaa Bluse, med Randsel paa Ryggen og en svær Knortekjæp i Haanden, stod foran ham. De graa Øjne skinrede af Lystighed og Glæde over Gensynet.

„Er det ikke — ikke 88?“ stammede han.

„Lige paa en Prik, gamle Sluf,“ raabte den straalende Svend og klaskede ham anden Gang bag i Ryggen, „88 — hverken mere eller mindre, den evigglade Sallemær, hva' beha'r?“

Adjunkten sendte et spejdende Blik til Siden for at se, om der ingen Elever var i Sigte; han vilde ikke være videre henrykt over at have den Slags Vidner til sin Samtale med den evigglade Sallemær, hans gamle Kasernekammerat fra Rekruttiden. Nede ved Søen dukkede et Par Elevkasketter frem bag et Buskads. Da Adjunkten saa, at de nærmede sig, blev han nervøs.

„Skal vi ikke — har du ikke Lyst til at se min Lejlighed, — hvordan jeg bor?“ spurgte han. „Du véd maaske ikke, at jeg er Lærer her ved denne lærde Skole?“ Han betragtede Sadelmager-svenden haabende, at denne Meddelelse vilde spæge hans Fortrolighed noget. Men det var ingenlunde Tilfældet. Tvertimod.

„Er Du det,“ svarede han. „Ja, hvad Fanden skal man sige, der maa jo nogen til *dét* med. Og saa bor Du her paa Kasernen? Lad os se den, Du! Det kunde dog ogsaa interessere mig, for jeg har netop ogsaa faaet mig indrettet i denne Tid.“

Han stak ugenert sin Arm ind under Adjunktens og marcherede med faste Skridt op ad Stentrappen, til stor Forundring for de to Elever, der nu var komne nær nok til at tage den løjerlige Gæst i Øjesyn. De puffede til hinanden og fniste, idet de gik forbi og hilste. Adjunkten sendte dem et strengt Blik, og samtidig følte han Harmen over Sadelmagerens uforskammede Frejdighed koge op i sig og farve ham Kinderne røde. Han havde den største Lyst til at udtale sig; men en Følelse, han ikke selv forstod, holdt ham tilbage.

„Vær saa god, her bor jeg,“ sagde han i en temmelig kølig Tone, da de havde naaet Døren til hans Værelse.

De traadte ind.

„Se, se,“ sagde 88 og saa sig omkring. „Tillader Du nu foreløbig, at jeg lægger fra mig?“ Han kastede Randselen i Sofaen og satte sin Kjæp i Krogen ved Reolen. Derpaa saa han sig atter opmærksomt omkring.

„Hvor sover Du?“ spurgte han.

Adjunkten aabnede Døren til det lille Sove-lukaf. 88 kiggede ind.

„Ja, det er jo i det hele ganske net,“ sagde han anerkjendende; „men her kunde du dog ikke leve med Kone og Børn alligevel.“

„Saa længe jeg er her paa Anstalten, forudsættes det, at jeg er ugift.“

„Naa, saadan!“ Han tilkastede Adjunkten et hurtigt Blik, hvori Medlidenheden stod tydelig at læse. Derpaa tilføjede han med halv Stemme, næsten som for sig selv: „Ja, der skal jo nogen til det med.“

Der indtraadte en forlegen Pause.

„Vil Du se Elevernes Sovesal?“ spurgte Adjunkten. Der førte en Dør fra det lille Lukaf ind til Salen, og gennem den traadte de ind i det store, luftige Rum.

„Det er nok ligesom paa Kasernen,“ bemærkede 88, „det vil sige saadan noget mere indskrænket, hvad, Gamle?“ — han smilede gemytlig.

Adjunkten følte sin Harmes voxen. Denne Sadelmagersvend tog hele den storartede Indretning de højt en bas og syntes umulig at imponere. Han ledsagede Forevisningen af de enkelte Arrangementer, der plejede at vække den dannede Besøgendes erklærede Beundring, med humoristiske Antydninger af, at det forekom ham temmelig smaatskaaret, idet han stadig anlagde sin Kasernemaalestok paa det altsammen.

„Sikken en Bøtte! Kan I have alt Skidentøiet i den? Paa Kasernen fyldte det en Vogn.“ — „Kan I klare Jer med det Par Støvlekurve?“ — „Skal det være Lampetøjet? Vorherre bevares!“ osv.

Besyderligt nok forekom det tilsidst Adjunkten som en Æressag at faa Fyren ydmyget. Han følte sig som Dannelsens og Kundskabens Repræsentant overfor denne Inkarnation af den uvidende Pøbels Selvsikkerhed. Det var to Principper, som tørnede sammen — i al Venskabelighed naturligvis; det var kun Adjunkten, der følte Braadden.

En Tanke før som et Lyn gennem hans Hoved.

„Har Du ikke Lyst til at se Museet?“ spurgte han, „det er bekendt som et af de bedste her i Landet. Jeg har Nøglen.“

Han tog den frem af en af Skufferne tilligemed et Par Cigarer.

„Det er egentlig ikke tilladt at ryge dernede,“ sagde han, „men naar jeg er med, gjør det ingenting.“

De stak Ild paa Cigarerne og gik nedenunder. Adjunkten viste rundt og forklarede et og andet om Dyrene saa populært som muligt. 88 var — mærkeligt nok — synlig interesseret og tiltalte ofte de udstoppede Dyr paa sin ejendommelige gemytlige Maade. Navnlig opfyldte et lille Doven-
dyr, som sad trykket sammen i et Spiritusglas, ham i høj Grad; han vendte to Gange tilbage til det og sagde hver Gang til Adjunkten: „Han er glimrende, Du! Han er udmærket!“ — Adjunkten smilede veltilfreds. Saa havde han dog sejret i sin lille lønlige Tvekamp med den forrige Krigskammerat.

Da de var kommen til Enden, standsede Sadelmageren og kastede et Blik ned gennem de fire Museumsværelser. Han satte Hænderne i Siden og sagde:

„Dette her er altsaa en summologisk Anstalt ligesom den derinde i Krystalgade, — det vil sige i Lommeformat!“

Han saa smilende paa Adjunkten, ganske som han var sig sin Trumf bevidst.

„Ja, *saa* stor er den jo ikke,“ svarede denne, „men den er iøvrigt en af de største i Landet.“

Atter vandrede de op ad Trappen. Adjunkten grundende over sit Nederlag.

„Hvordan gaar det nu Dig,“ sagde han, da de

havde taget Plads i den polstrede Sofa. „Tænker Du ikke paa at nedsætte Dig?“

„Naada, jo, det kan Du bande paa, jeg gjør. Jeg har allerede lejet mig et Hus i Snesede; det er kun en lille Mil herfra. Der er tre Værelser foruden Køkken og den Slags. Kom og besøg mig, Du! Du er immer velkommen, at Du ved det. Se, jeg har jo tjent i 8 Aar for Svend inde hos Jacobsen i Kjøbenhavn, og nu synes jeg, det kunde være nok for den Gang. Man er i Mellemtiden bleven circum 30 Aar, hvad behager? og har faaet Stemmeret til Rigsdagen. Ja, det har Du nu ikke, Gamle, men derfor kan Du jo være lige god, ikke sandt?“

Adjunkten stirrede overvældet paa ham. Dette var det stiveste, der endnu var budt ham.

„Jo, Gu har jeg saa,“ udbrød han, uvilkaarlig faldende ind i den andens Tale, „det har jeg s'gu da rigtignok. Jeg er jo ogsaa 30 Aar.“

„Ja, men se: Du er ikke din egen Mand,“ svarede Sadelmageren. „Du staar i Tjenesteforhold til Indretningen her; men siden jeg gjorde mit Mesterstykke, saa tjener jeg ingen mere. Det er hele Forskjellen.“

„Jeg staar i Statens Tjeneste, jeg er Embedsmand; men derfor har jeg min Salighed alligevel Stemmeret,“ raabte Adjunkten.

„Nej holdt, 92!“ svarede den uforstyrrelige 88 og kneb det ene Øje sammen; „Du kjender vist ikke rigtig Grundloven. Der er Du ligegodt gaaet galt i Byen.“

Det gik op for Adjunkten, at 88 betragtede og hele Tiden havde betragtet ham som et stakkels

uselvstændigt Tyende, og denne Tanke forekom ham saa monstrøs, at han pludselig saa Sagen fra dens humoristiske Side. Han lo fornøjet.

„Paa Ære og Samvittighed 88, denne Gang er det Dig, der er gaaet forkert i Byen,“ sagde han.

„Ja, ja, har Du Stemmeret, saa er der s'gu dog ligegodt noget, Du ikke har, og véd Du, hvad *det* er?“

Sadelmageren saa uhyre polisk ud, og hans brede Ansigt lyste formelig af Henrykkelse.

„Nej,“ svarede Adjunkten, „hvad er det da?“

„Det er en Kjæreste, gamle Dreng.“ Atter fik Adjunkten et kraftigt Dask i Ryggen, men denne Gang var han forberedt paa det.

„Har *Du* da det?“

„Det kunde nok tænkes, der var noget om det, og i næste Maaned den syvende skal vi have Bryllup. Hun hedder Caroline, og Du kan være forvisset om, at det er et brillant Pigebarn. Vil Du se hendes Portræt?“

Han tog et Fotografi op af Lommen, tørrede det omhyggeligt af og rakte det frem.

„Hvad?“ spurgte han i en sejerssikker Tone.

Det var en ganske køn ung Pige med et Par glade Øjne. Hun støttede sig til en korintisk Søjle med den ene Haand, medens den anden hang ned og skjultes halvt af den struttende Kjole.

„Hun ser godt ud,“ sagde Adjunkten. „Hvor har Du lært hende at kende?“

„Det var i Fjor ved Sallema'ernes Skovtur, ungefær ved denne Tid; der saa jeg hende. Og vi dandsede sammen og fik os en rigtig gemytlig Sludder. Hendes Fa'er bor i Sværtegade, det

er en brillant gammel Knast. Dør plejede jeg at gaa hen, naar jeg havde faaet Fyraften, og saa gik den jo. Han staar sig godt og skyder en lille Kapital i Forretningen, — det er hans eneste Barn, maa Du vide. I Sneseede er jeg kjendt, for der bor min Svoger, han er Bager, saa det kan jo blive rigtig gemytligt, naar vi to kommer sammen. Og naar man har Hænder paa Skaffet og ellers ikke er tabt bag af en Vogn, saa er der nok at gjøre for en Mand, som vil frem. Sallemå'ere er der immer Brug for. Min Svoger har to Børn; det bliver rigtig brillant; og kjender jeg Caroline ret, saa skal vi snart være paa Siden af ham. Kom ud og se til os, naar vi nu har faaet Geschäften i Gang!“

Under denne Replik havde Adjunkten siddet og drejet det før omtalte Fotografi mellem Fingrene. Sadelmagerens Fortælling gjorde et vist Indtryk paa ham og stillede Forholdet mellem dem i en ny Belysning. Denne glade Svend saa Fremtiden ligge smuk og fornøjelig for sig i Arbejdets og Kjærlighedens jævne Sollys, han var maaske, naar alt kom til alt, den lykkeligste af de to, og hans Overlegenhed saaledes fuldkommen berettiget og forstaaelig. Det forekom paa én Gang Adjunkten, at hans hyggelige Dagligstue med den kønne Udsigt og de guldsquinnende Pergamentsrygge var tom og kedelig at se til. Det var ikke længer Dannelsen og Kundskaben overfor Uvidenheden, det var det menneskelige i to forskjellige Skikkelser: Lykken paa den ene Side, Ensomheden paa den anden.

88 rev ham ud af sine Betragtninger. „Naa,

men nu maa jeg nok se at komme videre," sagde han, idet han rejste sig, kastede Randselen over Ryggen og tog sin Kjæp. „Tak for i Dag og kom saa snart! Den syvende fanger vi an.“

Adjunkten trykkede hans Haand. „Saa kommer jeg den ottende," sagde han.

„Det er et Ord," sagde Sadelmageren fornøjet.

„Vent lidt, Du! Lad os faa tændt os en frisk Cigar. Jeg kunde nok have Lyst til at følge Dig et Stykke paa Vej.“

„Det kan jeg ligemeget lide dig for, 92.“

Da de et Øieblik efter gik sammen ned ad den lange Stengang, som førte fra Skoletrappen til Udgangsdøren, saa Adjunkten en hel Flok Elever komme fra den modsatte Ende af Gangen. Han mindedes Situationen fra før, og med et pludseligt Indfald slog han sin Arm om Sadelmagerens Skulder, medens han nikkede venligt til de forundrede Drenge.

EN VIDENSKABSMAND

GUD maa vide, hvordan Talen var kommen hen paa den fransk-tyske Krig i 1870, thi ellers blev der aldrig talt om Politik i min Onkel Lægens Hus.

„Den Krig tog ligefrem Livet af min Moders Fader,“ sagde en af de Tilstedeværende. „Han var med hele sin Sjæl paa Franskmændenes Parti; ingen fransk Yngling kunde være sikrere paa, at Sejren vilde blive Frankrigs, end han. Han havde gjort en Udenlandsrejse til Paris i sin Ungdom, og det var hans eneste Udenlandsrejse. Han havde mistet begge sine Sønner i 64. Det var Grunde nok til at beundre Frankrig og hade Tyskland. Han kunde ikke læse tydeligt længer, den Gang Krigen brød ud, saa hans Kone maatte læse Telegrammerne og Meddelelserne højt for ham. Slagene ved Wørth og Sedan ramte ham lige i Hjerteret. Men medens flere og flere af Frankrigs Venner herhjemme begyndte at tvivle, blev han ved at paastaa, at saadan kunde det ikke ende; vi skulde bare vente, det havde set værre ud før, o. s. v. Altid var han mistroisk overfor Efterret-

ningerne om de tyske Sejre; men det ubetydeligste eller urimeligste Rygte om, at Frankrig havde vundet en Fordel, forsvarede han rasende mod andres Mistro.

En Dag husker jeg godt, at han kom glædesstraalende ud af sit Værelse med Avisen i Haanden. Bagefter trippede Bedstemoder med Brillerne oppe i Panden og et om muligt endnu lysere Ansigt. Hendes Deltagelse gjaldt iøvrigt kun Bedstefaders Humør, thi Franskmændene var hende lige saa ligegyldige som Australnegrene; hun vidste da heller ikke mere om hine end om disse.

„Naa, endelig,“ stødte Bedstefader ud, og det var næsten, som en Prop havde siddet ham fast i Halsen — „men det er ikke andet, end hvad jeg hele Tiden har sagt, at naar Frankrig først rigtig fik taget sig sammen, saa gik det Preussen galt. Her er aldeles paalidelige Efterretninger — Nederlag paa Nederlag! — Jeg har næsten Medlidenhed med de arme Karle,“ føjede han til med et Smil, der dog ikke var synderlig medlidende.

„Hvad er det for Efterretninger“, spurgte Forstraad Kalmar, som netop sad i Sofaen ligeoverfor det Sted, hvor Bedstefader stod med Avisen i Haanden.

„Hvor vantro du end er, min gode Forstraad,“ sagde Bedstefader i en harmfuld Tone, — thi Forstraadens tvivlende Mine irriterede ham, — „saa bliver du dog forhaabentlig nødt til at stole paa, hvad Hundreder af Øjenvidner meddeler.“ Og han slog flere Gange paa det Sted i Avisen, hvor de Hundreder af Øjenvidner befandt sig.

Vi andre havde i Begyndelsen troet, at det var

et af disse løse Rygter, som Bedstefader saa ofte havde ladet sig narre af; men hans overlegne Tone og triumferende Mine gjorde os dog noget uvisse. Ingen af os havde set Bladene; thi han fik dem altid først.

„Hvad er det da, Bedstefader?“ spurgte vi alle paa én Gang.

Og saa begyndte han at fortælle om, hvorledes Franskmændene efter en stor Sejr var gaaet langt ind i Tyskland, havde plyndret og brændt og endogsaa truede Berlin. Det var saa fuldstændigt meningsløst og umuligt, hvad han berettede, at jeg endnu ikke kan begribe, han troede det selv. Men han fortalte det Hele med en saa trohjertet Sikkerhed og en saadan Begejstring, at ingen af os tilsidst vidste ud eller ind. Og Bedstemoder stod bagved med et saligt Smil og nikkede gentagne Gange med Hovedet, lige som for at bekræfte Sandheden af Fortællingen.

„Staar det altsammen i Avisen?“ spurgte Forstraaden og kastede et ængsteligt Blik paa de to gamle; han frygtede aabenbart, at de ikke var rigtige i Hovedet.

„Ja, vist gør det,“ svarede Bedstefader og Bedstemoder samtidig; og efter at Bedstefader havde rakt Forstraaden Bladet, trykkede han med stille Rørelse sin Kones Haand. Forstraaden kastede kun et Blik i Bladet, saa brast han ud i Skoggerlatter.

„Nej hør, véd du hvad, det er s'gu mageløst. Det er en Sammenligning mellem Krigen nu og Krigene under Napoleon den Store. Ja, Napoleon! — det tror Pokker. Du har kun læst den første

Halvdel, her kommer Humlen.“ Og han begyndte at læse op.

Men med en bydende Haandbevægelse befalede Bedstefader ham at tie; han tilkastede os et Blik fuldt af Harme og Sorg og gik uden at sige et Ord ind paa sit Værelse. Bedstemoder listede langsomt efter og mumlede imens imellem Tænderne: „Naar man ikke kan tro, hvad der staar i Aviserne, hvad skal man saa tro?“

Fra den Dag begyndte han at skranke, og den Aften, Efterretningen om Paris' Kapitulation naaede hertil, døde han i sin Kones Arme. Jeg er aldeles vis paa, at det var denne ulykkelige Krig, Spændingen, de idelige Skuffelser og Kummeren derover, som dræbte ham.“

„Jeg har kendt en anden Mand,“ sagde Onkel, „som laa for Døden, da Krigserklæringen blev udstedt, men som netop levede op igen, da han fik høre om den. Jeg har sjeldent staaet ved noget Dødsleje, hvor jeg var mere sikker paa, at alt Haab var ude, og der er ikke mindste Tvivl om, at det udelukkende var denne Krig, som holdt Livet i ham et Aar endnu.“

„Hvorledes gik det til?“ spurgte jeg.

„Ja, det kan jeg egentlig ikke fortælle, uden at jeg med det samme giver jer en Beskrivelse af denne mærkelige Mand. Det kunde forresten blive morsomt nok, dersom jeg blot kunde fortælle ordentligt, thi han var en ejendommelig Natur, og jeg har kendt ham bedre end de fleste.“

„Fortæl blot, Onkel!“

„Jeg har i Grunden selv Lyst til det,“ sagde han smilende og rystede paa Hovedet. „Tag jer

da hver en frisk Cigar, saa skal jeg se, hvad jeg kan gøre.

Han var Videnskabsmand, og det ikke alene af Bestilling, saadan som saa mange andre, han var det med Liv og Sjæl, og saa var han heller ikke synderligt andet. Naa, et Navn skal jeg vel give ham, men det rigtige faar I ikke at vide, thi saa vilde I straks allesammen kende ham, og jeg vil ikke have, at mine Erindringer om ham bliver gjort til historiske Aktstykker. Men lad os saa kalde ham A. Han var lille, fik tidlig hvidt Haar og en krum Holdning. Saa langt jeg kan huske tilbage, havde han det samme aandsfraværende Udtryk i de blaa Øjne og gik altid med den ene Haand paa Brystet, den anden aaben paa Ryggen. Som Dreng læste han fra Morgen til Aften. Hans Søster har fortalt mig, at han ofte forsvarede sig som en Løve mod sine Kammerater, naar de vilde tvinge ham til at lægge Bogen og tage Del i deres Lege.

Nej, men der var det mærkelige ved ham, at han af Naturen var bestemt til Videnskabsmand. Der er nu én, som laver sig et Observatorium paa Toppen af Vesuv. En Dag kaster Vulkanen ham og Observatoriet et Par hundrede Alen op i Luften, og dersom han ved et Guds Under kommer levende fra det, saa er det første han gør, naar han er bleven nogenlunde kureret, at bygge sig et nyt Observatorium paa samme Sted, og saa er der ikke noget paa Jorden, han begærer og længes efter, undtagen at Vulkanen saa snart som muligt vil sende ham til Vejrs paa en ny Ekspedition. Eller en af dem rejser til Kaplandet for

at observere en Venusgennemgang, bliver snappet paa Vejen af Kapere og maa finde sig i at tilbringe Gennemgangsmomentet i en snavset Kahyt. Men han giver ikke tabt for det. Efter lykkeligt at være sluppen i Land mellem Hottentotterne, stiller han sine Instrumenter op og venter ganske roligt i otte Aar paa den næste Gennemgang. Endelig oprinder Øjeblikket. Planetens Indtrædelse noteres, men i det afgørende Moment, da Udtrædelsen skal gaa for sig, gaar der en Sky for Solen — Punktum, Finale! dermed er den Sag forbi.“

„Er det virkelig nogen Sinde sket?“

„Ja, vist er det saa. Jeg har set det ganske tørt berettet i nogle franske Annaler i en Anmærkning under Siden som et Kuriosum. Den medlidende Kollega, som havde tegnet det op, havde humoristisk tilføjet: „tant pis pour lui“ (Saa meget værre for ham).“

„Men hvorfor blev han da ikke der nede, til den næste Passage indtraf?“ spurgte en ikke naturkyndig Tilhører.

„Det har han rimeligvis haft sine Grunde til,“ svarede Onkel og pustede langsomt Cigarrøgen ud i en tynd Straale, „for den indtræffer først 105 Aar efter. Men, for at komme tilbage til A: han var Historiker, og det baade en dygtig og berømt Historiker. Det var for det meste nogle underlige Spørgsmaal, der beskæftigede ham, f. Eks. hvad Dato Brorson blev døbt eller Peder Laale født o. s. v., men den var alligevel imponerende, den Energi, hvormed han gik løs paa disse Undersøgelser og ikke blev træt, før han var kommen Sandheden saa nær som muligt. Skjøndt de fleste

af disse Personer var mig fuldstændig ligegyldige, fik jeg dog Interesse for deres Fødselsdatoer, naar jeg saa, med hvilken Spænding han Dag ud og Dag ind forskede efter dem, og jeg kunde godt dele hans Henrykkelse, naar han omsider var kommen til Maalet, og triumferende forklarede mig sine Beviser. En Gang var det en sjællandsk Biskop, det gjaldt om, — jeg tror næsten, det var Peder Plade, lad os antage, at det var ham! Fødselsaaret havde han fundet, og at det maatte være enten i Marts eller April, at Datoen faldt, havde han ogsaa godtgjort, men nærmere kunde han ikke med al sin Anstrengelse komme.

Da mødte jeg ham en Gang paa Gaden og spurgte ham naturligvis, om Opgaven var løst. Der trak et løjerligt Smil op om hans Mund. Det var sjældent, jeg havde set ham smile eller le, skjøndt han havde megen humoristisk Sans.

„For nogle Dage siden drømte jeg, at Peder Plade kom til mig og besøgte mig,“ sagde han.

„Du drømte!“ Jeg havde ikke troet, at han gav sig af med at drømme.

„Han var i sit Bispeornat og havde et langt hvidt Skæg. Men for Resten var han en rigtig gemytlig Herre, og vi tømte flere Glas Vin med hinanden *in bona caritate*. Saa paa en Gang faldt Fødselsdagen mig ind, og jeg spurgte ham i en meget ærbødig Tone om, naar han var født. „17de November,“ svarede han ganske rolig.“

„November? — Er du ogsaa vis paa det?“

„Ja, jeg huskede Datoen tydelig, da jeg vaagnede.“

„Naa, men hvad sagde du saa til Biskoppen?“

„Nej, Deres Højærværdighed,“ svarede jeg, „jeg har ganske sikkert paavist, at De enten maa være født i Marts eller April.“ „Hvad for noget,“ raabte han, „skulde jeg ikke bedre vide, naar jeg selv er født, end saadan en Bogorm. Jeg er født 17de November, saa sandt jeg lever.“ „Ja, men det gjør De jo egentlig heller ikke, og det er desuden uomstødeligt, at — — —.“ Inden jeg havde talt ud, fór Biskoppen i Vejret, rød i Ansigtet af Raseri, slog i Bordet og bandede — reverenter talt — noget frygteligt. Men jeg blev saa forfærdet derover, at jeg vaagnede.“

„Tror du ikke, at han maaske dog havde Ret? Er du sikker paa, at han blev født enten i Marts eller April?“ spurgte jeg. Jeg var ikke lidet forbavset over at høre ham tale med saa megen Fantasi, som jeg virkelig aldrig havde tiltroet ham.

»Man kan ikke stole paa Drømme,“ sagde han med det samme lune Smil.

„Det var alligevel løjerligt med den bestemte Dato. Dersom det nu tilsidst viste sig — —.“

„Nej du, det gør det ikke, for jeg *har* fundet den rigtige Dato. Jeg fandt den i Gaar i en gammel Beretning om Peder Plades Skoleaar.“

„Naar var det da?“

„Det var den 9. April,“ svarede han leende og gik videre.

Det var iøvrigt ikke det eneste, han drømte om i de Dage. Men inden jeg forklarer, hvad jeg mener med det, vil jeg dog først fortælle en Ytring af ham, som jeg synes karakteriserer hans hele Livsopfattelse og belyser hans Personlighed.

Det var i Koleraaaret. Jeg var som ung Læge

inde i København, men næsten alle de af mine Bekendte, som ikke var syge, var flygtede fra Byen. Nu havde man bygget nogle store Skure udenfor Nørrebro, og i dem blev de ubekendte Lig lagt ind, til de kunde blive begravede. Det var nogle ækle, uhyggelige store Kasser, de Skur, og saa var der naturligvis saadan en ulidelig Stank omkring dem, at intet Menneske vovede sig hen i Nærheden, naar han da ikke var absolut nødt til det. Som jeg nu en Dag gaar forbi Stedet, ser jeg et velklædt Menneske staa ved et af Skurene og kigge ind paa Ligene gennem en Luge. Jeg tøvede en Tid, men Manden gjorde ikke Mine til at ophøre med sine Iagttagelser. Jeg ansaa det da for min Pligt at advare ham, gik noget nærmere og raabte:

„Halløj, min Herre! Det er farligt at opholde sig i Nærheden af Ligene. Luften er fuld af Smitstof.“

Han vendte sig om og kom langsomt hen imod mig. Det var A.

„Er det dig? Hvad i Alverden vilde du dør? Kendte du maaske nogen af Ligene?“

„Nej!“ svarede han ligegyldigt.

„Hvor gad du saa staa og se paa de modbydelige, halvt opløste Kadavere?“

„Jeg har altid syntes bedre om de Døde end om de Levende,“ svarede han.

Mere sagde han ikke. Han gik med bøjet Hoved og slog i Stenene med sin Stok. Jeg talte heller ikke, thi jeg grundede over, hvad Aarsagen kunde være til hans Melankoli. Han havde, som jeg sagde før, et Par Dage i Forvejen været usæd-

vanlig munter og oprømt; nogen særlig Grund dertil havde jeg heller ikke kunnet finde.

Da vi kom til hans Gadedør, bad han mig ikke om at følge med, men jeg gjorde det alligevel, halvt i Tanker. Vi kom ind i hans Studereværelse. Han tog en Slobrok paa, tændte sin Pibe, hentede en Cigar til mig og satte sig omsider i Lænestolen ved Skrivebordet -- alt i Tavshed.

Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde sige, tog derfor en Bog, som laa opslaaet paa Bordet, og kiggede i den. Det var Heines: „Buch der Lieder“.

„Du læser den?“ spurgte jeg.

„Ja,“ svarede han, men saa ikke op.

„Har du læst den før?“

„Nej!“

„Du synes naturligvis udmærket om den?“

„Jeg kan ikke udstaa den.“ Stadig med stille, ensformig Stemme og seende ned.

„Ikke det?“

„Jeg kan ikke forstaa, at en Mand gider klynke saadan over sine Følelser, og det oven i Købet paa Tryk. Den er affekteret. Jeg synes ikke om Affektation.“

Denne Kritik over en af mine Yndlingsdigtere ærgrede mig en hel Del, men jeg vogtede mig vel for at faa Samtalen ført ud i en æstetisk Disput, thi jeg mærkede, at han havde noget paa Hjerte, og som hans eneste Ven var det mig magtpaaliggende at faa det at vide. Efter et langt Ophold spurgte jeg:

„Vil du sige mig, hvad der er i Vejen med dig, Poul? Vil du?“

„Ja.“

„Hvad er det da?“

„Jeg er forelsket.“

Jeg blev ligefrem forfærdet. Dersom man havde fortalt mig, at Statuen paa Kongens Nytorv var bleven gift, — det kunde ikke have forbavset mig mere.

„Hvad behager?“ spurgte jeg med en forvirret Mine.

Han gentog Ordene med akkurat samme Stemme.

„I hvem?“

„Det er jo ligegyldigt. Du kender hende ikke.“

„Og hvordan er du bleven det?“

„Paa en løjerlig Maade, min Ven. For nogen Tid siden saa jeg nede ved Højbro en hel Del Mennesker forsamlede, og da jeg netop gik lige der forbi, kastede jeg tilfældigvis et Blik ind imellem dem for at se Aarsagen til Sammenstimlingen. Der laa en lille ti-aars Dreng paa Stenbroen med et ligblegt Ansigt og tilsnavsede Klæder. Han var bleven kørt over. Der kom ikke en Klage over hans Læber, han holdt sig kun paa det saarede Ben og saa med et underligt Blik op paa mig, da jeg trængte mig frem. Jeg bestilte hurtigt en Droske og kørte til hans Hjem med ham. Undervejs saa han uafbrudt paa mig, men sagde ikke et Ord. Kun da jeg spurgte ham, om det gjorde meget ondt, svarede han tonløst: Ja. Vi kom til hans Hjem, og —“ han brød pludselig af og vendte sig halvt fra mig. „Hm, det bliver for langvarigt at fortælle,“ føjede han langsomt til og dampede paa Piben, der for længe siden var gaaet ud. „Jeg blev forelsket i Drengens Søster.“

„I hans Søster?“

„Ja. Jeg kom flere Gange i Huset for at spørge til den lille Drengs Befindende; det gik stadig godt fremad. Og imidlertid, saa — saa skete det. Hun plejede ham, og sov han, naar jeg kom, talte vi ofte længe sammen ved hans Seng. Jeg troede at mærke, at hun holdt af mig; men, — men nu er det Hele forbi.“

„Hvorfor da?“

„Jeg passede vist ogsaa kun daarligt til hende,“ vedblev han, som om han havde overhørt mit Spørgsmaal, „hun er livlig og munter, og jeg derimod — jeg er jo hverken det ene eller det andet.“

„Du har altsaa friet og faaet nej?“

„Nej, friet har jeg ikke; det behøvedes ikke.“

„Men du sagde jo, at hun syntes at holde af dig?“

„Det bildte jeg mig ind, men jeg tog fejl.“

„Og hvoraf véd du det?“

„Hun har simpelthen selv sagt mig det. I Forgaars spiste jeg til Aften hos hendes Forældre; den lille Dreng var for første Gang oppe. Vi kom til at tale om Forlovelser, og da var det, hun sagde: Jeg forlover mig aldrig.“

Han tav; jeg saa forbavset paa ham.

„Er det det Hele?“

„Jeg har besluttet ikke mere at komme der; men det falder mig noget vanskeligt.“

„Men Herre, du milde Gud!“ fór jeg op. „Er der ikke andet i Vejen? Det siger jo alle unge Piger, og den ene mener ikke et Muk mere dermed end den anden.“

Han saa pludselig op med et tvivlende Blik.

„Tror du?“

„Jeg véd det!“

Han rystede sørgmodigt paa Hovedet. „Hun sagde det saa bestemt.“

„Aa, jeg tror, du raser, du underlige Menneske. Vil du nu straks for det første aflægge den sørgelige Mine, og for det andet aflægge Svigerforældrene et Besøg endnu i Aften og lade, som om der intet var hændet. Det er der jo dog virkelig heller ikke.“

Efter Haanden fik jeg ham mere og mere oplivet, og, kort at fortælle, en Uge efter var de forlovede.

„Er det nu ikke ganske heldigt,“ sagde jeg til ham paa hans Forlovelsesdag, „at Menneskene ikke er saa logiske, som de burde være?“ Han svarede mig med et Haandtryk og et fornøjet Smil.

Ja, saadan var han.

Jeg besøgte ham ofte, efter at han var bleven gift. Der var en stille, inderlig Fryd over de to, og de elskede hinanden med samme Troskab og Varme lige til det sidste. Jeg mindes endnu et pudsigt Træk af ham, som jeg vil nævne. En Dag, da jeg besøgte ham, fandt jeg ham meget optaget af et historisk Spørgsmaal. Som altid, naar jeg kom til ham, gik vi ned i Dagligstuen til hans Kone, og dér spadserede vi op og ned ad Gulvet, han med den ene Haand paa Brystet, den anden paa Ryggen, forklarende og bevisende, jeg ved Siden af lyttende. Hans lille Søn havde fundet et Spanskrør. Han fulgte bag efter Faderen og slog ham uafbrudt med Stokken over Haanden; men A. syntes ikke at bemærke det. Endelig sagde Moderen:

„Poul, tag dog det Spanskrør fra Drengen.“

Uden at afbryde sin Samtale med mig vendte han sig, tog Stokken og lagde den op paa Kakkelovnen. Drengen begyndte at brøle.

„Giv mig min Stok, Fader! Jeg vil have min Stok.“

Fremdeles talende tog A. atter Stokken og rakte den til Drengen, og nu begyndte denne som før at banke lystig løs paa sin Fader.

„Nej, hør nu, Poul,“ sagde hans Kone, „du er dog et rædsomt Menneske til at behandle Børn.“

„Jeg har aldrig givet mig ud for Børneopdrager,“ svarede han sagtmodigt, men med sit lune Smil.

De idelige Studeringer nedbrød hans Helbred. Han fik nogle voldsomme Nerveanfald, og det nyttede ikke, jeg befalede ham en Rejse til Italien; han vilde ikke bort fra Danmark, ikke en Gang fra København. Følgen var, at han efter en kort Tids Sygdom var at betragte som opgivet. Ingen af hans Læger tvivlede om, at han vilde dø før Ugens Udgang. En Morgen, da jeg kom til ham, traf jeg ham til min Forbavselse siddende paa klædt i sin Sofa med en Avis udfoldet foran sig.

„Har du set Krigserklæringen?“ raabte han mig i Møde med en mærkelig klar Stemme.

Jeg standsede paa Dørtærskelen som forstenet. Men uden at mærke min Forundring vedblev han med sin sædvanlige Ivrighed, naar Talen var om historiske Spørgsmaal, at udvikle for mig, hvorledes denne Krig var Frugten af den Sæd, som Napoleon havde udsaaet ved Jena og Austerlitz.

„Det maatte komme saaledes,“ — og hans Øjne

lyste — „men denne Bladskriver antager, at Frankrig vil sejre, og deri tager han fuldstændig fejl. Man maa være blind paa begge Øjnene for de historiske Forudsætninger for at kunne antage det.“

Hans Iver smittede mig. „Skulde da Frankrig kunne bukke under?“ spurgte jeg. „Det er ikke muligt.“

„Ja, ja. Nu kan vi jo se, hvem der faar Ret.“

Jeg kom pludselig til at tænke paa, at han jo ikke vilde opleve Afgørelsen.

„Det gaar virkelig ikke an,“ sagde jeg, „at du saaledes staar op af din Seng og giver dig af med deslige Tanker. Du kan aldeles ikke taale det.“

„Snak, min Ven,“ sagde han i en munter Tone. „Denne Krig har gjort mig ti Aar yngre. Det kan paa ingen Maade gaa an, at jeg dør, før min Antagelse er bleven bekræftet eller omstyrtet.“

Og saaledes blev det. Han levede næsten et helt Aar endnu og fulgte med levende Interesse enhver Beretning fra Krigen. En Tid efter Kommunens Fald døde han rolig og stille uden Smerte.

„Farvel, Wilhelmine! Tak for al din Kærlighed til mig. Men skab dig nu ikke!“ Det var hans sidste Ord.

„Har jeg saa ikke Ret,“ sluttede Onkel og fór med Haanden hen over Øjnene, naar jeg siger, at han var en rigtig Videnskabsmand, saadan en rigtig ægte en — Videnskabsmand med Liv og Sjæl?“

TO BRØDRE

RASMUS THOMSEN hed den ene. Han var godt oppe i Treserne, men røgtede endnu sin Dont paa Vandet som i de unge Aar. En bredskuldret, støt, kortbenet Type, smaa, lysegraa, rødrandede Øjne, der altid plirrede med et ubeskrivelig gavtyveagtigt Udtryk — oftest holdt han det ene tæt tillukket, „af Økonomi“, sagde han — stridt, musegraat Haar, som i højst uregelmæssige Totter stak frem under den lodne Kabuds, der dækkede Issens Skaldethed, en kort Opstoppennæse og en bred, skjæv Mund, der saa ud, som om den altid tyggede paa en Skraa eller forberedte sig til en ondsksfuld Bemærkning — saadan saa han ud!

Han var „godt kjendt“, som man siger, af de andre Fiskere. De frygtede ham for hans hvasse Mund, der ikke skaanede Nogen. Alt, hvad der smagte af Upaalidelighed eller af Praleri, bed han sig lynsnart fast i; og ve den arme, der kom ud for hans Lunes Kuling! Hvor flotte Sejl Vedkommende end førte, han kunde være vis paa at vende Bunden i Vejret inden fem Minutter, hvis han ikke skyndte sig at kovende og søge Havn!

Det var i Halvfjerdserne, da den demokratiske Bevægelse paa sin Fart over Landet naaede Fiskerlejet under Stevns Klint. Rasmus Thomsen havde ikke megen Tillid til, at Folk som Lange-Jens, den mest højtalende af Egnens Demokrater, eller Røde-Frederik, dens rævefiffige Diplomat, forstod sig bedre paa at styre Land og Rige end de kongevalgte Mænd inde i Kjøbenhavn, og han befandt sig i den Anledning i en Tilstand af uophørlig Spot, som kulminerede ved et af de store Demonstrationsmøder, hvor han bad om Ordet og fra den med Dannebrogsgfaner smykkede Tribune begyndte sin Tale saaledes: „Kjære Venner og Kammerater, jeg er lige saa stort et Kvæg som alle I andre — —!“ —

Jeg for min Part kunde ikke lide ham. Med sikkert Instinkt sporede han den umodne Forfatter-Spires piblende Selvgælde i mine Bemærkninger om Personerne og Livet i Fiskerlejet. Han saa, at jeg gjorde lagttagelser, og det irriterede ham. Skjøndt han tog sig mer i Agt overfor et Medlem af „det bedre Selskab“ end overfor sine egne, kunde dog hans tilsyneladende uskyldige Spørgsmaal og Indfald svie ganske artig i et ungt, saarbart Gemyt.

En Søndag Morgen, medens han stod og barberede sig, kom jeg forbi paa en Spadseretur. Jeg standsede ved det aabne Vindue og bød ham en Cigar.

„Naa, De har været ude i Naturen og digte, kan jeg tænke,“ sagde han, idet han forsigtig rullede Cigaren mellem Hænderne. „Det er vel daarligt nok, at De kan tjene til Tobakken ved *det?*“

„Aa saamænd, det gaar endda an,“ svarede jeg, der netop havde indkasseret mit allerførste Honorar, bestaaende i tyve Kroner, for et Digt i det illustrerede Søndagsblad.

„Hvad kan De nu tage ind paa saadant et Digt?“ spurgte han, medens han omhyggelig slikkede Cigaren over det hele for at stoppe mulige Utætheder.

„Jeg faar 25 Øre pr. Linje,“ svarede jeg; „det vil sige omtrent 3 Øre pr. Ord,“ tilføjede jeg med Selvfølelse.

„Tre Øre. Det er akkurat, hvad jeg faar pr. død Sild,“ gryntede han med et Blik, der skulde forestille dybsindigt, men var yderst krakilsk.

Derefter fortsatte han sin Barbering. Den udførtes ved Hjælp af en gammel, tyndslidt Kniv uden andet Haandtag end den Spids, der engang havde forbundet Skaft og Blad med hinanden, samt Vand fra Brønden — Sæbe ejede han ikke. For at lunke Vandet og saaledes præparere det bedre til dets Bestemmelse: at smidiggjøre Huden, holdt han det slurkvis en kort Tid i Munden, hvor dét blandede sig med Skraatobakkens brunlige Vædske til en saare appetitlig Melange.

Lidt efter begyndte han igjen: „Det er ellers et dejligt Søndagsvejr i Dag, for hvem der holder af at ligge og sejle Vandet tyndt.“ Dette haanlige Udtryk benyttede Rasmus Thomsen om den hensigtsløse Lystsejlads, som han saa dybt ned paa, skjønt den indbragte ham en god Skilling i Bifortjeneste mellem Aar og Dag.

„Vi skal ogsaa en Tur efter Frokost,“ svarede jeg. „Jeg har lejet Baad hos Deres Broder.“

At denne Ripost vilde ramme paa rette Sted, vidste jeg meget vel. Rasmus Thomsen og Jakob Thomsen stod ikke paa nogen god Fod med hinanden, endskjønt de var Tvillingbrødre, eller maaske netop fordi de var det. Det, der skilte dem med et evigt, altid paany opblussende Nag, var det intrikate Spørgsmaal: hvem af dem, der var kommen *først* til Verden hin Sankt Hansdag Anno 1809. Da begge Forældrene var afgaaede ved Døden i Brødrenes tidlige Alder, kunde Problemet aldrig erholde nogen definitiv Løsning. Rasmus og Jacob beraabte sig begge paa Udtalelser af Slægt og Venner, der syntes lige tilforladelige, men som desværre pegede i diametral modsatte Retninger. En praktisk Side havde Sagen ikke. Førstefødselen kunde ikke skaffe nogen af Tvillingerne den allerfjærneste timelige Fordel. Interessen var rent theoretisk. Men maaske skærpede netop denne Omstændighed Uenigheden og farvede den med noget af det fanatiske Raseri, som efter Sigende karakteriserer matematiske og filologiske Kivsmaal.

Rasmus var ugift og antoges almindelig for ret velhavende. Han levede saa tarveligt, at han med sine Indtægter nødvendigvis maatte have lagt en Del blanke Mønter paa Kistebunden; men han taalte ingen Hentydninger i den Retning og tillod intet dødeligt Øje at ransage hans Dragkistes Hemmeligheder.

Jakob sad med Kone og en hel Rede barbenede Unger, som han kun med yderste Møje kunde holde i den tarveligst mulige Foderstand; hvad Klædedragt og anden højere Luxus angaar,

stod Thermometret næsten paa Nulpunktet. Folk i Fiskerlejet fandt det ikke smukt af Rasmus Thomsen, at han aldrig rakte Broderen en hjælpende Haand. Jakob var ganske af samme Mening; men ydmyge sig til en Indrømmelse med Hensyn til det store Fødselsproblem for paa den Maade at købe sig en mindre aarlig Understøttelse — det vilde han paa den anden Side ingenglunde. Saa hellere dø af Sult, han og alle Rollingerne! Æren er det fejreste Træ i Skoven og mere værd end selve Livets!

Feriegjæsterne benyttede til deres Lystfarer oftere Jakob end Rasmus, dels fordi man vidste, at han trængte saa haardt, dels fordi han var omgængeligere og mindre sær end Broderen. Det forbedrede selvfølgelig ikke Forholdet mellem dem! Naar jeg med den uskyldigste Mine af Verden meddelte Rasmus, at vi skulde ud med Jakob, vidste jeg meget godt, at det ærgrede ham morderlig; men jeg fandt mig i min gode Ret formedelst den „døde Sild“ før. — — „Død Sild!“ Som om Rasmus ikke vidste, at Sild *altid* dør, naar de bliver trukne op af Vandet!“

„Naa, skal De ud med ham, den Pjaskedolk,“ brummede han. „Pas De bare paa, han ikke dyp- per Dem! Den Jolle, han stager rundt i, er pil- raadden i Bunden.“

„Hvad er det, du siger, din Smadderkasse?“ skar i det samme Jakobs Fistelstemme ind. Han kom op fra Stranden med en Tjærepøs i Haanden og et Par Aarer over Skulderen; ingen af os havde mærket hans Komme. Under Kaskjetten struttede det ildrøde Haar, hvori der trods Al-

deren og Livets Modgang ikke øjnedes Spor af graat.

„Jeg siger, din Baad er raadden i Bunden,“ svarede Rasmus rolig, „og det er da for Resten noget, som alle vèd.“

„Det er den mest fysiologiske Løgn!“ raabte Jakob med tindrende Øjne. „Men alt hvad du ta’r i din Kjæft, det bliver jo raaddent, og det maa vel ha’ sin naturlige Grund.“

„Din Jolle vilde jeg ligegodt ikke ta’ i min Mund, Jakob, selv om den er mør nok, til at jeg kunde tygge den!“ svarede Rasmus med drillende Sindsro.

„Og det er dig, som kalder dig kristen,“ skreg Jakob i stigende Raseri, „og immer beder saa meget til Vorherre i Himmerig! Du skulde bede ham forbedre dit Sindelag, Rasmus, for du er da den mest tyveblændte forlorne Søn og bodfærdige Røver, som at der har eksisteret baade her og i Bibelens Dage.“

Denne lidt ulogisk formede Hentydning til Rasmus Thomsens velkjendte Kirkelighed satte Blodet noget stærkere op i hans Kinder; men han betvang sig, om end med synlig Anstrængelse, og sagde stille, indadvendt og ligesom hen for sig i Luften. „Lad du hellere Vorherre passe sine Sager selv og se, du kan faa nogle nye Bundbrædder i din Baad, Jakob; for det er mer fornødent.“

Jakob tabte nu den sidste Rest af Selvbeherkelse, og med en Røst, der sitrede af Arrigskab hylede han: „Din skaldede Abekat! Bed du Vor-

herre give dig nogen Haar, dem har du vist mest fornøden.“

Denne umotiverede Overgang til ganske fremmede Kategorier gav Rasmus Thomsen Sejren i Hænde. Han strøg Kniven af i sin hule Haand, lagde den ned i Dragkisteskuffen og sagde med et stiltfærdigt Smil: „Jeg *har* bedt Vorherre om det, Jakob; men han havde ikke andet end rødt Haar ved Haanden, og saa vilde jeg dog hellere ingenting have.“

Jakobs røde Toupé havde lige fra Barnsben været hans ømme Punkt og Anledning til utallige Drillerier.

Han vaklede ved Slaget, snappede efter Vejret og kastede derpaa de Sager han bar paa, fra sig. Sandsynligvis var det kommen til Haandgribeligheder mellem de to gamle Tvillinger, hvis ikke Distriktslægen, Doktor Johansen, netop i dette Øjeblik var kommet til, ledsaget af en ung, norsk Dame, min Kusine, der ligesom jeg nød Ferien i Bedstefaders Præstegaard.

„God Morgen, god Morgen!“ vinkede Doktoren allerede i nogen Afstand.

Jakob bed sin Arrigskab i sig, strøg Huen af Hovedet og sagde, idet han sendte Broderen et forbitret Øjekast: „Kan Doktoren ikke give min *ynge* Broder et lille Pulver for Ondsindethed? Han er snart ikke til at have at gjøre med mere.“

„Saa?“ svarede Doktor Johansen. „Er det sandt, Rasmus Thomsen?“

Rasmus trak paa Skuldrene og rystede betænksomt paa Hovedet: „Jakob kalder mig for en Abe-

kat og bilder sig ind, at han er kommet før mig til Verden. Jeg har hørt, at Lærde nuomstunder er af den Mening, at Abekattene er kommet før Menneskene; men hvem der saa er kommet før Abekattene, det kan De maaske fortælle Jakob, Doktor Johansen.“ —

Da Doktor Johansen, min Kusine og jeg senere gik op til Præstegaarden gennem Fyrreskoven, fortalte Kusinen om de norske Fiskere, at naar de kuldsejler i Storm ude paa Havet og vinder op paa Baadhvælvet, saa skærer de med Tollekniven deres Navn i Baadens Kjøl som en Hilsen til deres nærmeste. Bliver de saa derude, og Baaden siden driver i Land, saa kan Frænder og Venner se, at de har redet paa Kjølen, er gaaede til Bunds og har tænkt paa Hjemmet i det sidste.

„Det er smukt!“ sagde Doktor Johansen. — „Vore danske Fiskeres Karakter er noget anderledes. Mindre pathetisk, mere humoristisk! Men i en Vittighed kan der undertiden aabenbare sig lige saa megen Sjæl og Mandsmod som i noget pathetisk Udbrud. Derom kan jeg fortælle et Træk; thi Rasmus Thomsens Vittighed, som vor unge Poet finder saa lidet hjærtevindende, har jeg ganske bogstavelig at takke for mit Liv.“

„Hvordan det?“ spurgte vi begge i Munden paa hinanden.

„Det første Aar, jeg tilbragte her som ung, nyansat Læge,“ svarede Doktoren, „tog jeg ofte ud med Fiskerne paa deres Ture. En Gang blev Rasmus Thomsen og jeg overfaldne af et af disse pludselige Uvejr, som spotter selv den kyndigstes

Beregning. Skuden gik omkring, og uden at jeg selv aner hvorledes, befandt jeg mig et Minut efter ridende overskrævs paa Baadkjølen tillige med Rasmus. Søerne skyllede idelig hen over os, Baaden vippede gevaltig, og jeg var hvert Øjeblik i Færd med at glide ned, men blev stadig holdt tilbage af min Kammerats kraftige Næve. Gud maa vide, hvorlænge vi sad saadan! Det var en kold Efteraarsdag, Vandet som Is, og ikke et Sejl at øjne. Tilsidst var mine Hænder ganske følesløse. Det uafbrudte Skvalp af Søerne gjorde mig ude af mig selv af Væmmelse og Desperation. Saa følte jeg Afmagten komme over mig, og jeg saa med magisk Tydelighed, at min Time var kommen. Om et Par Minutter maatte jeg slippe Taget og lade mig skylle bort af Bølgerne. Jeg maatte! Der var ikke Tale om, at jeg kunde holde ud længere. Begge mine Forældre levede den Gang endnu; jeg var deres eneste Søn. Ved at tænke paa dem og deres Sorg, brast jeg i en Graad, som overraskede mig selv. Rasmus Thomsen lagde sin ene Haand paa min Skulder og sagde: „Lad nu være med at græde, Johansen; her er s'gu salt Vand nok.“ — Denne Vittighed gav mig pludselig paa uforklarlig Maade min Rejsning tilbage. Jeg skammede mig over min Blødagtighed, følte mig som *Mand* paa ny og knyttede trodsig begge Næver ad Døden. En halv Time efter blev vi fiskede op af et Skib. Siden har jeg ofte tænkt, at den lille Historie er karakteristisk for den danske Fiskers Maade at tage Livets Alvor paa.“

Jeg kan ikke nægte, at Doktorens Fortælling for første Gang bibragte mig en Følelse af dyb Respekt for den gamle Satyrikus. —

En fjorten Dages Tid efter kaldtes min Bedstefader ned til Rasmus Thomsen, der ventede sit Endeligt og vilde tale med Præsten forinden. Sygdommen, en hæftig Nyrebetændelse, havde kun varet et Par Dage, men Doktor Johansen mente, at Opløsningens Time var nær forestaaende. Min Bedstefader iførte sig Ornatet og begav sig paa Vej.

Hvad den gamle Fisker betroede sin Sjælesørger, aner jeg naturligvis ikke; men Bedstefader fortalte lidt senere om det tragikomiske Optrin, der ved denne Lejlighed udspillede mellem de to Brødre.

Bevæget af Præstens Ord havde Rasmus Thomsen sendt Bud efter Jakob for at forson sig med ham før Døden. Det var ogsaa begyndt rigtig pænt og broderligt imellem dem; men en Hentydning til det usalige Stridsspørgsmaal om Rækkefølgen af deres Komme til Verden havde pludselig kuldkastet alle gode Forsætter om Fred og Forsoning. I det vildeste Raseri var Jakob stormet ud af Hytten, medens Rasmus, uden at agte paa Præstens Nærværelse, bandede sig ned i Helvedes mørkeste Dybder paa, at værre Bagbæst end Jakob gik der ikke paa Guds Jord!

„Jeg havde tænkt, at han og Ungerne skulde arve hele Kramkisten,“ sagde han, „men det bliver ligegodt Løgn *den* Gang! For nu gør jeg Testamente, og saa skal Pengene tilfalde omkomne

Fiskeres Enker og Børn. Ja, Djævlén klistre mig, skal de saa!"

Bedstefader talte længe med ham, men kunde ikke drive ham et Hanefjed fra den tagne Beslutning. Han fordrede bestemt, at der skulde sendes Bud efter Herredsskriveren, og i Vidners Overværelse blev Testamentet opsat og underskrevet af Rasmus Thomsen selv med fast og kraftig Haand. Han beholdt Dokumentet hos sig i Sengen og læste det igjennem med mumlende Stemme utallige Gange de nærmest følgende Dage. —

Men — saadan gaar det nu i Verden: det blev *alligevel* Jakobs Kone og Børn, som kom til at arve Rasmus Thomsens opsparede Kapital!

Ugedagen efter hint Møde mellem de to Brødre var det grumme skralt med gamle Rasmus.

„Nu maa det da ligegodt snart være paa det sidste,“ stønnede han. „Kan Johansen ikke lide lidt paa Fornemmelserne, om det ogsaa skulde gjøre det snarere forbi?“

„Det har jeg ikke Lov til, Rasmus,“ svarede Doktoren alvorlig. „De maa tage det taalmodigt. Men synes De ikke nu, det var paa Tide, at De tilintetgjorde det Stykke Papir, De dér ligger og krammer paa? De kan jo ikke være bekjendt at gaa over i den anden Verden med det Sind mod Deres Broder.“

„Vorherre kjender ham lige saa godt som jeg,“ sagde Rasmus Thomsen. „Vorherre véd nok, hvad for en Satans forbandet Løgnhals og Hundetamp han er. *Det* Regnskab klarer jeg magelig.“

„Han er dog Deres kjødelige Broder, Deres

Tvillingbroder oven i Kjøbet, født til Verden sammen med Dem — — —“

„Nej, han kom s'gu bagefter,“ afbrød Rasmus, „det staar fast!“ —

Lidt efter bankede det paa Ruden, og Doktor Johansen gik ud for at høre, hvad der var paa Færde.

Det var Jakob Thomsens Kone, Else Marie der snøftende og hulkende meddelte Lægen, at hendes Mand var fundet drivende i Strandkanten. Han var gaaet ud alene for at røgte Sildegarnene. Det havde ikke stormet; Baaden var ikke fundet; man maatte nærmest formode, at han ved at bøje sig ud over Rælingen havde faaet Overbalance; maaske var han i det Samme blevet ramt af et Hjerteslag om Doktoren ikke vilde komme og se paa ham?

Paa Tilbagevejen gik Doktor Johansen indenfor hos Rasmus Thomsen.

Han havde faaet Ulykken at vide og laa og fingererede ved Testamentet.

„Jakob er druknet,“ sagde han; „det er ikke den værste Død, man kan faa.“

Lidt efter tilføjede han langsomt og dvælende paa de enkelte Ord: „Se, nu passer det her Testamente jo for den Sags Skyld temmelig nøjagtig paa Else Marie og Børnene, for nu *er* hun jo da Enke efter en Fisker, ja, det er hun jo da. Saa er det vel lige saa godt, at — — —“

Han pillede Papiret i bitte smaa Stykker med sine magre Fingre.

„Det er rigtigt, Rasmus Thomsen; saadan skal

det være," sagde Doktor Johansen og rakte ham sin Haand. „Nu nærer De heller intet Nag mer til Jakob, vel? Han er gaaet forud for Dem og venter Dem deroppe.“

Der gled et svagt Smil over den syges Træk. „Han skulde immer være først. Denne Gang slumpepe han ligegodt til det, den Gumpegjøg!“ —

Ud paa Aftenen døde Rasmus Thomsen.

HVORLEDES ALTERODA FIK SIN BRØND

EN HISTORIE FRA THÜRINGERWALD

BYFOGDEN i Alteroda, Seppi Dauming, var en saare mægtig Mand. Den indflydelsesrige Stilling som Byens Leder i smaat som i stort havde han egentlig ikke erhvervet sig ved egne Fortjenester; den var gaaet i Arv gennem flere Slægtled fra Fader til Søn og havde sit økonomiske Fundament i en solid Formue, erhvervet dels ved Kvægdrift, Egnens væsenligste Indtægtskilde, dels ved Massehandel med udskaarne Træsager, Alterodas eneste Industri.

Byfogden i den lille thüringske By var øverste Magthaver og Dommer i alle Kivsmaal mellem Indbyggerne. Nominelt stod Alteroda vel under Landgreve Henrik den rødes Scepter, men denne gjæve Riddersmand var altfor optaget af sin adelige Krigerfærd paa Landevejene til i nogen nævneværdig Grad at bekymre sig om sine Vasallers Skjæbne, forudsat naturligvis, at disse i Tide og uafkortet indbetalte deres Tribut til hans Hofhold. Der foregik derfor intet som helst af Betydning i Alteroda, uden at Seppi Dauming stod i Spidsen

for det, og hans udtalte Ord var lige saa kraftigt som Guds egne Bud, ja, efter nogles Forsikring, endnu kraftigere.

Men vidste Seppi sig saaledes Genstand for sine Bysbørns ubetingede Tillid, saa følte han til Gengæld fuldtud det Ansvar, denne Stilling paa lagde ham. Enhver Modgang, der ramte hans By, var ham en personlig Tort. Da Byen en Sommer udplyndredes og til Dels afbrændtes af en af Hr. Henriks private Uvenner, som trængte til at forny sin Mønt, benyttede Seppi Dauming henved Halvdelen af sine opsparede (og nedgravede) Penge midler til at sætte de Medborgere, Ulykken havde ramt, i Stand til at genopbygge deres Huse. De, iøvrigt sjælden, forefaldende Forbrydelser mod Lands Lov og Ret, som udøvedes af et Byesbarn, traf Seppi som en personlig Skam, og han var en lige saa stræng som retfærdig Dommer.

Man vil derfor kunne forstaa, at det Punkt, som var alle brave Alterodaers stadige Sorg, ogsaa var Midtpunktet for Seppi Daumings landsfaderlige Bekymringer: *Alteroda havde ingen Brønd*. Møjsommelig maatte man hente Vandet paa Æselsryg i Spande fra den nærliggende By, Treunach, som var langt mindre og fattigere end Alteroda, men besad to prægtige, overdaadig sprudlende Kildebrønde, hvoraf den ene midt paa Byens Torv var forsynet med et irret Ertsbillede af Sankt Georg, som dræber Dragen. Ikke alene var denne Afhængighed af en uanseligere Magt en i og for sig højst ærgerlig Omstændighed, men hertil kom endvidere, at de omkringliggende, mere eller mindre misundelige Smaabyer hævnede sig over Alte-

rodas voksende Velstand ved idelig paa en spot-
tende Maade at rive Byen dens Mangel i Næsen.

Det havde ikke altid været saaledes. I svundne
Dage — det vil sige tre, fire Slægtled tilbage —
havde man i Alteroda haft det herligste Vand fra
en Bjærgkilde, som udgød sig i et mægtigt Sten-
trug under et ældgammelt Lindetræ i en af Byens
Udkanter. Lindetræet stod endnu, men Kilden var
udtørret. Efter i nogen Tid at have ført en hen-
sygnende Tilværelse ophørte den pludselig en
Morgen at give Vand. Man gravede dybere ned,
men stødte kun paa fugtigt Dynd, som efterhaan-
den bagtes tørt af den hede Sommersol; og saa-
ledes stod Alteroda allerede i Seppis Bedstefaders
Regeringstid en smuk Dag berøvet en af de ele-
mentæreste Livsbetingelser og henvist til Naboer-
nes Barmhjærtighed. Denne ydedes i Førstningen
uden Vederlag, men længe varede det ikke, før
de heldigere stillede Treunachere opdagede, at
deres Godgørenhed lod sig omsætte i rede Mønt,
eftersom Alterodaerne *maatte* have Vand. Enden
blev, at den brøndløse By saa sig nødsaget til
at udrede en aarlig Tribut af 80 fede Køers Værdi
for at faa Lov til at benytte Treunachs Brønde.

Intet Under altsaa, at de kloge Hoveder i Alte-
roda idelig lagdes i Blød for at udfinde Midler
til at gjenerhverve den tabte Vandforsyning, og
utallige var de Forsøg, sindrige saavel som sinds-
svage, der i Tidens Løb var fremkomne til den
Ende, alle uden at naa blot den fjærneste Til-
nærmelse til et Resultat. Projektmagere var sikre
paa at finde villigt Øre hos Seppi Dauming, naar
de slog paa den Stræng, og en god Del af hans

nedarvede Sølvdalere var allerede anbragte i forskellige Udgravninger rundt om i Alterodas Omegn.

Blandt de mange, der hengav sig til disse Grublerier, var den ivrigste og mest udholdende maa-ske Franz Hinrichs, en ung Mand, som skyldte Alteroda Livet, og det i mér end én Henseende. Hans Moder var en omflakkende Tiggerske — ingen vidste hvorfra — som uden Læges og Jorde-moders Bistand havde født sit Barn en kold Efteraarsnat under Bislaget udenfor Seppi Daumings Hus, og som umiddelbart efter denne Bedrift havde omskiftet sin jordiske Tilværelses dunkle Skygger med Evighedens klare Lys. Drengen blev funden ved Daggry af dens tjenestegørende Vægter. Sit Navn fik han i Arv efter en samme Nat afdød Hjulmagersøn, hvis Forældre opklækkede Hittebarnet mod en ringe Godtgørelse, der uddededes af den brave Seppi for Guds Barmhjer-tigheds Skyld. Drengen artede sig godt og ud-mærkede sig allerede i Skolen paa flere Maader. Tidlig indprentede hans Plejeforældre ham, hvad han skyldte Alterodas Landsfader, og tidlig vaktet Ønsket i ham om efter ringe Evne at erstatte Byen dens Udlæg.

Franz var en Drømmer. Under sin Omflakken i Thüringerskovens Vildnis — hans kæreste Fritids-beskæftigelse — var han bestandig optaget af Spekulationer over det store Problem: hvorledes man skulde bære sig ad med at skaffe Alteroda Vand uden fremmed Hjælp. Han undersøgte paa det nøjeste alle de nærmeste Vandløb, deres Ret-ning og det Jordsmon, de strømmede igennem;

han foretog paa egen Haand talrige (og frugtesløse) Udgravningsforsøg; hans Tanker, Haab og Interesser kredsede alle om dette ene Punkt med en Ihærdighed, der endog overgik hans Patrons; men Udbyttet af hans Anstrængelser var stadig lige trøstesløst. En eneste Gang henvendte han sig til sin Velgjører med en Udgravningsplan, som han lovede sig meget af, men som oversteg hans personlige Kræfter; Seppi ydede det forlangte Tilskud, Arbejderne blev foretagne efter Franz' Anvisning, men til Vand saa man ikke mere denne Gang end tilforn ved lignende Lejligheder.

Da hændte det, at Seppi Dauming gjennem en fjærn Slægtning i en langt bortliggende Stad fik Nys om de Vidunderkure, som den italienske Mester Bonifacio Vicenti foretog baade paa Dyr og Mennesker, og som altid var ledsagede af et fast ubegribeligt Held. Denne Mand var blandt andet ogsaa en berømt Vandviser, det vil sige: han besad, eller sagdes at besidde, den underfulde Evne at kunne vise, hvor der fandtes Vand i Jordens Grund; til sine Eksperimenter betjente han sig kun af en indviet Stav og et større Antal Formularer, som var hans private Hemmelighed.

Vicenti var dyr; men Sagen var af saa stor Vigtighed, at Seppi ikke betænkte sig paa at lade ham kalde. Han kom med sine Medarbejdere, to sortøjede, gulladne Herrer af hans Nation, og begyndte straks efter Ankomsten paa sine Besværgelser. Sin Bopæl opslog han hos Byfogden, hvor han blev behandlet med al den Udmærkelse, en Mand af hans Kvalitet kan gjøre Fordring paa. Hver Nat tændte han Baal paa forskjellige Steder

i Byens Omegn og tilbragte saa, efter Sigende, de hemmelighedsfulde Timer omkring Midnat med mange Slags sære og besynderlige Gjerninger under de bredkronede Bøge eller inde mellem Granernes ranke Stammer.

Saaledes hengik det meste af en Maaned uden tilsyneladende at bringe hans Forehavende et Skridt nærmere mod Maalet. Italieneren forsikrede imidlertid stadig, at man blot skulde give Tid, det vilde alt sammen komme, men man maatte stole paa ham og forsyne ham med det fornødne, hvilket viste sig navnlig at bestaa i et stedse voksende Antal Sølvdalere, der sporløst forsvandt under hans Hænder.

Franz havde i Begyndelsen fulgt Vicentis Udviklinger med den højeste Interesse og Spænding, havde endog berettet om sine egne fejlslagne Forsøg; men alt som Tiden gik, begyndte Tvivlen at indfinde sig. Italienerens Pralerier var saa overvættes rigtstrømmende, hans Arbejde samtidig præget af en saa mærkelig Planløshed, at Franz med sine møjsommelig indvundne Erfaringer nødvendigvis maatte faa en Mistanke om, at det ikke hang rigtig sammen. Hvad det egentlig var, der foregik om Natten mellem de tre Vandmestre, vidste ingen, eftersom det i Følge Vicentis Forsikring hørte med til Vilkaarene for et heldigt Udfald, at Arbejdsmetoden forblev en Hemmelighed for alle uindviede.

Da Maaneden nærmede sig sin Udgang, havde Franz' Mistanke naaet et saadant Maal, at han besluttede sig til at udspejde Mesteren under hans natlige Virksomhed. En maaneklar Septembersnat

listede han sig fra sit Leje ud til det Sted, hvor han vidste, at Vicenti for Øjeblikket drev sine Kunster.

Allerede paa Afstand saa han Baalets røde Skjær mellem Stammerne. Han krøb paa alle Fire, Fod for Fod, nærmere og naaede omsider saa tæt til de tre Mænds Hvileplads, at han, skjult bag en Busk, ganske tydelig kunde iagttage, hvad der foregik.

Italienerne sad paa en Bunke sammenhobet Kvas med en Vindunk mellem sig, hvoraf de forsynede sig rigelig og med korte Mellemlum. Samtalen blev ført paa Italiensk, som Franz ikke forstod, men at den ikke drejede sig om alvorlige Sager, var klart nok af Mændenes fornøjede Latter. Intet Spor af Forberedelser til Arbejdet var at se, og efter at Vinen havde gjort sin Virkning, strakte de tre Mænd sig paa Kvaset, dækkede sig med deres Kapper og sov trygt i tre Klokketimer, hvorefter de vandrede hjem til deres Logis.

Franz, der taalmodig havde tilbragt den lange Ventetid paa sin Spejderpost, følte sig efter dette ganske overbevist om, at den berømte Vandkunstner fra det fremmede Land var en simpel Bedrager, som benyttede sig af Seppi Daumings Godtroenhed til at franarre ham hans Dalere. For at være sikker i sin Sag gjentog han imidlertid Forsøget de næste Nætter. Resultatet var det samme. En Gang saa han endog de tre Mænd dele en af Vicenti medbragt Pengesum, og skjøndt han ikke forstod andet af deres Samtale end Seppi Daumings Navn, som de jævnlig ledsagede med en haanlig Latter, var han vis paa, at de i For-

ening gottede sig over de skikkelige Tyskeres Dumhed. En Følelse af Harme — rasende Harme — steg ham til Hovedet som stærk Vin.

Efter at have grundet over denne Sagernes Stilling i nogen Tid besluttede Franz at aabenbare sin Mistanke for selve den almægtige Byfoged. Det syntes ham Opfyldelsen af en ligefrem Pligt, men samtidig var han ikke uvidende om, at der inderst inde i hans Sjæl rørte sig en funkende Glæde over, at det Værk, han selv forgæves havde arbejdet paa at fuldbringe, dog heller ikke skulde blive disse tre udlændiske Vindbøjtler til udødelig Hæder.

Seppi hørte opmærksomt paa den unge Mands Fremstilling, og da den stemte overens med en Tanke, han selv havde begyndt at grunde paa, besluttede han sig til at følge Franz Hinrichs Raad og ledsage ham paa hans Spejdertog næste Nat. For en Sikkerheds Skyld bad han imidlertid tre af Byens bedste Mænd om at gaa med som Vidner.

Hvad enten nu de gode Borgere af Alteroda, velnærede og noget til Aars, som de alle fire var, bar sig mindre smidig og forsigtig ad under deres Spejdervandring, eller om Tilfældet kom den italienske Vandmester til Hjælp — nok er det: allerede inden de fem Tyskere var naaede hen til det af Franz Hinrich angivne Sted, rejste Bonifacio Vicenti sig pludselig i sin fulde Højde og, idet han rakte sin Stav mod Himlen, tordnede han med mægtig Røst imod dem et: „Holdt, Ulykkelige!“ som bragte de fire til øjeblikkelig at standse, med dirrende Knæ, og uvilkaarlig foldede Hæn-

der. Samtidig kastede de to andre Italienerne sig fladt paa deres Ansigter og udstødte et langtrukket Brøl, der paa en uhyggelig Maade mindede om en saaret Hests Dødsskrik.

Inden Seppi og hans Kammerater var kommen sig af deres Overraskelse, stod Vicenti for dem. Hans smaa, gjennemborende Øjne gik fra den ene til den anden og fæstede sig tilsidst med et ildevarslende Udtryk ved Franz Hinrichs.

„Der staar den skyldige!“ sagde han, efter nogle Øjeblikkes Tavshed, med knivskarp Røst; „denne Mands *Misundelse* har ødelagt mit Arbejde for bestandig og berøvet Alteroda dens Brønd.“ Og for de forbløffede Borgere udviklede han nu med rivende Veltalenhed, at *netop* i denne Nat vilde det afgørende være skét, dersom ikke hans Befaling saa skammelig var bleven overtraadt, *nu* var enhver fremtidig Anstrængelse unyttig, her var intet mer at gjøre. Men vilde de gode Mænd af Alteroda vide, *hvem* de skulde holde sig til, da var Franz Hinrichs Manden. Han havde med Forsæt tilintetgjort Arbejdet, fordi han ikke undte den fremmede Mester at sejre paa et Omraade, hvor han selv havde maattet give fortabt!

Næste Dag var Vicenti og hans to Fæller forsvundne. —

Det varede ikke længe, før det rygtedes i Byen, hvad der var foregaaet i Skoven hin Nat. Den italienske Mester havde allerede, hed det sig, lokket det klare Kildevand frem af Muldet — en af de fire Borgere havde endog set det glimte i Maanelyset, — da Hinrichs var traadt frem, hvorpaa Vandet pludselig var sunket hundrede Favne

under Jorden. Forbitrelsen mod Franz Hinrichs steg fra Time til Time, især da man ganske bestemt kunde forsikre, at Grunden til hans Handlemaade maatte søges i Misundelse og Hævngjærighed. Inden fire Dage var til Ende, havde Borgernes Harmen naaet Raseriets Højde, og en Morgen tidlig førtes Franz Hinrichs bagbunden for Byfogden, anklaget paa Livet som Forbryder mod sin Fødeby, Alteroda, der tilmed havde modtaget, ernæret og opdraget ham, den fremmede, uden nogen Sinde at fordre Erstatning eller Gjengjæld. Seppi, der ikke følte sig fuldt saa overbevist om Franz' Brøde som de andre, gjorde, hvad der stod i hans Magt, for at hjælpe paa hans Sag, men saa stærk og ublandet var Folkestemningen, at han tilsidst mod sin Vilje saa sig nødsaget til at idømme den unge Mand Lovens strængeste Straf for Fædrelandsforræderi: at halshugges af Bødlen paa det saakaldte „Hexebjærg“ nordfor Byen. Landgreven, hvem Dommen skikkedes til Bekræftelse, underskrev den med sit sædvanlige Kors uden at læse den igjennem. Og saaledes maatte den ulykkelige Franz Hinrichs berede sig til at lide Døden inden tre Døgn som Forbryder mod sin By. For Præsten, der berettede ham, tilstod han, at en syndig Glæde vel havde grebet ham ved Tanken om, at Vicenti ikke var i Stand til at fuldføre det, han havde paataget sig, men at det var Usandhed og Bagvaskelse, naar man vilde gjøre Misundelse og ond Hensigt til Drivfjedren i hans Gjerning, der tværtimod skyldtes Kjærlighed til den By, han var født og opfostret i, saavel som simpel Retfærdighedsfølelse.

En Morgen i Oktober før Solopgang blev Franz Hinrichs henrettet paa den Høj, der endnu under Navn af Hexebakken forevises de besøgende i Alteroda. Hans sidste Ord var en Bøn for de efterlevende, at Gud ikke vilde regne dem deres Uretfærdighed til Last, men at han tværtimod vilde holde sin skjærmende Haand over Alteroda nu og alle Tider. En halv Time senere gravede Bødlens Svend en Grav i uindviet Jord ved Hexebakkens Fod mellem Gyvel og Ukrudt for deri at nedsænke Resterne af den halshuggede Forbryder.

Da skete det forunderlige: ved det sidste Spadestik farvedes Bunden af Graven sort, og piblende, rislende, sydende, skummende brød et Kildespring sig Vej igennem den skørnede Jord og sendte, som ved et magisk Tryk fra neden, en staa blank Straale mod oven, der, idet den atter sænkede sig, fyldte Franz Hinrichs Grav med det friskeste, køligste Drikkevand, man nogen Sinde og noget Steds havde set Magen til. ---

Saaledes, fortæller den Dag i Dag det thüringske Sagn, gik det til, at Alteroda fik sin Brønd.

DE TO FØRERE PAA GEMMI

EN SCHWEIZERHISTORIE

NAAR man fra Kandersteg stiger op mod Gemmi-passet, kommer man efter en højst besværlig Klavretur i to stive Klokketimer til et af disse Alpe-dalstrøg eller rettere Plateauer, der hører til Højbjærgenes vidunderligste Tillokkelser. Her er en Fred saa dyb, saa mild, at intet Menneske, der ikke selv har erfaret den, kan tænke sig den mulig. Det er det fuldkommen uberørtes Poesi. Mellem de mørke, alvorlige Bjerge ligger denne grønne Plet med sine utallige Blomster, som en Fredens Helligdom, en Levning fra Paradiset — ja, som havde Gud glemt at forbande den, da han uddrev de ulydige Menneskebørn af Edens Have og bød Jorden bære dem Torne og Tidsler: Hadets hvasse Torne, Ufordragelighedens golde Tidsler!

Maaske er Luftens ubeskrivelige Renhed og Klarhed Hovedgrunden til den Følelse af Fred og Lykke, som fylder Sindet helt i dette gudbenaadede Blomsterparadis. Hvert Aandedrag er en Rus, men en Rus, der ikke hidser, en Sundhedsdrik, som ved en gaadefuld Association kal-

der længst forglemte Barndomsindtryk tilbage og lader dem glide forbi dit Syn i Erindringens forklarede Lys. Du *vil* intet — begjærer intet! — Dette er hint Buddhismens Nirvana, som de profane har kaldt Tomhed, medens det er den evige Fylde, der ikke giver nogen Enkelthed Lov til at træde forstyrrende frem. Ethvert Menneske har oplevet denne Tilstand en eller anden Gang — i Drømme! Her bliver Drømmen Virkelighed og Virkeligheden Drøm, og Sjælen *hviler*, hviler som Ørnen i sin rolige Flugt over Bjærgene — hviler paa Evighedens brede Vinger!

Og dog er det en Illusion. Paa denne Jord er Freden en Drøm, som Haabet tryller frem for et kort Øjeblik — som Virkelighedens haarde Haand snart efter ubarmhjærtigt forjager. Den fredelige Dal paa Gemmi var indtil for kort Tid siden en Plet, hvor gode Alfer syntes at have opslaaet deres Telte for bestandig. Nu er alt forandret. Da Isen og Sneen smeltede, styrtede et Stykke af den mægtige Altelsgletscher, som hænger deroppe mellem Altelsbjærget og det hvide Rinderhorn, ned ad Skraaningen og fyldte den hele Dal med Is og Stenskjærver. Man sér et kreds rundt Hul i Gletscherens grønne Flade, naar man lader Øjet følge dets vestlige Rand. Stort synes det ikke paa denne Afstand, og dog var den Masse, det rummede, nok til at forvandle et Stykke Græsland større end det halve Amager til en Ørken, hvor intet grønt Straa, ingen Blomst mere kan øjnes. Man vandrer gennem dette øde Helvede mere end en Time; alt er en sort Flade af Sten og Grus, isprængt med enkelte større Blokke, og i

Dalens dybeste Fold, hvor tidligere Alpekøerne græssede, der risler nu en hvidgrøn Fjeldbæk, som faar rigelig Næring af de smeltende Ismasser.

Det var som et Jordskjælv nede i Kandersteg, fortæller Føreren, da Styrtingen foregik. Husene dirrede, og enkelte Ruder sprang. I næste Øjeblik vidste alle, at der var sket en Ulykke. Men hvor stor? — De frodige Enge deroppe var i et Nu forvandlede til en værdiløs Stenmark, det vidste man; men Hyrderne, hvad var der blevet af dem? Det var et Spørgsmaal, vigtigere i Øjeblikket, end alle andre. Der var fem, som passede de frit græssende Køer og Geder. Turde man haabe, at de ved et Vidunder var slupne derfra med Livet? — Saa hurtigt som muligt gik det op ad den bratte Væg. Man slæbte Hakker og Reb med, ogsaa Forbindingssager og styrkende Drikke. „Her i Dalen kjender vi alle hinanden,“ siger den sortskjæggede Fører, „det var et stygt Par Timer, før vi naaede op.“

De tre blev fundne i en skrækkelig lemlæstet Tilstand. Isens skarpe Kanter havde formelig skaa-ret den ene midt over, den anden laa med afreven Arm og Ben, en tredje med knust Hjærneskal. De var døde paa Stedet. Det var altid en Trøst. De manglende to var ikke til at finde. De er ikke fundne endnu, skjønt Eftersøgningen daglig fortsættes. Af Kreaturerne var ikke ét i Live. — „Over 80 smukke Dyr — det var et stort Tab!“ Hver Dag i denne varme Sommertid bringer den smeltende Is et eller andet Dyr for Dagens Lys; den stationerede Vagt skaffer dem af Vejen, for at de ikke skal forpeste Luften. Men de to Mænd lig-

ger maaske begravede dybt under de nedstyrte Stenmasser; maaske faar deres Enker og Børn aldrig Lov til at vise dem den sidste sørgelige Ære. For hundrede Aar siden styrte et Stykke Gletscher ned nøjagtig paa samme Sted; den Gang dræbtes der syv, de fire blev aldrig fundne! „De har intet lidt,“ siger den alvorlige Schweizer; „foran Gletscherstyrtinger gaar der altid et stærkt Luftryk, som bedøver dem paa Stedet. De har intet lidt. — Men de, som lever efter!“

„Og kan der nu intet gøres for at hindre Gjentagelser?“ spørger jeg.

Han smiler tungsindigt. „Mod Gletscheren kan intet menneskeligt Værk holde Stand. Der kan intet gøres.“

„Saa kommer man da ikke oftere her?“

„I de første 5—6 Aar bliver her ingen Græsning. Saa gror det til igjen.“

„Og saa?“

„Saa bygger vi Sennhytterne op paa ny.“ —

Tidens evige Kredsgang! Menneskelivets evige Cirkel! —

Fra den frygtelig hærgede Dal stiger man op mod Pashøjden over brede Snemarker, gennem smeltende Driver, langs med svimlende Afgrunde. Jeg har gaaet til Fods over adskillige Alpepasser, over Grimsel, Splügen, Stilsfer, Furka, Brenner, begge Scheideggerne, — aldrig har jeg set en Vildhed som denne! Og dog er Gemmi lavere end baade Furka og Stilsfer-Joch. Maaske er det den usædvanlig sene Sommer, som gjør det særlig ufremkommeligt i Aar. Min Fører fortalte mig, at han for en Maaned siden ved Aftentid

var bleven overfaldet af en Snestorm nær under Passets Top ved den lange, smalle Daubensee, som endnu i Juli er ganske tilfrossen. Han kunde ikke se et Skridt foran sig og turde hverken gaa frem eller tilbage for ikke at styrte i Afgrunden. Sætte sig turde han heller ikke, da han saa ufejlbarlig vilde fryse ihjel. Saa maatte han den hele Nat, til det blev lyst og Stormen sagtnede, marschere paa Stedet ved Søens Bred. „Den Slags passerer undertiden, men sjældent, Gud ske Lov.“

Berømt er især Nedstigningen fra Passets Højder til Leukdalen. Man ser det lille Badested ligge lodlige under sine Fødder, over 2000 Fod i ret Linje. Det synes umuligt at komme ned her anderledes end paa Hovedet. Men den i Klippen huggede Slangevej bugter sig fra Kant til Kant; i halvanden Time naar man Dalen. Det er forbudt at ride ned ad den en halv Mil lange Sti, siden Grevinde d'Arbincourt i 1861 styrtede i Afgrunden med sin Hest, fordi hun i et Anfald af hysterisk Angst vilde tvinge Dyret til at gaa nærmere ind paa Klippevæggen, end det havde Lyst til. Et Marmorkors betegner Stedet, hvor man fandt hende. Iøvrigt finder man jævnlig ved Foraarstid Liget af en eller anden forulykket Vandringsmand i Snedriverne ved Klippevæggens Fod. Nu i Foraaret f. Eks. kom en Haandværks-svend til Syne, da Sneen begyndte at smelte. Han var styrtet ned — Gud maa vide, hvornaar! — i den dybe Klippespalte, som skiller Væggen midtvejs. 2000 Fod var han rutschet paa Ryggen; i sin Skindpung havde han 1 Franc 20 Centimer, ingen vidste, hvem han var eller hvor han hørte

hjemme; saa blev han begravet paa Kirkegaarden i Leuk; et lille Trækors pressede man ned i Sprækken mellem to Sten dør, hvor hans Lig havde overvintret.

En Times Vej fra Passets Højde, paa Opgangssiden, ligger det enlige Værtshus Schwarenbach midt i et forfærdeligt Øde. Her er Skuepladsen for Zacharias Werners berømte Skæbnetragedie „Den 24. Februar“. Han byggede Stykket over et Sagn, som muligvis beretter en virkelig Begivenhed. I Schwarenbach levede engang et gjerligt Ægtepar, som havde en eneste Søn. Saa meget led han under Forældrenes Gerrighed, at han besluttede at gaa ud i Verden og søge sin Lykke andet Steds. Mange Aar forløb. Da kom der en Aften silde en velklædt Herre til det ensomme Værtshus, hvor det gamle Gnierpar endnu levede, kun optaget af at puge Penge sammen. Det var aabenbart en velhavende Mand. Han førte kostbar Bagage med sig. Navnlig et Mahognipengeskryn tiltrak sig den graadige Værts Opmærksomhed. Da Natten faldt paa, gik den rejsende til Ro i Værtshusets eneste Gjæstekammer. De gamle var alene, og efter en kort Raadslagning besluttede de at myrde Manden og stjæle hans Penge. Først da Værten med en Økse havde flækket sin Gjæsts Hoved, fik han at vide af den Døendes Mund, at han havde dræbt sin eneste Søn, der var kommet hjem for at dele sine erhvervede Rigdomme med Forældrene. Da han saa, at de gamle, halvblinde Folk ikke kjendte ham igjen, havde et ulykkeligt Indfald bragt ham paa den Tanke at opsætte Gjensynets

Glæde til den næste Dag. Saaledes lyder Sagnet. — Werners lille enakts Tragedie vakte i sin Tid en uhyre Opsigt og fandt utallige Efterlignere. Den berømteste og bedste Aflægger er Grillparzers Ungdomsarbejde „Die Ahnfrau“. Danske kjender Genren fra Oehlenschlägers „Hugo von Rheinberg“.

Læser man Werners Skuespil igjennem, føler man sig grebet af den Gru, som omsvæver det. Disse tre Mennesker — Stykket har ikke flere Personer — hvis frygtelige Skæbne udvikler sig med rivende Hurtighed midt i den vilde, dæmoniske Sneverden, udaander en *Angstens* Stemning, som man uvilkaarlig fanges af. Den lille, usammensatte Handling udvider sig til et Symbol paa den Rædsel, Livet kan rumme.

Trods de naive Virkemidler — der vrimler f. Ex. af „Anelser“ — er det et Værk af en virkelig Digter. Vidste man ikke bedre, kunde man tænke sig selve Maeterlinck som Forfatteren. En Opførelse vilde for moderne Tilskuere bekræfte den gamle Sandhed, at intet er nyt under Solen, heller ikke „Symbolismen“.

Tidens evige Kredsgang!

Endnu højere end Schwarenbach, paa Passets højeste Pynt, der luder over Dybet, ligger et andet Værtshus, som bærer Navnet „Wildstrubel“. Ogsaa dette har sin Tragedie, mindre egnet for en Dramatiker end for en Novellist! Ikke Maeterlink, men Dostojewski vilde være Manden for at udnytte dette Motiv. Et Sagn, som Føreren beretter med den ham egne, tørre Ro, og dog — hvem véd? — maaske en virkelig Begivenhed.

I de lange Vintermaaneder, da en menneskelig

Fod kun under særlig gunstige Vejrforhold formaar at passere Gemmipasset, beboes det lille „Wildstrubel“ af to Mænd, hvis Opgave er at bistaa de faa Vandrere, der vover den farefulde Opstigning. Der kan gaa Uger, ja Maaneder, hvor de ikke ser noget Væsen af deres egen Art. Jeg har talt med en saadan Mand, der tre Aar i Træk havde tilbragt Vintrene paa Passet. „Hvordan faar De Tiden til at gaa?“ spurgte jeg. „Vi snitter i Træ, spiller Kort og sover,“ svarede han.

Saa var det en Vinter for mange, mange Aar tilbage, fortæller Sagnet; Vagten paa Gemmi var tilfaldet to Mænd fra Kandersteg, en ældre og en yngre. Samuel og Joseph hed de. Om Sommeren var de begge Førere paa Bjærgene, Medbejlere til de fremmede Tindebestigeres Gunst, og Forholdet mellem dem var ikke det bedste. Samuel var besindig og forsigtig, Joseph dristig og forvoven. Den første blev af sine Bysbørn anset for den dygtigste, men de unge Englændere, hvem Samuels mange Betænkeligheder forekom urimelige og overflødige, foretrak Joseph. Nu vilde Skæbnen, at netop disse to skulde leve alene med hinanden, afskaarne fra al Forbindelse med andre Mennesker, den lange Vinter igjennem oppe i „Wildstrubel“. De indkvarterede sig. Sneen føg sammen og stoppede alle Veje, Vinteren satte sig i Højsædet med de hvide Stolper.

I Begyndelsen kom de to Mænd godt ud af det med hinanden; henved to Maaneder forløb i ensformig Ro. Saa hændte det Juleaften, at Fjendskabet mellem dem slog ud i lys Lue. De kom i Ordstrid sammen angaaende Muligheden af en

bestemt Højfjældstur, som Samuel erklærede for uudførlig i taaget Vejr, medens Joseph kaldte den for et Legeværk for andre end Svæklinge og Kujoner. Rasende kastede Samuel sit Lerkrus i Hovedet paa Rivalen med en saadan Voldsomhed, at han laa død paa Stedet.

Nu blev den ulykkelige, der, som alle tyske Schweizere, i Grunden var en fredsommelig og retsindig Mand, altsaa alene i Sneørkenen med et Lig, og med Liget af et Menneske, han havde myrdet. Han gravede sin døde Kammerat ned i Sneen og sank hen i sløv Grublen over det skete. Af denne Tilstand udreves han ved Tanken om, hvad han skulde svare Mændene fra Kandersteg, naar de ved Snebrudstid kom og spurgte efter Joseph. At han var omkommen ved et Ulykkestilfælde? De vilde spørge: Hvor? og opsøge Liget for at begrave det i viet Jord. Skulde han vise dem Stedet, hvor han laa? I den strænge Vinterkulde holder et Lig sig frisk i lange Tider. Det brede Hug i Hovedet vilde være kjendeligt endnu i Marts, naar de første Besøg fra Dalen kunde ventes. Og viste han dem *ikke* Stedet, hvor let kunde da ikke et Tilfælde føre til Opdagelsen af det? Og da vilde Mistanken blive til Vished, thi hvorledes skulde han forklare, at han havde skjult det for dem?

Ude i den dødsstille Vinterluft pegede det spidse „Daubenhorn“ strængt og truende mod Himlen. Samuel syntes i voxende Angest, at Bjærgtet var Guds Finger, der advarede ham mod at lægge en Løgn til sin store Dødssynd.

Joseph havde ejet en Hund ved Navn Mattl,

som plejede at følge ham overalt. Efter dens Herres Død tudede Mattl hver Nat gudsjammerligt, og om Dagen undgik den Samuel med skulende Blik og dybt sænket Hale, som anede den, at han var Skyld i dens Herres Forsvinden. Forgjæves prøvede han at lokke den til sig. I otte Dage rørte den ikke Mad; den niende krøb den hen til sit Fad, men først efter, at Samuel havde fjærnet sig et langt Stykke. Og denne Hund var hans eneste Selskab, denne Hund, der hadede og skyede ham. I Stalden hos de fire Køer følte han sig roligst i Sindet; de stod saa flegmatisk, ligegyldig og gumlede paa deres Foder. Dem kunde han endnu gjøre noget godt imod.

En Dag, da han, dreven af en pludselig Uro, opsøgte Josephs Grav, saa han med Rædsel, at Liget laa blottet paa Sneen med de stive, hornagtige Øjne vendte lige op mod den hvidgraa Vinterhimmel. Mattl havde kradset det frem af Sneen; den sad nu ved sin døde Herres Side og slikkede hans Haand. Da Samuel tog Liget i sine Arme, knurrede den ad ham og vilde bide. Kold af Gru, med sammenbidte Tænder og halvt lukkede Øjne bar han det blaa-frosne Legeme, der var haardt at føle paa som Is, op til en Bjærg-hule og væltede nogle store Sten for Indgangen.

Da han var kommen hjem til Huset, satte han sig hen til Ilden og grundede. Det vilde blive opdaget enten paa den ene eller anden Maade; intet var sikrere. Hvorfor saa ikke tilstaa det selv og lide sin Straf? Men hans gamle Forældre nede i Kandersteg! At han, deres eneste Søn, skulde dø paa Retterstedet som en Morder — det vilde

de aldrig overleve. Skulde han saa bære Ansvaret for deres Død med over til den strænge Dommer hinsides?

I tre Uger var intet Menneske gaaet over Passet. Da hændte det en Lørdag hen mod Solnedgang, medens Samuel som sædvanlig sad grublende ved Ildstedet, at han hørte Trin udenfor Huset. En Haand bankede haardt og hvast paa Døren. Samuel rejste sig langsomt og lukkede op. I Sneen derude stod en ung Mand med Tornyster og Alpestok. Solnedgangens gule Lys faldt paa hans Ansigt. Samuel tumlede tilbage med et Skrig. Det var Joseph!

„Hvad fejler dig, Kammerat?“ spurgte den fremmede forundret. „Jeg kommer fra Leuk og vilde gjerne have Husly for Natten hos dig. I Morgen tidlig skal jeg videre til Kandersteg. Det var drøjt at slippe op, kan du tro; syv Timer har det kostet mig i det mindste.“

Samuel havde fattet sig. Det var en tilfældig Lighed. Joseph laa jo stiv og kold derude i Bjærg-hulen bag de store Sten.

„Kom indenfor,“ stammede han, „og varm dig ved Ilden, Kammerat!“ Hans Stemme lød underlig hæst og skrattende efter den lange Tavshed, det var, som kjendte han den ikke selv.

Den fremmede tog Plads ved Fyrretræsbordet og drak en lang Slurk af den fremsatte hvide Landvin.

„Du er alene her?“ henkastede han.

Nu kom det! —

„Ja,“ svarede Samuel mekanisk, „jeg er alene her.“

„Det maa være en trist Tid for dig,“ vedblev den fremmede, „og undertiden lidt uhyggeligt, synes jeg. Kommer her aldrig Landstrygere og den Slags Pak over Passet? Du har vel Vaaben?“

„Vaaben?“ gjentog Samuel aandsfraværende. „Jeg har ingen Vaaben.“

Jo mere han saa paa dette Ansigt, des tydeligere syntes han at kende sit dræbte Bysbarns Træk. Men det var jo Indbildning, en tilfældig Lighed! Intet andet! — Hvad var det for et listigt Smil, der spillede om den fremmedes Mund? Vidste han noget? — Ja, han vidste det hele! Hvorfor stirrede han ellers saa underlig gennemtrængende og prøvende paa ham?

„Skal vi slaa en Handel af, Kammerat!“ sagde den fremmede efter at have tømt sit Krus, og fyldt det paany. Han trak to smaa Pistoler frem. „Jeg kan nøjes med én af denne Slags; du har god Brug for den anden til at forsvare dig med. Vil du købe? Det er prima Genfervarer? Han lod Hanen spille og rakte sin Vært Vaabnet til Prøve.

„Med denne kunde jeg skyde ham ned, saa forraadte han mig ikke,“ fór det gennem Samuels Hoved.

„Fem Francs i rede Penge og frit Logi for Natten!“ sagde den fremmede. „Der følger 30 Patroner med. Det er Røverkjøb.“

Samuel betalte og stak Vaabnet til sig.

Lidt efter gik den fremmede ud. Da han kom tilbage, var Smilet om hans Mund endnu listigere end før, syntes Samuel. Havde han været ved Bjærghulen og set den døde? Matti fulgte efter

ham ind i Hytten, logrede og slikkede hans Haand. Fordømte Ubetænksomhed! At han ikke havde dræbt denne Hund for længe siden!

„Det er en kjøn Hund, du har dør,“ sagde den fremmede, „saa har du dog altid Selskab i Ensomheden.“

Samuel følte Hadet mod dette Menneske stige sig næsten kvælende op i Struben. —

Da den fremmede var gaaet til Ro, blev Samuel endnu længe siddende ved Ilden. Afgørelsen var kommet, det følte han. Naar denne Mand kom ned til Kandersteg og fortalte, at han kun havde truffet én deroppe paa Passet, at denne ene havde sagt, han var alene, ikke havde omtalt sin forsvundne Kammerat med et Ord, saa kunde selv et Barn forstaa, at her var noget galt paa Færde.

Inde fra Gæstekammeret lød den sovendes tunge Aandedrag. Samuel vejede Pistolen i Haanden; saa ladede han den langsomt.

Dersom denne Mand kom levende til Kandersteg, var han, Samuel, og hans gamle Forældre fortabte! —

Han aabnede forsigtig Kammerets Dør. Det flakkende Skjær fra Ildstedet faldt paa den sovendes Ansigt. Han laa paa Ryggen med slapt nedhængende Haand. Det *var* Joseph!

Et rasende, kogende Had skyllede atter som en Styrtesø gennem Samuels Hjerne, Hadet mod denne Mand, som havde martret ham, stegt ham over en sagte Ild i tre lange Uger. Han spændte Pistolen. Det svage Knæk af Fjedren bragte ham paa ny til Besindelse. Og dersom han fulgte sin

Tilskyndelse — hvad saa? Saa skulde han leve den samme rædselsfulde Tortur om igen, atter i Selskab med et Lig, martret af de grufulde Tanker og Syner! Nej — nej, nej, det var uudholdeligt! Og hvor var Enden paa dette? Den næste Vandrers vilde bringe den selvsamme forfærdelige Afgørelse med sig: „Du er alene her?“ Samuel vidste, at han vilde svare „Ja“, og at ingen Viljesanspændelse i Verden kunde presse et Ord mere over hans Læber. Den samme Rædsel om og om igjen!

Da, pludselig, og uden at han vidste, hvorfra den kom, gled en Tanke frem i hans Bevidsthed: „Man kunde jo ogsaa gjøre det anderledes. Man kunde sætte dette lille, blanke Løb mod sin egen Tinding, saadan! og saa trykke løs. Et eneste Tryk med Pegefingern, — og al Forfærdelse, al Tvivl, al Fristelse var forbi!“

Tanken gjorde ham stille og helt varm om Hjertet. Den var som fulgt af en mild Undren. Sagte lukkede han Døren til den sovendes Værelse. Saa lagde han et Par Stykker Brænde paa Ilden og gik langsomt op gjennem Sneen, op til Bjærghulen, hvor Joseph sov sin lange Søvn. Matti fulgte efter med sænket Hale, fulgte ham for første Gang siden hin Dag. Men nede i Værtshuset sov den fremmede Vandringsmand rolig og fast sin trygge Søvn. —

En lille Stenhøj udenfor en lav Hule i Klippen viser endnu Stedet, hvor de tilkaldte Bønder fra Kandersteg Dagen efter fandt de to Kammeraters Lig — den ene i Bjærghulen bag de store Sten,

blaafrøset, med Mærket af et gabende Hug i Hjerneskallen, den anden udenfor med Pistolen i den knyttede Haand, et lille, rundt Hul i Tingningen og et forundret Smil om de kolde, hvide Læber.

Dette er Historien om de to Førere paa Gemmi.

MINIATUR-MALEREN

FRA Toppen af Monte Fiesole ser man langt og dejligt ud over Arnodalen; især mod Aften i Vinhøstens Tid. Under Foden: Florens' Kupler og Taarne; til Siderne de grønne Bjærgskraaninger med Skove, Hytter og Vinhaver; langt ude i Horisonten følger Blikket Arnoens blanke Stribe; Smaabyer, hver med sit Taarn og sin Kirke, om ikke med flere, tegner sig som dunklere Pletter i det grønne. Og over hele den solsitrende Mangfoldighed, gennemtribet af de voksende Aftenskygger, en klar, mørkeblaa Himmel uden Skyer.

Paa Toppen ligger Klosteret.

I et halvt Aartusende har Menneskene her levet det samme, i det udvortes ensformige Liv, — Slægt efter Slægt. De hvide Dominikanerkutter har dækket over mangt et sønderrevet Hjærte, mangan frygtelig Tragedie har her udspillet sin sidste Akt, mangan lysende Intelligens fortæret sine Kræfter i subtil Grublen eller i sløvende Andagtsøvelser.

Domenicos Krigere — „Herrens Hunde“, som de kaldtes og kaldte sig selv — havde vel oprindelig den Mission at opspore, angribe og til-

intetgjøre Kjættene; men alt som Kjættene forsvandt, ændredes Dominikanerklosterets Virksomhed, indtil det i ét og alt kom til at ligne de andre Ordeners. Mildhedens, Forsonlighedens Aand var ingenlunde udestængt fra dets Omraade. I dette Kloster malede den englelige Giovanni da Fiesole, han, hvem Brødrene og Verden efter dem med Rette kaldte „den lykkelige“, sine første lysende Andagtsbilleder, der endnu hører til Kunstens vidunderligste Klenodier. Andre Brødre, som Gud havde benaadet med Sans for Farve og Form, om end ikke som ham med Geniets Mynighed, smykkede Klosterets Celler og Korsgang med Billeder i hans Stil eller afskrev de hellige Bøger sirlig, forsynende dem med pragtfulde Initialer i Guld og Farve — smaa Kunstværker, der ofte krævede mange Dages utrættelig Flid — og fortsatte saaledes i forynget Form Middelalderens fromme Miniaturmaleri.

En Mester i denne sarte Kunst var den store Giovannis Broder Benedetto, som i sine sidste Leveaar var Klosterets Prior. Han døde i Aaret 1448; og efter at *han* var gaaet bort, overgik ingen af Klosterets Fæller den elskelige Broder Antonio i Farvernes Valg, Udførelsens Omhu og Arabeskernes kunstfærdige Slyngning. De Bøger, han afskrev og udsmykkede, betaltes med høje Priser og opbevarede som uvurderlige Skatte. Han vidste det; men intet Øjeblik tændte denne Bevidsthed blot det svageste Glimt af Hovmod i hans Barnesind. Kun en stor, straalende Glæde fyldte ham, naar han i den tidlige Morgen tog Pen og Pensel frem, for — efter at have bedt

Madonna og den hellige Antonio — hans Skyts-
helgen, om Held til Dagens Gjerning — at fort-
sætte dèr, hvor den indtrædende Skumring forrige
Aften havde afbrudt hans Virksomhed.

Det var en Aftenstund i Aaret 1462. Broder
Antonio havde hele Dagen med anstrængt Flid ar-
bejdet paa et Billede. Det var Initialen til Lukas-
evangeliets andet Kapitel, femogtyvende Vers:
Jesusbarnets Fremstilling i Templet. Til Model
for Stedet, hvor den hellige Handling foregik,
havde Antonio valgt det indre af den lille Kirke
San Alessandro, som ligger læt under Klosteret.
Femten antike Cipollinsøjler bærer Kirkens Skib,
og med særlig Omhu og kunstnerisk Begejstring
havde Maleren aftegnet de forskellige Ornamen-
ter, hvormed hedenske Kunstnere i længst for-
svunden Tid har prydet disse Søjlers Skaft. Om-
kring det lille Billede, der var udført i blaat Pur-
pur med stærk Lueforgyldning, havde han slynget
et sindrig komponeret ornamentalt Baand, hvortil
Motiverne var hentede fra hine Søjler.

Skumringen nærmede sig. Det blev snart nød-
vendigt at holde op; thi ved kunstigt Lys arbej-
dede man ikke i Klosterets Værksteder. Antonio
gjennemgik med kritisk Eftertanke alle sit Bille-
des Enkeltheder. Simeon, der modtog den ny-
fødte Frelser i sine Arme, var en værdig Olding
med langt Sølvskjæg. Figuren var lykkedes godt,
her var intet at forandre. Trods de smaa Dimen-
sioner kunde man i Ansigtets festlige Udtryk læse
den høje, stærke Glæde over at stedes Ansigt til
Ansigt med Forjættelsens Opfylder, over at være
blevet Samtidig med Sandhedes Komme til Ver-

den. Ogsaa Anna, som stod ved hans Side og betragtede Barnet med stille Alvor, var en skøn og højtidelig Skikkelse. Men i Ornamentalslyngningernes Enkeltheder forekom et og andet Kunstneren mislykket; det maatte kunne gjøres bedre, renere i Formen, uden at Mangfoldigheden derfor blev ringere. Her var en Opgave for den Dag i Morgen.

Broder Antonio saa ud ad Cellens Vindue. Solen nærmede sig Horisonten, Skyggerne begyndte at blive lange; men der var endnu en god Times tid til Aftenmessen. Han kunde endnu faa Lys nok til at efterse de gamle Ornamenteer i Kirken, før Mørket kom. Han skød Manuskriptet fra sig uden at lukke det, for at ikke Farverne skulde viskes ud, rejste sig og gik.

Den lune og dog svale Aftenluft var vidunderlig at indaande! Over Dalen laa en blaalig Dis. Vinhaverne duftede. Dernede var Druehøsten begyndt. Høstfolkene gik til og fra med store Kurve. Antonio standsede et Øjeblik under den store Kastanje foran Klosteret, saa ud over Landskabet og sukkede uvilkaarlig i stille Velbehag. Saa vandrede han ned mod Kirken.

Ryggen smertede af den lange Stillesidden, bøjet over Bogens Blade; det gjorde godt at rette den en Smule og røre Benene. Ja, vist begyndte han at blive gammel nu! Men en lang og liflig Arbejdsdag havde han ogsaa bag sig. I disse henvend fyrretyve Aar, hvori hans flittige Pen havde virket til Guds og Kirkens Ære, var mange farveskjønne Afskrifter baade af de hellige Evangelier, af Kirkefædrenes og af andre store Mænds Vær-

ker gaaede ud fra hans stille Celle for som sjældne og kostelige Perler at berige snart denne, snart hin Bogsamling. Hvor mange? Det vidste han næppe selv! Undertiden havde en enkelt Afskrift kostet ham mer end aarelang Flid; undertiden kunde han gøre en Bog færdig paa nogle Maaneder, naar Omfanget ikke var for stort, og Udsmykningen ikke stillede særlige Krav. Den hellige Literatur var som Regel den langsommeligste, thi den maatte udstyres rigest, med de fleste Billeder og de pragtfuldeste Ornamente; men med særlig Forkærlighed beskæftigede Broder Antonio sig med de Opgaver, der stilledes ham som Afskriver af den profane, klassiske Literatur. Trods sin Fromhed og Rettroenhed sværmede han i høj Grad for Kejsertidens store Lyrikere, deres Sange til Vinens og Kærlighedens Pris. Ovid og Horats var hans Yndlinge, og han var lige saa vel bevandret i sin Vergil, som selveste Dante havde været det. Naar et Eksemplar af de gamle Romere eller en Aristoteles med Averroes' Kommentarer bragtes ham til Afskrift — hvad i de senere Aar ofte hændte — straaledede hans Aasyn af Sjælefryd, og de efterfølgende Maaneder var en Fest. At der i denne Glæde kunde være noget, som i mindste Maade stred mod hans religiøse Pligter, faldt ham aldrig med en Tanke ind. Alt kom jo fra Gud, ogsaa den skønne Literatur, og ingen Aften lagde han sig til Hvile paa sit haarde Leje, uden at Bønnen bar en inderlig Tak til Himlen for det Maal af Skønhedsglæde, som var blevet ham til Del under hans daglige Dont.

Vejen svingede nedefter mod Byen, det gamle

Fiesole. Raat og ubekvemt var Trinene udhuggede i Klippen, slidt af utallige Generationers Fødder. Antonio bevægede sig langsomt fremad, Fod for Fod. Nu var han ved Kirken og vilde just træde ind ad dens lave Portal, da han hørte sit Navn udraabt med en lys, klinger Stemme. Han vendte sig om og saa ned. Hvem var det, som kom op ad Stien i hurtig Gang, vinkende med Haanden, medens han satte Staven langt frem for hvert Skridt? Sandelig, var det ikke Broder Jakopo? Broder Jakopo, som for et halvt Aar siden var draget til Padua paa Klosterets Vegne for at overbringe Biskoppen ved San Antonio en Afskrift af den hellige Augustinus' „De Civitate Dei“, et Værk, som havde kostet Broder Antonio næsten to Aars Arbejde!

„Velkommen, Broder Jakopo!“ raabte Antonio ham i Møde. „Det var en lykkelig Tanke af mig at foretage denne Aftenvandring, siden den saa uformodet har bragt os sammen en Stund tidligere end ellers vilde sket. Har din Sendelse været heldig? Bringer du gode Tidender?“

„Mærkelige Tidender, kære Broder, højst mærkelige Tidender,“ svarede Broder Jakopo med lysende Øjne, „og mer end det! Men lad mig nu først komme til Ro i din Celle, saa skal du høre nyt!“

De to Munke omfavnede hinanden og fortsatte Vandringen opefter mod Klosteret i ivrig Samtale. Solen gled nærmere og nærmere mod sin Nedgang og gød sit varme Skær over alle Omgivelser.

„Hvad er saa det nye, du har at melde?“ spurgte Antonio, da de omsider sad bænkedede i hans Celle, efter at Klosterets tjenende Broder

havde lovet at melde Broder Jakopos Ankomst til Prioren.

Jakopo fremtog af sin Ransel en Bog og lagde den paa Bordet foran sin Ven.

„Se!“ sagde han med et hemmelighedsfuldt Smil.

Antonio lukkede Bogen op.

Det var et Exemplar af den hellige Skrift.

Bogstaverne stod sorte og uregelmæssige ved hinandens Side. Ingen Farver, ingen Forgyldning, ingen Ornamentter oplivede Sidernes ensformige Rækker. Et smalt, gnidret Baand øverst paa hver Side var den eneste Prydelse. Antonio vendte Bladene. Paa hver Side det samme gnidrede Baand, nøjagtigt det samme! Den sorte Masse, hvormed det var tegnet, gled ud i Konturerne og viste flere Steder snarere en snavset Flade end en bestemt Linjeføring.

Broder Antonios Ansigt udtrykte Forbavselse og Ubehag.

„Hvad er dog dette?“ sagde han endelig.

„Denne Bog er *trykt!*“ sagde Broder Jakopo. „Du har vel hørt om den nye, forunderlige Kunst, man har opfundet hinsides Alperne. Hidtil var det en Hemmelighed. Men i dette Aar har en Fejde mellem Kurfyrsten af Mainz og den mægtige Herre Adolf af Nassau jaget de vise Mænd i Mainz fra hinanden. En af dem — han kalder sig Johannes Neumeister — er kommen til Padua og har bragt Hemmeligheden med sig. Brødrene Canozzi, to vakre Malere, af hvem jeg har set skønne Billeder i det særlige Kapel for min Skytshelgen i Avgustinerkirken Eremitani, har skikket denne Bog

i Trykken, den første paa italiensk Jordbund. Men tro mig, det bliver ikke den sidste. Denne Kunst har en stor Gjerning at gøre i Verden!”

Broder Antonio drejede betænksomt Bogen mellem sine Hænder.

„Jeg har vel hørt Tale om denne sælsomme Kunst,“ sagde han langsomt; „men véd intet sikkert. Hvad er det herlige ved den? Du maa sagtens kunne sige det, siden den gjør dig saa overvættens lykkelig. *Skønne* er dens *Værker ikke*, synes det mig.“

„Denne Kunsts Storhed,“ svarede den unge Munk ivrig, „bestaar ikke i Skønheden, men i noget andet, som er langt mere værd. Hvad du og andre ypperlige Skrivekunstnere med al eders Øvelse og Flid bruger mange Maaneder, stundom Aar til at fuldbringe, det udfører denne Kunst i faa Dage. De hellige Bøger, som Gud har givet Menneskene til deres Sjæles Frelse, vil snart blive alles Eje, thi en Mangfoldighed af dem kan fra en eneste Kunstner sendes ud over hele Verden.“

„Og alle Exemplarer bliver ens, nøjagtig ens, har jeg hørt?“ indskød Broder Antonio.

„Ja, nøjagtig ens allesammen!“ svarede Jakopo. „Nu vil Satan med al sin List forgæves søge at paaføre Sjælene Kætteriets onde Smitte, thi Lyset er steget ned til Jorden. Held mig, at det blev mig forundt at se dets Komme!“

Antonio kastede et Blik paa sit Billede af Jesusbarnets Fremstilling i Templet. Beskinnet af Solens sidste Straaler viste det den gamle Simeons blaa Kappe og Guldglorien om Frelserens Hoved.

„Lad os haabe, du faar Ret, kære Broder,“ sagde han efter en kort Tavshed.

„Visselig faar jeg Ret,“ raabte Broder Jakopo, „det mener alle insigtsfulde, som har set de nye Undere. Og du, som kender den gamle latinske Literatur og elsker den saa højt, tænk dig, hvor dens Skønhed og Visdom vil sprede Glæde over Jorden, naar den nye Kunst faar ogsaa dens Værker mangfoldiggjorte! Ak, havde dog den guddommelige Dante oplevet denne Tid, han havde besunget dens Herligheder i sin Komædie!“

„Den gamle Literatur havde vel fortjent en ædelere Fremstilling, end disse Bogstaver giver den,“ bemærkede Broder Antonio med nogen Bitterhed i Stemmen, idet han lagde Haanden over det opslaaede Blad af den trykte Bibel. „Men har du Ret i det, du forventer af den nye Opfindelse, saa bliver *min* Gjerning kun lidet værd for den Tid, som kommer.“

„Sig ikke det! Den skjøne Billedkunst, hvori du er saa stor en Mester, bliver derfor ingenlunde unyttig. Den vil til alle Tider glæde Menneskers Øjne og opmuntre deres Sjæle eller bevæge dem til fromme Tanker. Men er det ikke et frydefuldt Vidnesbyrd om Guds Godhed, at den nye Slægt skrider frem og naa'r det, som den ældre aldrig havde tænkt sig muligt?“

„Gud alene er god og vis, og hans Miskundhed varer evindeligt,“ sagde Broder Antonio med dæmpet Stemme.

„Amen!“ svarede Broder Jakopo og foldede Hænderne.

Det bankede paa Cellens Dør.

„Prioren vil tale med Broder Jakopo,“ sagde Klostertjeneren, som stod udenfor Døren, da Antonio lukkede den op.

„Jeg tager Bogen med,“ raabte Broder Jakopo, idet han rejste sig. „Det vil glæde vor gode Prior at se den.“ —

Da Antonio var blevet alene, stod han et Øjeblik med de foldede Hænder foran sig. Saa traadte han hen til Bordet og tog sit Manuskript.

Solen var helt af Luften. Mørket strømmede ind og fyldte Cellens Kroge; Farver og Guld blegnede bort i den graa Flod.

Han lagde Bogen fra sig og saa endnu en Gang ud mod den dunkle Aftenhimmel, hvor enkelte Stjærner begyndte at tindre frem. Saa drog han et Suk og rystede langsomt paa Hovedet.

„Nu er det ude med Literaturen!“ mumlede han.

MICHELANGELOS VEN

JEG hader ham, den forspiste, skabagtige, indbildske Nar med hans Podestà-Manerer! Fromheden, han pynter sig med i sine vamble Billeder, er lige saa ægte som hans Kolorit. At saadan en Gøgler nogen Sinde har faaet Lov til at kline sit Smøleri op i hans Helligheds Kapel! Jeg maa spytte, naar jeg tænker paa det!“

Det var en klejnt bygget Person, lidt forvoxet i den ene Side af Ryggen, som paa denne Vis med skingrende Stemme og med mange Haandbevægelser udtalte sin Opfattelse af den ellers vel ansete Mester Perugino. Og hans eneste Tilhører, som iagttog ham med et svagt Smil om den kraftig skaarne, tungsindige Mund, var ingen anden end Mesteren for alle Mestere, den store Florentiner, Michelangelo. Mange, som kendte hans indesluttede Væsen og Ulyst til at give sig af med Folk, begreb ikke, hvorfor han taalte denne arrige Dværg i sin Nærhed, ja endog syntes at sætte Pris paa hans Selskab. Var det hans katurmæssige Ydre, som tiltrak den store Fysiognomiker? Eller Medlidenhed? Han var jo selv, med sin knuste Næse, en mærket Mand.

„I er ond i Eders Mund, Mester Bugiardini“, afbrød Michelangelo den lille Mands Talestrøm. Heller ikke jeg ynder Mester Pietros Stil; men Kolorist kan Ingen nægte, at han er.“

„Kolorist!“ snærrede Dværgen. „Saa er Legetøjshandlerne nede bagved San Agostino med deres farvede Dukker ogsaa Kolorister. Og saa hans Hoveder; de sidder paa Stilke af Jerntraad, ligesom Tøjblomster. De svajer, som om de ikke kunde bære deres egen Vægt. Og saa ser man dog strax paa Ansigterne, at Hjerneskillerne bagved er tomme.“

Michelangelo lagde sig tilbage i Stolen og smilede.

„Hvad siger I til hans Elev, den guddommelige Raffael?“ spurgte han.

„Raffael! Han er den gode Kunsts Skarpretter. Erkeengelen for alle den elskelige Unaturs savlende Ildtilbedere! Tal ikke om ham! Han er Mand for at ødelægge alt, hvad vi Florentinere har arvet fra Giotto og den herlige Domenico, vor fælles Lærer.“

Bugiardini svalede sig ved en hastig Slurk af den mørkerøde Frascativin fra Fiascoen. Saa strøg han sig hen over det strittende Haar, der allerede graanede i Tindingerne, og blev ved:

„Vi maa holde sammen, vi Florentinere. Fra os er Kunsten kommet; vi alene kan frelse den. Vi er Naturens, Frejdighedens, Sandhedens, Menneskelighedens Præster midt i al den Jammerlighed, som et blødagtigt, tyndbenet, blodfattigt Aarhundrede giver fra sig: Italien har kun en stor Maler; det er Eder, Mester Buonaroti. I maa føre os

an. Ellers gaar det Djævelen i Vold med hele Herligheden!“

Michelangelo drak sit Glas ud og rejste sig.

„Nu faar I en Lejlighed til at vise, hvad florentinsk Kunst formaar,“ sagde han, idet han tog sin Fløjels Barret fra Værtshusknagen.

Bugiardini rejste sig ligeledes.

„Og vi *skal* vise Verden det!“ raabte han med lynende Øjne. „Herligt, som kun I kan gøre det, er I gaaet i Spidsen med Eders første Felt, „Syndfloden“; men vi skal ikke gøre Eder Skam. Pas paa, hvad jeg siger; Cappella Sistinas Loft bliver Verdens ottende Underværk. Mine Planer er færdige til de to Felter, I har betroet mig. Naar I ser dem udførte, tænker jeg ikke, I fortryder Eders Tillid. Gid kun denne unge Hvalp, Andrea, som I har overdraget den taknemmeligste Del af Værket, Midterfeltet, var lidt sikrere paa Haanden og lidt mindre hengiven til at løbe efter Pigebørn! Jeg frygter, han gør os Skam.“

Michelangelo rynkede sine Bryn en Smule.

„Fuldfør Eders eget, Mester Bugiardini!“ sagde han med hvas Klang i Stemmen. „Og lad Andrea om sit!“

„Ja, jeg véd, han er Eders Kælegris, den friserede Abe med Basunkinderne! Men Sandheden skal I høre, om I saa hundrede Gange er Hans Herlighed Michelangelo Buonaroti i egen stormægtige Person,“ svarede Bugiardini, idet han udfordrende satte Haanden i Siden og stak Næsen i Vejret.

Michelangelo lo hjerteligt og klappede Mandslingen paa Skulderen.

„Godt Ord igen!“ sagde han muntert. „Og hold I Jer kun til Sandheden, Mester Bugiardini, saa bliver I ikke narret!“ —

En Maaned senere, mens Bugiardini liggende paa Ryggen oppe under det sixtinske Kapels Loft, med en fin Pensel optrak Konturerne paa et Par bibelske Forgrundsfigurer, knagede Trinene, som førte op til hans Arbejdsplads, under Mesterens tunge Skridt.

„Naa, er I endelig dør?“ sagde Bugiardini, idet han rettede sig og blev siddende paa Hug, tørrende Kalkstøv og stivnede Farveklatter af sit Ansigt med en fugtig Klud. „Vi har ventet Eder med Utaalmodighed. Den Prinsesses Selskab maa være mere lokkende end Armidas, siden hun kan holde jer saa længe fra Slagmarken. I tre Uger har I ikke betraadt vore Stilladser.“

„Har I været flittige imens?“ spurgte Michelangelo, mens han opmærksomt iagttog den lille Malers Arbejde.

„Det ser I,“ svarede denne og slog ud med Haanden. „Jeg mangler kun den sidste Gruppe her i Kanten, saa er jeg færdig. Kun tre Steder har jeg maattet slaa Kalken ud og male om igen. Ja, se kun nøje paa det, Mester! Det er florentinsk Arbejde. Den Slags gør de forbandede Umbrier os ikke efter.“

Billedet forestillede en „Kongernes Tilbedelse“. Michelangelo betragtede det i Tavshed.

„Ingen er stor som I,“ blev Bugiardini ved, „det forstaar sig. Men Verden skal faa at se, at der er Florentinere foruden Jer. Ærlig talt: for *Eder* bøjer jeg mig, for Ingen anden.“

Michelangelo tog ikke sine Øjne fra Billedet. Ikke et Træk i Ansigtet forraadte, hvad han tænkte.

Dværgen snakkede løs, forklarende, beskrivende, idet han pegede paa sit Værks forskellige Partier.

„De forskellige Arter af Tilbedelse, forstaar I. Den forreste af Kongerne, han dør paa Knæ, det er den fromme Tro, som ikke tænker. Ikke sandt, man ser det straks? Han bagved med Hatten, den Gamle, som bøjer sig ærbødig, er Manden, der véd, hvad han troer, Filosofen. Læg Mærke til Udtrykket. Og saa har jeg givet ham en Bog i Haanden. Negeren med den aabenstaaende Mund, det er Overtroen. Han er stiv af Forbavselse over det hele, over Stjernen og Barnet og Krybben og Englene. Hvad? De forskellige Stillinger danner en kraftig, skraa Linie. Synes I ikke? Svendene med Klenodierne fylder Hjørnet til Venstre — — ja, der mangler to — —. Og saa Engleflokken til Højre med Lillierne. Det giver Opbygning, hvad — — —.“

„Ti stille!“ tordnede pludselig Mesterens Stemme med en saadan Kraft, at den lille Mand, der under sit Foredrag havde rejst sig, uvilkaarlig satte sig ned paa en omvendt Spand. Han stirrede paa Mesteren uden at kny.

Michelangelo bøjede sig frem over Stilladsets Rand og undersøgte Kapellet nedenunder.

„Vi er alene,“ sagde han med rolig Stemme. — „Mester Bugiardini! Jeg har givet Eder Lejlighed til at vise, hvad I kan, og I har vist det. Snakke kan I om andres Fejl og Eders egne store Egen-skaber; men male kan I ikke. Ynkeligt, usselt er dette! Disse stive Dukker uden Liv og Lemmer,

har I lært dem hos den udødelige Domenico? Er *det* den florentinske Stil, som skal frelse Kunsten? Saa ser det ilde ud. Sandelig! Umbrenes kælne Farver er en Himmerigs Liflighed mod dette snavsede Klatteri. Ned med Jer af Stilladset! Og lad mig aldrig sé Jer mere!“

Der var det i Mesterens Blik og Røst, som gjorde det umuligt for den lille Mand at faa presset et eneste af de giftige Ord, som kogte ham i Munden, over Tændernes Række. Med et skulende Blik samlede han sine Pensler sammen og kravlede ned ad den knagende Trappe.

Lidt efter var Mesteren alene i Kapellet.

*

*

To Aar var forløbet, og et halvt. Man vidste, at Michelangelo havde været travlt beskæftiget med Arbejdet i Pavens Kapel; men Ingen, ikke en Gang hans Hellighed selv, havde faaet Lov at se Resultaterne. Mesteren havde været ene om Arbejdet, fuldstændig ene. De florentinske Hjælpere var forlængst jagede paa Porten, alle.

Nu kom Dagen.

Trappen udenfor Kapellet var fuld af Nysgerige, som ventede paa at lades ind. Man snakkede sammen i spændt Forventning. Indenfor, vidste man, gik den kunstelskende Vanskabning, Pave Leo den tiende*), tilligemed et Par fortrolige Ven-

*) Dette beror paa en poetisk Licens; Michelangelo afsluttede Loftsmalerierne i 1512. 31. Oktober besaa Julius den Anden dem flygtigt efter et Middagsmaaltid (Paris de Grassis Dagbog). Kun denne ene Gang synes Paven at have set det fuldførte Værk. Faa Uger senere laa han paa sin Døds-seng. Det *kan* saaledes tænkes, at Almenheden først er blevet bekendt med Værket under den efterfølgende Pave.

ner, for som de Udvalgte Førstegrøde at beskue det fuldendte Værk. Hvad mon de nu mente, de kunstforstandige derinde? Den store Mester var ikke altid til at stole paa. Han kunde have sine Griller, finde paa løjerlige Indfald. Skulde man begejstres denne Gang eller rynke paa Næsen? Hvad vilde være det fineste? Hvad mente Hans Hellighed?

En pavelig Lakej aabnede Kapellets Dør. Det fornemme Selskab var gaaet bort ad en anden Udgang; men nu var der Plads for de profane.

Rummet fyldtes hurtigt af en livlig snakkende Skare. Men efterhaanden som Øjnene fæstede sig ved de svævende Skikkelser deroppe, gled en underlig Tavshed ligesom hen over Forsamlingens Hoveder og lukkede de veltalende Munde, en for en. Det var ikke frit for, at man næsten dukkede sig under Indtrykket.

Hvad var det dog? Det lignede jo intet andet, intet, man før havde sét!

Dér, i Midten, de skabende Urkræfter, som fylder Universet med Lys og Farve og Liv! Jehova, som suser ud og ind gennem Verdensrummet, med den vældige Højre udstrakt, formende, bydende! Se derhenne! Baaret af Livets Genier kalder han Adam frem, ud, op af det sløve Lér, som er et med hans Legeme. Langsomt, tøvende vaagner denne Kæmpekrop til Livets Daad og Prøve. Og saa hist! Disse grublende, flammende, drømmende, extatiske Væsner, Mænd og Kvinder, af en anden overjordisk Støbning end den, vi kendes ved, — det er Fjerntskuerne, Forkynderne, de, som *maa* tale om det højeste, skøndt Ingen

forstaar dem, Profeterne, Sybillerne! I Lynetternes Grupper — Mand, Hustru, Børn — *venter* Jordens skiftende Slægter i stigende Spænding, som ender i dirrende, ubegrebet Angst. Hvad ventes der paa? Paa ham, som ikke er at finde noget Steds i det hele mægtige Værk, men som alt i det peger hen imod; paa Frelseren, Forløseren, Livets og Dødens Herre! Men saa disse unge, nøgne Skikkelser paa de malede Søjlens Kapitæler? Hvad har de for? Drømmer de Kunstens Drøm maaske om den aldrig sete, uforgængelige Skønhed? Er det Aandens nøgne, hjælpeløse Førstefødte: Genierne, Martyrerne? Er det Ungdommen med dens Offervillie og Begejstring? Ingen kan sige det! Mesteren alene véd det, og han siger intet; hans Pensel har talt.

Der høres ikke mange Ord i den tætte Skare dernede; ingen rosende, heller ingen kritiserende. Man er ligesom ikke rigtig oplagt til sligt. Et enkelt Spørgsmaal nu og da, et dæmpet Udbrud af Undren — ellers Tavshed!

Pludselig rettes alles Blik mod Kapellets Midte. Dér stod en lille, skutrygget Mand med strittende Haarvæxt og hæftige Gebærder. *Han talte! Han turde bryde Tavsheden:*

„Meningsløst! Forskruet! De vælter jo over hinanden, disse Kæmpekadavere! De véd ikke, hvor de skal gøre af deres Masse Lemmer; saa stikker de os dem i Næsen. Og han, den lange Røver dér, som gaar bagover med aaben Mund, — tror han, der skal falde stegte Duer ned i Gabet paa ham? Om et Øjeblik har vi ham i Hovedet. Man bliver svimmel ved at se paa

det forrykte Tøj. Er *det* Kunst? Pøj! Jeg maa spytte.“

Enkelte lo, andre tyssede paa Manden. Men han blev ved; ildrød i Hovedet, strittende, fægtende. Skummet stod ham om Munden. Midt i en af sine Bravader forstummede han med ét. Hans Blik blev hængende ved Døren, hvor Paven nylig var forsvunden. Alle saa derhen.

Dér stod han, Mesteren selv. Og ved hans Side en ung, slank Mand, som nikkede venligt og kjendt til højre og venstre.

„Raffaello!“ hviskede man rundt om.

De to Malere gik langsomt frem gennem Mængden, der ærbødigt gjorde Plads.

„Herligt! Guddommeligt!“ sagde Raffael med sin lyse, metalklingende Stemme. „I har aldrig naaet højere! Dette er større end Oldtidens største Kunst. Fra i Dag begynder en ny Tid i Kunstens Historie. Tusinder vil gaa, hvor vi nu gaar, og drømme Eders Drøm med Eder, Mester Buonroti, den vældigste, Verden endnu har set.“

De naaede frem til Salens Midte. Den lille Mand var blevet staaende, medens hans Omgivelser traadte til Side. Han knejsede trodsigt og stirrede paa de to Malere med et giftigt Blik, da de passerede forbi. Ingen Mine viste, at han kjendte dem.

„Tyranner, Smagsfordærvere!“ hvislede han mellem Tænderne.

„Hvem var den besynderlige Mandsling?“ spurgte Raffael med dæmpet Stemme. „Han saa ikke hyggelig ud.“

Michelangelo smilede.

„En fordums Ven, som blev min Fjende, og vil blive det til min Død,“ sagde han.

„Jeg kunde tænke mig den, jeg hellere gad vælge til Ven,“ sagde Raffael leende. „Tilgiv, jeg siger det: I har en sær Smag, Mester.“

Michelangelo trak paa Skuldrene.

„Han er den eneste, der har sagt mig Sandheden,“ sagde han.

„Og hvordan blev han Eders Fjende?“

„Da *jeg* en Gang sagde *ham* den,“ svarede Mesteren.

ALADDINS SØNNER

ET ÆVENTYR

DET hændte sig, da Persiens store Sultan, den vise og lykkelige Aladdin, havde styret sit Rige i mange Aar ved Allahs naadige Bistand, at hans Dage omsider kom, da han skulde samles med sine Fædre.

Men som Timen nærmede sig, blev hans Sind betaget af stor Urolighed, han kaldte sin forstandige Hustru, Gulnare, til sit Leje, tog hendes Haand mellem sine og begyndte at tale saaledes med megen Sukken:

„Elskede Gulnare, Stunden er nu kommen, da mine Gjerninger skal dømmes af den, som kender alt. Mit Rige efterlader jeg uformindsket, og mit Folks Taarer vil ikke tynges den skæbnesvangre Vægtskaal, som drager Sjælen nedad mod Eblis' evige Ild. Snarere vil deres Damp forblinde de onde Aander, som lurere paa min Undergang. Jeg har lindret manges Nød, og de fattiges Velsignelser vil gøre min Fod let, naar den træder over Prøvens knivskarpe Bro.

Men kun Allah er stor. Mennesket er sandelig saare skrøbeligt, og Lykken er som Springerens i Skakspillet, der springer fra det sorte Felt til det

hvide og aldrig følger den lige Vej. Se, jeg har tre Sønner, alle skønne som Fuldmaanen og stærke som Kratskovenes Vilddyr. De er mig lige kære, og jeg vil ingen af dem forurette. Men om jeg gjør den ene til Sultan, vil da ikke de andre to blive ham fjendtlig sindede og pølse paa at lægge ham øde?”

„Min elskede Husbond,“ svarede Gulnare ham; „lifligt er det at se tre Brødre samdrægtig styre en Husholdning og bo med hinanden. Kan dine Sønner ikke herske over Riget i Samdrægtighed?”

„Da maatte hver have sit at passe,“ sagde Aladdin eftertænksomt.

„Og vel kunde det blive saa,“ vedblev Sultaninden. „Se, dit Rige har mange Egne. Mod Nord er de høje Bjærg med deres Skatte af Metal og ædle Stene, mod Øst de mægtige Skove og mod Vest de frugtbare Slettelande. Giv hver af dine Sønner sit at gjøre, og lad dem sammen raadslaa om Krig og Fred og sammen besejle de sydlige Have!“

„Dit Raad er vist,“ svarede Aladdin. „Men det vanskeligste staar tilbage. Hvem skal eje Lampen?”

„Lampen!“ udbrød Gulnare. „Ja, det er til visse saare vanskeligt at sige. Lampen kan ikke deles.“

„Lampen er min bedste Skat,“ sagde Aladdin. „At byde over dens Aand var min Gerning paa Jord, som jeg nu skal gøre Regnskab for. En Gang har jeg været nær ved at bruge Skatten til mit Fordærv, da jeg begærede hint Rokæg at ophænge i Slottets Festsal.“

Gulnare bøjede Hovedet. „Skylden var min,“ hviskede hun med Bluselrødme paa Kinderne.

„Skylden var Hindbads,“ trøstede hendes Husbond hende. „Derfor blev den os ej heller for strengt tilregnet. Men det saa jeg den Gang grant og har siden set det end tydeligere, at det er et svært og farligt Arbejde at byde over Lampens Aand, og ikke, som Almuen tror, en let Sag. Ikke ved jeg, om min heftige Soliman, vor ældste Søn, magter dette. Eller om Hafiz, den Drømmer, skulde evne det bedre. Vor fredelige yngste, Selim, som elsker Landlivet over alt andet, vilde maaske ikke misbruge Skatten, men kan være, han lagde den paa Loftet, som jeg gjorde, da Nouredin listede den fra mig og nær voldte min Død.“

„Hvad om du kaldte den vise Abdallah, Stjerneyderen, og bad ham om et Raad, min kære Husbond?“ sagde Gulnare.

„En klog Hustrus Raad er som en kølig Drik i Ørkenen, siger Digteren. Lad Abdallah komme!“ svarede Aladdin.

Da Sultanen i nogen Tid havde talt med den vise Mand, lod han de tre Sønner kalde til sig, én for én. Hvad han sagde dem, fik ingen at vide, thi han paalagde hver enkelt af dem at holde det skjult for de andre to og alle Mennesker, til den yngste, Selim, havde fyldt sit halvtredsindstyvende Aar. Sidst kaldte han Gulnare til sig, og med hendes Haand i sin sov han stille og blidelig hen.

Den vise lever efter Døden, Taaben er alt død, medens han indbilder sig at leve, siger Digteren.

Riget delte Sønnerne saaledes mellem sig, at Soliman, den ældste, fik Bjærgene, Hafiz Skovene

og Selim Slettelandene at forvalte. Hver af dem var veltilfredse med den Del, som tilfaldt ham. I alle Sager, som angik Rigets fælles Anliggender, fattede de endrægtigen deres Beslutninger, og det stolte Persien trivedes vel og nød en langvarig Freds Velsignelser.

Saa snart Soliman havde tiltraadt Besiddelsen af de udstrakte Bjergegne mod Nord, begyndte han paa det ivrigste at anlægge Miner trindt om i Bjærgene. Umaadelige Skatte af ædelt Metal og skønne, brogede Sten kom ved dette hans Arbejde for Dagens Lys, og hans Skatkammer fyldtes med Rigdomme. Ogsaa Folket blev de store Arbejder til Gavn; alle var beskjæftigede; man saa ingen Tiggere mer, ingen fattig eller nødlidende, thi Soliman havde Brug for alle Hænder. Mange undrede sig over hans rastløse Flid, at han ikke slog sig til Ro og glædede sig over sin erhvervede Skat, men naar Nogen sagde sligt til ham, rystede han blot paa Hovedet og svarede: „Der er langt igjen; det vigtigste mangler!“ Da forbavsedes man og forstod ham ikke. Men Soliman lo højt.

Hafiz paa sin Side lagde ikke heller Hænderne i Skjødets. Han brød Vej gennem de vidtstrakte, uvejsomme Skove, fældede Træer og byggede Broer. Hvor tidligere kun Vilddyr havde huset, gik nu Karavanernes Strøm, som skyllede Handelens mangehaande Skatte til Persiens Land. Tømmeret solgte Hafiz til fjernt boende Folkfærd eller byggede Huse til Rigets Indbyggere, saa selv den fattigste fik sit eget Tag. Ogsaa Skibe lod han tildanne, som udbredte Handelens

Velsignelser til fjærne Kyster, samtidig med at de berigede hans eget Land, saa at han i Rigdom ingenlunde stod tilbage for sin ældre Broder. Spurgte nogen ham, om han ikke snart vilde slaa sig til Rolighed og nyde sine Skattes Mangfoldighed, svarede han som Soliman: „Det vigtigste mangler!“ Ofte flakkede han Dage og Nætter om i Skovene, alene med sig selv, som rugede han over en Hemmelighed. „Hafiz er i Sandhed en Drømmer!“ sagde da mange. Men altid kom han efter saadanne Udflugter tilbage med Planer til nye Arbejder. Stundom sukkede han og saa tankefuld ud, men oftest var han vel til Mode og opfyldt af sin Gerning. Og Ingen forstod ham.

Selim opdyrkede det flade Sletteland. Hvor tidligere kun vilde Urter havde trivedes, gravede han brede Render, som ledede Flodens Vand til de ufrugtbare Egne. Selv Sandørkenen maatte trække sine Grænser tilbage for den flittige Spade og Ploven, der fulgte i dens Spor. Hirse- og Rismarker grønnedes i Sommeren og hvidnede mod Høst. Uhyre Græsgange strakte sig over fordem øde Sletter. Utallige Hænder var i rastløs Virksomhed, og Landets Rigdom tiltog daglig. Selims Skatkammer kunde maale sig med de to ældre Brødre, og hans Undersaatter var lige saa lykkelige som hines. Men raadede hans Venner ham stundom til at unde sig Hvile fra Arbejdet, da svarede han dem, som Brødrene havde svaret: „Det vigtigste mangler endnu!“ Og naar Vennerne stirrede paa ham uden at forstaa, smilede han og

gnied sig i Hænderne, som var haarde af Arbejde, thi Selim tog tidt fat selv med Spaden og Hakken.

Saaledes gik Tiden indtil hin Dag, da Selim, den yngste af Brødrene, fyldte sit halvtredsindstyvende Aar. Da samledes de tre Brødre til Fest, og i deres Midte sad deres gamle Moder, som endnu var skøn at skue trods sine halvfjerdsindstyve Aar. Da et prægtigt Maaltid var frembaaret, tog Soliman først til Orde:

„Nu er Dagen kommet, som vor Fader bestemte, at jeg maatte fortælle Eder to den Hemmelighed, han betroede mig paa sit sidste Leje. Dette vil jeg nu gøre, saafremt I lover at gøre Gjengjæld.“

De to andre Brødre lovede det.

„Kort at fortælle,“ sagde Soliman: »Vor Fader gav mig sin Velsignelse samt mange gode Formaninger, og derefter spurgte han mig, om jeg kendte Hemmeligheden med Lampen, hvortil jeg svarede ja, som sandt var. „Hvis jeg bød dig Valget mellem hele Persiens Rige og Lampen?“ „Saa valgte jeg Lampen,“ var mit Svar. Da sukede vor Fader dybt og sagde: „Det er dig ikke tjenligt, min Søn, at vinde Lampen uden Kamp; saare faa er de, hvem det tjener tilbaade. Derfor har jeg skjult den et Sted i et af hine Bjerge mod Nord. Er det Allas Vilje, du skal faa den i Hænde, vil du sikkerlig finde den dør, om du søger den rettelig.“ Brødre, se, jeg har søgt i tyve Aar og intet fundet. Thi alt det Arbejde, jeg har gjort, har været for Lampens Skyld. Nu maa I sige mig, om vor Fader har fortalt Eder noget om, hvor den ligger skjult. Som den ældste og den, hvem Bjærgene tilfaldt, er jeg nærmest til

at eje Skatten, men jeg vil som en god Broder dele dens Gaver med Eder begge.“

Da Soliman havde talt ud, sukkede Hafiz dybt og sagde: „Visselig har jeg søgt efter hint underfulde Klenodie med ikke mindre Iver end du, Broder. Thi ringe syntes mig Jordens andre Skatte i Sammenligning med den. Alt det Arbejde, jeg har udført, har været i den Hensigt, thi til mig sagde vor Fader, at Lampen laa skjult et Steds i hine uvejsomme Skove mod Øst, der var tilfaldne mig som min Arvepart.“

Begges Øjne vendte sig mod Selim. Han gned sig i de barkedede Hænder og smilede. „Saare sælsomt er dette Æventyr, kære Brødre,“ sagde han omsider. „Ogsaa jeg har slidt og gravet for at finde hin vidunderlige Lampe og ikke fundet den. Vor Fader sagde mig, at han havde skjult den et Steds under Jorden i Slettelandet, den Del af Riget, som blev min.“

Da undredes alle tre Brødre svarlig.

„Vor Fader har bedraget os alle,“ sagde de. „Hvorfor har han gjort det? Og hvor er Lampen i Sandhed blevet af? Skal vi aldrig faa det at vide?“

Men den gamle Gulnare, som i Stilhed havde lyttet til deres Tale, opløftede sin Røst og sagde: „Kære Sønner, hører mine Ord og agter vel derpaa! Eders Fader fulgte den vise Abdallahs Raad. Hvis En af Eder havde faaet Lampen, var de andre to blevne forurettede, og næppe var den bleven ham til Gavn, som fik den. Men fordi I troede, Lampen var skjult i Eders Part af Riget, gravede I flittig, hver for sig dør, hvor Allah havde anvist

Eder en Gerning. Og se, den almægtige har vel-signet Eders Arbejde, at I alle tre er blevne rige og lykkelige og elskede af Eders Undersaatter. Dette er Lykken for Eder. Og saaledes talte Eders Fader Sandhed; thi den Lampe, som passede for Eders Evner og Kaar, den laa til visse skjult i eders Arvepart.“

En Tid lang sad alle tre Sønner tavse; thi de følte, hvad deres Moder sagde, var sandt, og saare undredes de over den gamle Abdallahs List, deres Faders Visdom og Allahs naadefulde Styrelse. Om-sider brød Soliman Tavsheden:

„Men Lampen, Moder,“ sagde han. „Den vid-underlige Lampe, som Fader fandt i Bjærgen, og som skænkede ham, den fattige Skrædderdreng, det mægtige Rige, vi tre arvede efter ham, det Rige, vi nu har opdyrket og gjort farbart — hvor er denne Lampe blevet af! Hvor gemmes Alad-dins Lampe, Moder?“

„Held Eder, at jeg kan sige Eder det uden at skælve!“ svarede Gulnare. „Thi dèr, hvor den gemmes, kan Ingen af Eder og ingen dødelig finde den. Dybt paa Havets Bund bød Eders Fa-dér mig at sænke den, saa snart han var død. Dèr, paa tusende Favne Vand, hviler nu Aladdins Lampe og skal hvile der, til Israfil sidste Gang støder i Domsbasunen, og alle Jordens Løndomme kommer for en Dag.“

DEN ARABISKE GULDMØNT

EN HISTORIE FOR VOXNE BØRN

I den gamle andalusiske By Alhondiguilla de los Merramillos, der besidder et forfaldent Hospital, et grundmuret Fængsel samt et Bogstav i sit Navn for hver Snes af sine Indbyggere, levede en Gang, for ikke længe siden, en fattig Skomager med Kone og to Børn. Hvorvel Flertallet af Alhondiguillas Indvaanere Størstedelen af Aaret gaar paa bare Ben, havde Christobal Coello — det var Skomagerens Navn — dog altid noget at bestille, og da han tillige af Naturen besad et godt Helbred og et passeligt Humør, levede han i Grunden ganske fornøjet i sine beskedne Kaar. Selv om der kun sjælden blev Raad til en „Caldo“ med Svinekød og Kalvekød i den for Spanierne ejendommelige fantastiske Blanding, saa hændte det dog endnu sjældnere, at nogen af Familiens fire Medlemmer maatte gaa hungrig til Sengs.

I Gaden overfor Christobal Coello boede der en Kedelflikker ved Navn Manuel Hidago. Han var Socialist og af et temmelig gnavent Gemyt. Hver Gang han og Coella traf hinanden, udviklede Hidago for Skomageren, hvor skammeligt

Goderne var fordelt her i Verden, og hvor langt under Fortjeneste i Særdeleshed Kedelflikkere og Skomagere behandledes af Skæbnen. Da han var en meget veltalende Mand og kunde holde ud at tale flere Timer i Træk, uden at hvile sig, lykkedes det ham omsider at gøre Coello ked af sine Kaar, saa at han, der hidtil havde været lutter Solskin, begyndte at vise sin rare Kone et Ansigt fuldt af Storm og Slud, og alt det, der „ligger paa den forkerte Side af Barometret“, som man siger. Han kunde sidde muggen og tvær ved Bordet og udvikle for Konen og Børnene, at de slet ikke havde det godt, og at de, hvis alt var, som det skulde være, burde kunne spise fin Mad, gaa klædt i fine Klæder og køre i fine Vogne med fire Heste for. Konen rystede paa Hovedet, og sommetider græd hun; men det nyttede jo ikke noget.

En Aften drev Coello om udenfor Byens Port, opfyldt af sine bitre og triste Tanker, som han nu og da spædte op med Duften fra en haandrullet Cigaret. Som bekendt ligger Alhondiguilla omgivet af Bjerge; den har sit Navn fra Maurernes Dage, og mellem Bjærgene viser man endnu hist og her Rester af mauriske Fæstningsværker.

Det havde altid interesseret Coello at rode omkring imellem disse gamle Murbrokker; han havde endogsaa en Gang faaet fat i en Bog, der handlede om Maurernes Herredømme i Spanien, og skøndt det kneb for ham at stove sig igennem den, var han dog kommen til Enden og vidste derfor ganske god Besked med det historiske Grundlag for de utallige Sagn, der fortaltes og

endnu fortælles i alle Egne af Andalusien om hin fordrevne Folkestammes Væsen og Skikke.

Coello havde sat sig paa Randen af et længst udtørret Bassin, hvoraf kun nogle sørgelige Rester var tilbage. Som han sad dèr, stirrende ud mod den nedgaaende Sol, faldt hans Blik pludselig paa en ejendommelig Skikkelse. Det var en velvoxen Mand, iført den blaa Burnus, som Berberne plejer at bære. Paa Hovedet havde han en gul Turban, om Livet et Skærf af samme Farve. Denne Mand sad lidt lavere end Coello, beskæftiget som han med at betragte den dalende Sols violette Farvespil over den nære Bjerghorizont.

Som om den fremmede havde mærket Coellos Blik, vendte han sig langsomt om og hilste venligt; derpaa rejste han sig og traadte nærmere. „De ser saa tankefuld ud, Sennor,“ sagde han med en mærkelig klangfuld, dyb Stemme og uden mindste Dialekt. „Hvad tænker De paa?“

Coello sukkede. „Jeg tænker paa, hvor lykkelig man kunde være, om man ejede blot Hundredparten af de Rigdomme, som her er gaaede til Grunde i Kampene mellem Spaniere og Maurere.“

Maureren fæstede sit sære, forskende, men villigt muntre Blik paa Skomageren.

„Tror De nu ogsaa det, Sennor?“ spurgte han. „Der hører visse Evner — *store* Evner, — til at have den sande Gavn og Glæde af Rigdom, har jeg ladet mig sige. Er De vis paa, at De besidder disse Evner? Vore vise Mænd mener ellers, de er saare sjældne.“

„Jeg skulde tro, at den, der er vant til at komme ud af det med ingenting, ogsaa kunde klare sig

med lidt mere," bemærkede Coello, idet han smilede bittert.

„Se her, hvad den arabiske Vismand Abu Assar siger om den Ting," sagde Maureren med uforstyrret Velvillie, idet han af sin Burnus fremdrog en Bog i lidet Format, indbundet i Læder med Guldsnit og med gyldne Ornamentter paa Bindet.

Han slog op i den lille Bog og læste følgende Linier: „Saafremt et Menneske vilde lade sig nøje med det, som han virkelig føler Trang til og virkelig har Brug for, vilde det snart vise sig, at kun saare Faa er i Stand til at nyde Pengenes Velsignelse paa rette Vis, og at Rigdom for de allerfleste — altsaa for Folk, som de er flest — er en overflødig og temmelig besværlig Ting.“

„Saadan noget kan enhver sige; det er ingen Sag," udbrød Coello harmfuldt. „Den Herre, som har skrevet de Ord, har formodentlig selv siddet godt og fedt i det. Han skulde bare have prøvet at leve paa Sultefoder en fjorten Dage eller en Maaned, som jeg og mine Lige.“

Maureren rystede smilende paa Hovedet. „Abu Assar ernærede sig af Rødder og Kildevand," sagde han. „Men hvad om jeg hjalp Dem, Senor, til at modbevise hans Lære?" tilføjede han med et ejendommeligt Sideblik paa den irriterede Skomager.

„Hvorledes?" spurgte Coello forbavset.

Maureren vinkede, og uden at tale fulgtes de et Stykke Vej gennem Grus og Stenhobe, overvoxede af alskens Ukrudt. Efter nogle Minutters Gang standsede Maureren. Han bøjede sig mod Jorden og fjernede nogle Ranker, som dækkede

over en flad Sten af ret anseelig Størrelse. Der var indhugget arabiske Skriftegn og enkelte geometriske Figurer i den. Maureren søgte efter en mindre Sten, fandt den, og ved at stemme den haardt mod et Sted under den store fik han denne til at glide til Side paa en for Coello fast ubegribelig Maade. Til sin endnu større Forbavselse saa Skomageren et anseeligt Kobberskrin, der aabenbart havde ligget skjult her i langsommelige Tider, thi det var næsten sort af Ælde, og kun hist og her paa de i Laaget indgraverede Figurers Kanter saa man Metallets røde Glans. Maureren lagde sig helt ned paa Jorden og ragede, efter nogen Søgen, en lille Nøgle frem, hvormed han aabnede Skrinet. Det var helt fyldt med Guldmønter.

„Det er en Rest fra mine Fædres Tid,“ sagde han med lidt mere Alvor end hidtil. „Der knytter sig ingen Forbandelse til denne Skat, men en sælsom Fortryllelse. Tag denne Mønt!“ — han rakte Coello en af de blankt skinnende Guldmønter — „og forvar den hos Dem! Den er 30 Pasetas værd og tilhører fra nu af Dem paa én Betingelse: De maa ikke give den ud, saa længe De endnu har Penge selv, og De maa ikke købe andet for den, end hvad de virkelig har Brug for og føler Trang til. Bruger De den til andet end saadant, da forsvinder den mellem Deres Fingre.“

„Og naar jeg har givet den ud paa den Maade, De foreskriver?“ spurgte Coello.

„Saa kan De hente én til fra Skrinet og atter én og saa videre,“ svarede Maureren. „Jeg skal

være ved Haanden hver Dag paa denne Tid af Døgnet og staa Dem bi.“

Efter at have sagt disse Ord lukkede han Skrinet, skød Stenen til igen og forlod med en Hilsen Skomageren, der blev staaende forbløffet tilbage, mens han vendte og drejede den arabiske Mønt mellem sine Fingerspidser.

Da han var gaaet et Par Skridt, vendte Mauren sig om og sagde: „Endnu et: De maa ikke fortælle noget Menneske det mindste om, hvad der er hændet Dem i Aften. Ellers er Fortryllesen hævet, og De er lige saa fattig som før.“ Med et venligt Nik forsvandt han i Skæret af den nedgaaende Sol. —

I dybe Tanker vandrede Coello tilbage til Byen. Han vidste ikke, om han drømte eller var vaa-gen, og havde han ikke følt Mønten i sin Lomme, vilde han vel have troet, det hele var en Indbildning. Tungen klæbede ham fast til Ganen, og da han mødte Vandsælgeren i Byens Stræde, standsede han for at købe en Slurk af det kølige Isvand, som hver Dag hentedes ned fra Sierraens snedækkede Tinder. Han betalte med en af sine egne fattige Skillinger, idet han mindedes Maurerens Ord. Da han gik over Torvet, fik han Øje paa en Frugtsælger, som falbød saftige Vandmeloner. Coello forsynede sig med den rare Frugt. Det hele Indkøb beløb sig til en og en halv Pesetas, som han endnu havde i Behold i sin fedtede Skindpung. Ved at betænke, -at Guldstykket nu udgjorde hele hans kontante Eje, følte han sig sært tilmode. Hvad skulde han først anskaffe sig af alt det meget, han hidtil havde maattet give

Afkald paa? En ny Hat? Han aftog sin gamle og drejede den mellem Fingrene. I Grunden var det jo overflødigt at købe en ny; den gamle kunde godt bruges en Tid endnu, og han maatte jo passe paa, han ikke kom for Skade at misbruge Maurerens Gave. Eller et Tørklæde til Marietta, hans Kone? Ja, var der nu ogsaa virkelig Brug for et Tørklæde? Vilde Marietta ikke, naar alt kom til alt, være lige lykkelig uden det? — —

Da han naaede sit Hus, stod Konen i Døren. „Her har været en Kunde, mens du var borte, og købt et Par Støvler,“ sagde hun. Gud ske Lov for det, for vi skulde jo betale vor Husleje i Dag, og desuden skylder vi jo hos Urtekræmmeren og Slagteren; men nu slaar det lige til. Der er endda saa meget tilovers, at jeg har købt et Kallun til Suppen i Morgen. Og hvad ser jeg? Du har Meloner med; saa kan vi jo faa et rigtigt Herremaaltid paa Helligdagen.“

Coello var ikke helt glad over Konens gode Meddelelse. I alt Fald blandede der sig i Glæden en vis Skuffelse over, at Forsøget med Mønten nu skulde opsættes en Tid endnu. —

En klog Mand gaar ikke ti Skridt, naar han kan nøjes med fem, siger den lærde Ebn Jussuf; kort at fortælle: da Ugen var gaaet til Ende, havde Coello endnu ikke faaet Brug for sin Skat. Den ligefrem brændte ham i Lommen, og hvad der var det allerværste: han maatte ikke engang fortælle Marietta noget om, hvor rig han var blevet.

En Time inden Sælgerne lukkede deres Butikker paa Ugens sidste Dag, drev han omkring i Byen og grublede over, hvad han skulde anskaffe.

for nu maatte det være! I Morgen var det paany Helligdag; saa kunde man intet købe. Og begynde paa en ny Uge som den forløbne — nej, det var ikke til at holde ud!

Ved hveranden Bod stod han stille og betragtede de udstillede Varer, men naar han ærlig og redelig spurgte sig selv, om han virkelig havde Brug for noget af alt dette og følte en oprigtig Trang til at erhverve det, maatte han stadig med dybtfølt Ærgrelse indrømme, at han i Grunden saa dejligt kunde undvære det altsammen og være lige lykkelig endda.

Aftenklokkerne ringede, og Købmanden, udenfor hvis Vinduer Coello tilsidst var standset, begyndte at tildække sine Varer og laase sin Dør. Da, i yderste Øjeblik, styrtede Skomageren ind i Bulikken.

„Vent lidt!“ næsten raabte han. „Jeg vil gerne købe — købe — —“

„Hvilket, gode Ven?“ spurgte Købmanden. „Her er nok at vælge imellem. Men skynd Dem! jeg har lovet min Kone at følge hende til Messe i Aften.“

Coellos Blik flakkede forvildet om mellem Varerne. Rent mekanisk greb han en Gjenstand mellem de paa Disken opstillede og sagde med febrilsk Iver: „Denne her! Hvad koster den?“

„Tredive Pesetas,“ svarede Købmanden. „Det er ægte Sølv og sjelden kunstfuldt udført maurisk Arbejde.“

Tredive Pesetas! Det var netop den arabiske Guldmønts Værdi. Coello famlede efter den. Den var forsvundet!

Han snappede efter Vejret.

„Hvad — — hvad *er* egentlig det dèr?“ spurgte han forvirret, idet han lagde Genstanden paa Disken.

„Hvad det er? De har vel Øjne i Hovedet, Menneske,“ sagde Købmanden i en ærgerlig Tone.

„Det er jo en Snustobaksdaase.“

„Naa! Ja, men saa — undskyld! — saa har jeg ikke Brug for den. *Jeg snuser nemlig ikke!*“

Under Købmandens Forbandelser skyndte Coello sig ud af Butikken. Han følte en ubeskrivelig Lettelse ved Tanken om, at Mønten var borte. Aldrig i Evighed vilde han mere se denne Maurer og hans forhexede Penge for sine Øjne. Nu skulde Marietta have det hele at vide. Det værste var, at hun formodentlig vilde tro, han havde været drukken og drømt Historien med Maureren i en Rus.

Paa Vejen hjem mødte han sin Nabo Kedelflikkeren.

„Kom, skal du se, Coello,“ raabte denne, idet han løftede en krøllet Avis højt i Vejret. „Kapitalismen bliver med hver Dag værre og værre. Ved den sidste Fest hos Grev Luna blev der drukket for 800 Pesetas Champagne. De Penge burde vi have.“

„St. Jago velsigne dig, min Ven,“ svarede Coello ham. „Hvad Fanden skulde vi med dem?“

Kedelflikkeren stirrede forbavset efter Skomageren, som med et Ansigt, der straaled af Fornøjelse, skyndte sig hjem til sin Kone og sine Børn.

ÆVENTYRET OM DET VISNE BLAD

DER var kun ét Blad, ét eneste, tilbage paa det gamle Egetræ. Alle de andre var faldne ét for ét, eller flere paa én Gang, i Efteraarets Løb, — nogle paa stille Dage, langsomt dalende gennem den klare Luft, andre flaaede bort af Stormen, hvirvlet utallige Gange rundt om hverandre, indtil de langt om længe kom til Ro paa den vaade Skovbund, den store Begravelsesplads, hvor Bladene ligger lagvis og venter paa Opløsningen.

Men ét af Bladene, ét eneste, var undgaaet Tilintetgørelsen. Det sad saa godt i Læ bag en Arm af Egens krogede Skelet, at Blæsten ikke rigtig kunde komme til; og Solens Magt svækkedes af en vældig Knude, der bovnede frem paa Træets Stamme lige over Bladet og ydede det Skygge.

„Blæsten og Solen har prøvet begge to,“ sagde Bladet, „men med mig kommer de ingen Vegne. Jeg gaar hverken med det Gode eller med det Onde. Jeg er født sejt i Stilken.“

Bladet havde været det første paa sin Kvist. Det var kommet frem af Knoppen før sine Sø-

skende og havde vokset sig stort og saftigt i den lange, dejlige Foraarstid. Hvor dejlig var dog Foraarstiden! „Det er os, de Unge, der har Retten,“ tænkte Bladet! og det *sagde* det ogsaa, sagde det højt og fik Applaus fra de andre Blade. „Det er os, der gør Verden grøn. Vor Alder er den rigtige Alder. De andre —, de har enten været som vi, eller de skal først blive som vi; vi alene *er*. Hurra!“

Og saa viftede Kvistene med de grønne Blade. Det lød som en Susen. Det *var* Hurra!

Senere hen paa Sommeren, da Bladet var blevet saa langt og bredt og tykt, som det kunde blive, begyndte det at se lidt anderledes paa Tingen.

„I Grunden er den fuldmodne Alder dog den egentlige,“ sagde det. „Ungdommen er god nok, men den er ikke færdig. Den suger endnu. Først naar man er ude over Forberedelserne, naar man er helt fyldt med Saft og har udvidet sig saa meget, som man kan overkomme, først da er man, hvad man *skal* være: Blad!“

Og de andre Blade, som ogsaa var blevet ældre, viftede atter og susede „Hurra!“

Efteraaret kom, og Bladene faldt. Tilsidst var der kun det ene tilbage. „Hvor man kan være blind!“ sagde det. „Den gule Alder er jo aabenbart den rigtige. Man er færdig med Vrøvlet; man er solid, sejt og tør. Om Forandringer kan der ikke være Tale. Man er det, man *er*, det vil sige, det man *skal* være.“

Denne Gang var der ingen, som viftede „Hurra“. Der var Ingen tilbage, som kunde.

„De andre maatte slippe,“ tænkte Bladet. „Jeg

slipper ikke. Det er min Stolthed. Jeg er konsekvent, i den rigtige Alder og sejt i Stilken.“

Vinterstormen brusede gennem Skoven. Grene saa tykke som Mastetræer knækkede den af, bukkede begge Ender sammen paa dem og kylede dem henover de aabne Pletter ind mellem Træerne. Men Bladet fik den ikke Bugt med.

„Jeg sidder fast. Gør Dem ikke saa megen Ulejlighed! Voldsomhed imponerer mig ikke.“

Sneen faldt. Men Knuden ovenover tog af: paa Bladet kom der ikke et Fnug.

„Det er ganske net, det fine hvide derude“, sagde det, „men overflødigt. Hvad kommer det mig ved?“

Hinsides „Hellig-tre-Konger“ begyndte Solen at komme til Syne igjen bag Skyerne. Den sendte sine skraa Straaler ind mellem de nøgne Stammer og kiggede ogsaa ind til Bladet.

„Er De nu der igen med Deres Narrestreger?“ sagde det. „Det nytter ikke, De kilder mig. Jeg har ikke en Draabe Saft i Kroppen. Jeg er tør. De kan ikke gøre mig tørere.“

Foraaret nærmede sig med raske Skridt. Det kom tidlig det Aar. Lige under det visne Blad dannede der sig en lille brun Vorte. „Det er en Sygdom i Træet,“ tænkte Bladet. „Hvad mon det skal til? Men den er saa lille. Lad den bare sidde!“

Og saa lod Bladet Vorten sidde.

Men Vorten blev større og større, og en lun Solskinsdag revnede den lidt i Spidsen. „Nu gaar der Hul,“ tænkte Bladet; „lad os se, hvad der kommer ud af det!“

Der kom en lille bitte grøn Spids, ganske fin at se til, med smaa Fryndser om.

„Ikke andet,“ sagde det visne Blad. „Det var ogsaa noget at revne for. Og saa sveder den ligefrem af Anstrengelse, den Grønskolling.“

Knoppen svedte brune, klæbrige Draaber. Det var Saften, hvoraf det unge Blad skulde nære sig, der sydede op igennem Kvisten i saadan et Overmaal, at der var Raad til at spilde af det. —

„Tillader De, jeg gør Dem Ulejlighed,“ sagde den lille grønne Spids til det visne Blad. „Jeg skulde gerne sidde dèr.“

„*Hvad* skulde De! — — — Er De gal?“ svarede Bladet. „Jeg har holdt ud paa denne Plads baade mod Storm og Sol. Tror De saa, jeg gaar afvejen for Dem?“

„Ikke? Saa maa vi slaas om det,“ sagde Spiren.

Det krøb saa underligt i det visne Blad. Utroligt, men sandt var det: Stilken, den trofaste, sejge Stilk, begyndte at give efter. Den drejede sig mer og mer ud til Siden.

„Hvorfor gør du saadan?“ sagde Bladet. „Jeg bliver svimmel. Lad være, hvad!“

„Jeg kan ikke lade være,“ svarede Stilken. „Spiren presser mig.“

„Det er ikke pænt af Dem,“ sagde Bladet til Spiren. „Jeg lod Dem sidde, dengang De endnu laa i Svøb.“

„Det var De kønt nødt til,“ svarede Spiren. „Og jeg er ogsaa nødt til at presse. Jeg skal leve.“

„Men jeg da, hvad skal jeg?“ spurgte Bladet.

„De skal dø!“ svarede Spiren.

„Hvad behager? — Jeg? — Nej,“ sagde Bladet.
„Jeg dør ikke.“

Men rundt omkring, paa alle de nøgne Kviste, pippede grønne Spirer frem. De blev større og større, medens Solen skinnede og varmede og kom højere og højere op paa Himlen. Brune Knopskæl sejlede gennem Luften. Det sydede i Træets Bark. Det surrede og surrede helt ud i Kvistene. Saften boblede og kogte, Bladene sprang ud. Der gik et utydeligt Minde forbi det visne Blad.

„Dette her skulde jeg kende,“ hviskede det ved sig selv. „Hvad er det dog, det minder mig om?“

„Kvivit! Vaaren er kommen!“ fløjtede det gennem Skoven. „Kvivit!“

„Nu gaar det op for mig,“ sagde Bladet. „Det er *Blade*, nye Blade! Og den, der synger, er Stæren. Pludselig husker jeg alting saa levende, som om det var i Gaar. Hvem der kunde være med en Gang endnu, suge Kraft og Sol og folde sig ud! Men *jeg* kan bare folde mig sammen. I *mig* kommer der ingen Saft mere. Storm og Sol var stærke; men dette her er stærkere. Jeg maa vist hellere gaa min Vej.“

Og det visne Blad saa sig om for sidste Gang, — saa den hele begyndende Herlighed, ligesom i et Blik. „Giv saa kun Slip!“ sagde det til Stilken. „Det er bedst saadan.“

Og Stilken slap, den gamle, trofaste Stilk. Den var saa træt af at holde, at det ligefrem gjorde godt at give Slip. Og Bladet dalede langsomt ned gennem den foraarsklare Luft. Det svajede lidt i Faldet. Solen skinnede paa det og forgyldte

dets visne, gule Flade. Det var ligesom et Afskedskys.

Og saa fandt det sin Plads tæt ved Stammen, tæt inde imellem de tætte Rødder. Der laa det godt gemt.

Foraarsvinden løb paa rappe Fødder gennem Skoven. Den purrede op i de visne Blade. „Rap Jer!“ fløjtede den. „I skal smuldre, blive til Næring for Blomster og Træer. Det er Jeres Bestilling. Skynd Jer lidt! Ellers skal jeg hjælpe Jer.“

Men det visne Blad hørte ikke noget til Vindens Passiar. Det var kommen til Ro, *helt* til Ro, inde ved Roden af det gamle Egetræ, som saa længe havde baaret det ved sit Bryst, paa en af sine utallige Kviste.

ÆVENTYRET OM DE TRE BRØDRE

DER var engang tre Brødre, der studerede
Filosofi.

De var alle tre dumme, meget dumme, og den ene var dummere end den anden.

Faderen var død. Han havde været en grumme klog Mand, og derfor mente Brødrene, at de maatte lægge sig efter det Aandelige. Og det gjorde de.

Den ældste af dem tog først fat. Han læste og læste i de kloge Mænds Bøger baade Dag og Nat og blev mer og mer ulykkelig, for han kunde slet ikke forstaa noget af det altsammen. Han syntes, det var saa rædsomt for et Menneske med hans Navn.

„Det er frygteligt!“ sagde han. „Jeg kan bogstavelig ingen Ting forstaa. Og saa synes jeg alligevel hele Tiden, jeg kan forstaa, at der er noget at forstaa; men *hvad* det er, *det* forstaar jeg ikke. Det er, ligesom noget spurgte inde i mig, naar jeg læser, og sagde: „Hvad er der indeni dig?“ Det er virkelig højest ubehageligt.

Skal det blive ved paa den Maade, saa tror jeg nok, jeg bliver gal.“

Og det blev han. Han blev bistrupgal og troede, han var en Sten, de Vises Sten; og saa maatte de lægge ham i Spændetrøje. Det var saa kedeligt for Familien, for det var en fin Familie, der kom alle Vegne.

Professoren paa Anstalten sagde: „Han har aldrig haft megen Forstand, og den, han havde, er væk. Den kommer aldrig igen.“

Og det gjorde den heller ikke.

*

*

„Nu maa *jeg* til det,“ sagde den anden Broder; „for det kan ikke gaa an, at Folk tror, vi er for dumme til Filosofi i Familien, vi, som har saadan en Fader.“

Og saa læste den anden Broder Dag og Nat, alt hvad han kunde, og *det* var ikke meget, men det var dog nok til, at det begyndte at løbe rundt for ham.

„Det er noget Djævelskab, den Filosofi,“ sagde han. „Det er ligesom den hele Tiden krævede noget af mig. Det gør saa ondt i Hjernen. Kunde man endda lære det, som man lærer at læse og skrive eller at spille Kort; men det kan man ikke. Jeg tror, den Onde har lavet Filosofien.“

Og det var dog altid en Tanke! Den unge Mand sagde det, og han skrev det, at Filosofien var noget Djævelskab; den gjorde bare Folk tosede og vantro og umoralske. Og Folk sagde, han var en from Mand. Og saa blev han Præst og Provst og fik Dannebrogskors paa Kjolen og mange Penge om Aaret.

Men Filosofi læste han aldrig mer.

„Jeg kunde ikke forstaa det,“ sagde han. „Det er noget Djævelskab. Man skal holde sig fra det, ellers bliver man spoleret. Min Broder mistede Forstanden, og jeg var lige ved det.“

Saadan gik det den anden Broder. Han kom godt fra det; for han var dummere end den første.

*

*

Tilbage var den tredie af Brødrene.

„Hvad kan det være, som er saa frygteligt?“ tænkte han. „Det maa jeg se!“

Og saa læste han Nat og Dag som sine Brødre. Men for *ham* løb det slet ikke rundt. Han syntes, det var ganske simpelt alt sammen, ligesom Fod i Hose.

„Det er jo ingenting,“ sagde han. „Det er jo ikke værre end den lille Tabel.“

Der var slet ikke noget, der spurgte inde i ham, slet ikke noget, der vilde vide, hvad han duede til, og om han i det hele taget duede til noget.

Han læste, hvad den ene store Tænker havde ment, og hvad den anden store Tænker havde ment, og saa skrev han det op; det blev en hel Bog, som kom i Trykken. Og saa blev han Professor i Filosofi ved Kongens Universitet.

„Sikken et Hoved,“ sagde Folk. „Han slægter Faderen paa. Det er rigtignok en Ære for Familien.“

Det var den tredie Broder.

Og han var den dummeste.

